

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง "การสร้างภาพตัวแทนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนในนิตยสารสารคดีและ www.sarakadee.com" ได้แบ่งผลของการวิจัยตามรูปแบบของการศึกษาวิจัยดังนี้

ส่วนที่ 1 : การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยแบ่งผลการวิจัยออกเป็น ดังนี้

- 1.1 การวิเคราะห์เนื้อหาของนิตยสารสารคดี
- 1.2 การวิเคราะห์เนื้อหาของ www.sarakadee.com

ส่วนที่ 2 : การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยแบ่งผลการสัมภาษณ์ออกเป็น ดังนี้

- 2.1 บรรณาธิการบริหารนิตยสารสารคดี
- 2.2 เว็บมาสเตอร์ของ www.sarakadee.com
- 2.3 บุคคลที่เป็นแกนนำหรือสมาชิกขององค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 1 : การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

1.1 การวิเคราะห์เนื้อหาของนิตยสารสารคดี

จากการศึกษาเนื้อหาเฉพาะประเด็นทางประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชน ตั้งแต่ฉบับที่ 1 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2528 – ฉบับที่ 240 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 พบเนื้อหาตามประเด็นที่ศึกษา ได้จำนวนทั้งหมด 381 เรื่อง จากจำนวนนิตยสาร 185 ฉบับ โดยแบ่งประเภทตามรูปแบบการนำเสนอที่พบประเด็นทางประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชน ได้ดังนี้ คือ หน้าปก-สารคดีจากปก จำนวน 29 เรื่อง, บทบรรณาธิการ จำนวน 29 เรื่อง, สารคดีสีเขียว จำนวน 11 เรื่อง, สารคดีขาว (โลกใบใหญ่) จำนวน 170 เรื่อง, สารคดีพิเศษ จำนวน 75 เรื่อง, สัมภาษณ์-สังสรรค์สนทนา จำนวน 53 เรื่อง, สารคดีบันทึก จำนวน 10 เรื่องและสารคดีท่องเที่ยว จำนวน 4 เรื่อง

จากข้างต้นที่กล่าวถึงรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาของนิตยสารสารคดีที่พบประเด็นทางประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนทั้งหมดจำนวน 8 ส่วน/คอลัมน์นั้น โดยในแต่ละส่วน/คอลัมน์

มีลักษณะของการนำเสนอรูปแบบและเนื้อหาโดยจกอธิบายเรียงตามลำดับการนำเสนอก่อน-หลังของตัวเล่ม ดังนี้ คือ

หน้าปก-สารคดีจากปก - เสนอเป็นภาพหน้าปกตัวเล่มและมีส่วน/คอลัมน์ที่นำเสนอโดยต่อเนื่องประเด็นที่นำเสนอมาจากหน้าปก โดยเป็นลักษณะของการเขียนสารคดีเรื่องยาวเพื่ออธิบายข้อมูลและเนื้อหาเชิงลึก

บทบรรณาธิการ – เป็นส่วน/คอลัมน์ที่เป็นลักษณะของการเขียนบทความเพื่อนำเสนอถึงทัศนะหรือความคิดเห็นของบรรณาธิการที่มีต่อประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการเสนอให้ผู้อ่านได้รับรู้ โดยเป็นประเด็นที่กำลังเป็นที่สนใจของสังคมในขณะนั้น หรือเป็นประเด็นที่สำคัญของสังคม หรือเป็นประเด็นที่ไม่ได้รับการกล่าวถึงในสังคมเลย

สารคดีสีเขียว – เป็นส่วน/คอลัมน์ที่เป็นลักษณะของการเขียนบทความพร้อมบทสัมภาษณ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเสนอเฉพาะประเด็นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่กำลังเป็นกระแสความสนใจของสังคมในเวลานั้น

สารคดีขาว (โลกใบใหญ่) - เป็นส่วน/คอลัมน์ที่เป็นลักษณะของการรายงานข่าวหรือบทความเพื่อนำเสนอถึงประเด็นของบุคคลที่มีบทบาทสำคัญของสังคมหรือเหตุการณ์และสถานการณ์ความเคลื่อนไหวด้านต่าง ๆ ในสังคมเวลานั้น

สารคดีพิเศษ – เป็นส่วน/คอลัมน์ที่เป็นลักษณะของการเขียนสารคดีเรื่องยาวเพื่อนำเสนอประเด็นและเรื่องราวต่าง ๆ โดยอธิบายถึงรายละเอียดของข้อมูลและเนื้อหาเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจเชิงลึกแก่ผู้อ่านในประเด็นด้านนั้นๆ

สัมภาษณ์-สังสรรค์สนทนา – เป็นส่วน/คอลัมน์ที่นำเสนอบทสัมภาษณ์ของบุคคลที่มีความน่าสนใจหรือกำลังเป็นกระแสของสังคม ตลอดจนบุคคลที่มีความสำคัญต่อสังคมหรือมีบทบาทการทำงานเพื่อสังคมทางด้านต่าง ๆ โดยนำเสนอชีวประวัติ, เรื่องราว และทัศนะหรือความคิดเห็นต่อประเด็นด้านที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น ๆ

สารคดีบันทึก – เป็นส่วน/คอลัมน์ที่เป็นลักษณะของการเขียนบทความเพื่อนำเสนอเกี่ยวกับประเด็นด้านบุคคลหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีความสำคัญและกล่าวถึงของสังคมหรือที่เป็นกระแสความสนใจของสังคมในเวลานั้นหรือที่เคยเกิดขึ้นแล้วในอดีต

สารคดีท่องเที่ยว – เป็นส่วน/คอลัมน์ที่เป็นลักษณะของการเขียนสารคดีเรื่องสั้นเพื่อนำเสนอเฉพาะประเด็นด้านการท่องเที่ยว โดยอธิบายถึงความน่าสนใจและความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยว นั้นๆ โดยที่เน้นการอธิบายเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอนุรักษ์ให้แก่ผู้อ่านด้วย

โดยผู้วิจัยจักขอแจกแจงประเภทของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นทางประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ปรากฏในการนำเสนอของนิตยสารสารคดีจากจำนวนที่พบทั้งหมด 381 เรื่อง 185 ฉบับ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การตอบปัญหานำวิจัยถึงจำนวนกลุ่มประเด็นทางประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนที่นำเสนอในนิตยสารสารคดี โดยแสดงข้อมูลเรียงตามลำดับประเด็นที่พบจำนวนทั้งหมด 20 ประเด็นด้วยกัน ดังนี้ คือ

ตาราง 1 : แสดงข้อมูลประเด็นทางประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ปรากฏในการนำเสนอของนิตยสารสารคดี

ลำดับที่	ประเด็นทางประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชน	จำนวน (เรื่อง)
1	ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	224
2	ด้านเยาวชน	33
3	ด้านความร่วมมือระดับนานาชาติ	30
4	ด้านศาสนากับสังคม	13
5	ด้านชนบทและท้องถิ่น	11
6	ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค	10
7	ด้านสตรี	9
8	ด้านการศึกษา	9
9	ด้านกลุ่มชาติพันธุ์	7
10	ด้านผู้พิการ	5
11	ด้านสื่อ	5
12	ด้านชุมชนเมืองและชุมชนแออัด	5
13	ด้านการเกษตรทางเลือก	4
14	ด้านอาสาสมัครเพื่อสังคม	4
15	ด้านผู้สูงอายุ	3
16	ด้านการเมืองและสังคม	3
17	ด้านส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	2
18	ด้านเอดส์	2
19	ด้านแรงงาน	1
20	ด้านยาเสพติด	1

จากประเด็นทางประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนทั้ง 20 ประเด็นนั้น ผู้วิจัยได้ทำการจัดแบ่งประเภทของเนื้อหา ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การตอบปัญหานำวิจัยถึงจำนวนกลุ่มประเด็นทางประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนที่นำเสนอในนิตยสารสารคดี โดยสามารถจัดแบ่งประเภทของเนื้อหาได้เป็นจำนวน 3 กลุ่มประเด็นด้วยกัน ดังนี้ คือ

กลุ่มที่ 1 : ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กลุ่มที่ 2 : กลุ่มบุคคลและสภาพของปัญหา

- ด้านเยาวชน
- ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค
- ด้านสตรี
- ด้านกลุ่มชาติพันธุ์
- ด้านผู้พิการ
- ด้านผู้สูงอายุ
- ด้านเอดส์
- ด้านแรงงาน
- ด้านยาเสพติด

กลุ่มที่ 3 : สถาบันและชุมชนสังคม

- ด้านความร่วมมือระดับนานาชาติ
- ด้านศาสนากับสังคม
- ด้านชนบทและท้องถิ่น
- ด้านการศึกษา
- ด้านสื่อ
- ด้านชุมชนเมืองและชุมชนแออัด
- ด้านการเกษตรทางเลือก
- ด้านอาสาสมัครเพื่อสังคม
- ด้านการเมืองและสังคม
- ด้านส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ทั้งนี้ผู้วิจัยจัดทำการศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาในแต่ละกลุ่มประเด็นทางประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนจากจำนวนทั้งหมด 3 กลุ่ม 20 ประเด็น โดยแบ่งบริบทของการศึกษา ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การตอบปัญหานำวิจัยถึงรูปแบบพัฒนาการของการสร้างภาพตัวตนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนรวมถึงลักษณะแนวทางที่สัมพันธ์กับเคลื่อนไหวประเด็นทางประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนในแต่ละยุคสมัย โดยแบ่งบริบทของการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ช่วงได้แก่

บริบทการศึกษาช่วงที่ 1 : ฉบับที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2528- ฉบับที่ 120 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2538

บริบทการศึกษาช่วงที่ 2 : ฉบับที่ 121 มีนาคม พ.ศ.2538- ฉบับที่ 240 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548

โดยบริบทของการศึกษาทั้ง 2 ช่วง ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ตามกรอบปฏิบัติการของงานวิจัย (Operational Framework) โดยใช้แนวคิดการวิเคราะห์กรอบอุดมการณ์-วาทกรรมอุดมการณ์ของ Teun A. van Dijk และแนวคิดยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม : สามเหลี่ยมเขี่ยก้อนหินของประเวศ วะสี เป็นกรอบในการวิเคราะห์ โดยวิเคราะห์การสร้างรูปแบบของการใช้ภาษาทางวาทกรรม ตามลำดับดังนี้คือ

1) วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์

- เน้นด้านบวกของกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน
- เน้นด้านลบของกลุ่มองค์กรคู่ตรงข้าม/โต้แย้ง :

2) วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

- ความหมายระดับภาพรวม
- ความหมายระดับปัจเจก
- รูปแบบวาทกรรม
- รูปแบบโครงสร้างการอภิปราย
- รูปแบบการใช้ภาพพจน์วาทศิลป์
- การปฏิบัติและปฏิสัมพันธ์ของวาทกรรม (วัจนกรรม)

3) วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขี่ยก้อนหิน (ตามมิติที่พบ)

- การสร้างความรู้ต่อสังคม
- การเคลื่อนไหวทางสังคม
- การเมือง (อำนาจรัฐ)

กลุ่มประเด็นที่ 1 : ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

• ประเด็นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บริบทการศึกษาช่วงที่ 1

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีบทบาทการดำเนินงานและกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อการพิทักษ์ดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้โดยมีรูปแบบตามแนวคิดและวัตถุประสงค์หลักเพื่อเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถแบ่งการดำเนินงานออกได้เป็นสองบทบาทหลักด้วยกันคือ

บทบาทแรกคือบทบาทผู้นำทางความคิดในการศึกษาเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นแนวความคิดเพื่อสร้างและบูรณาการกระบวนการทางประชาสังคม กล่าวคือการสร้างจิตสำนึกและกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อบทบาทด้านการจัดการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือว่าเป็นการวางรากฐานสำคัญที่สุดของการผลักดันกระแสความเคลื่อนไหวดำเนินงานเพื่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสร้างประเด็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ จากการเสนอองค์ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้ในการศึกษาวิจัยเพื่อให้ทราบถึงความสำคัญหรือสถานการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการรายงานถึงข้อมูลหรือข้อเท็จจริงต่างๆ กรณีการดำเนินโครงการหรือนโยบายต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐหรือภาคธุรกิจเอกชนที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการสื่อสารไปยังสาธารณชนได้รับทราบถึงข้อเท็จจริงและข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประเด็นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บทบาทที่สองคือบทบาทผู้นำทางประเด็นด้านการรณรงค์และเคลื่อนไหวเพื่อการต่อรองคัดค้านกับหน่วยงานภาครัฐหรือภาคธุรกิจเอกชนในกรณีการดำเนินโครงการหรือนโยบายใดที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อการเรียกร้องได้ถามความรับผิดชอบจากหน่วยงานภาครัฐหรือภาคธุรกิจเอกชนต่อการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนหรือความเสียหายของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากผลการดำเนินการของโครงการหรือนโยบายนั้นๆ ทั้งนี้โดยการเคลื่อนไหวประเด็นในระดับพื้นที่ชุมชนที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือชาวบ้านในท้องถิ่น เพื่อการสร้างหรือเสนอประเด็นการรณรงค์เรียกร้องสื่อสารไปยังทางภาครัฐหรือเพื่อให้สังคมได้ร่วมกันรับรู้และเกิดความเข้าใจ เพื่อการสร้าง

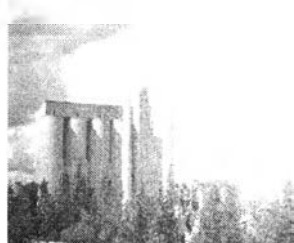
จิตสำนึกต่อประเด็นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการเคลื่อนไหวประเด็น

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับภาพรวม – การเสนอถึงใจความสำคัญหรือแก่นสำคัญของแนวคิดในการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ทางภาครัฐและประชาชนในสังคมได้ร่วมตระหนักและให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ทั้งนี้โดยเสนอรูปแบบปฏิบัติการเชิงนโยบายอย่างเป็นรูปธรรมให้แก่ทางภาครัฐ ตลอดจนการเป็นแกนนำหรือมีส่วนร่วมในการผลักดันให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทหรือมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลหรือสามารถเรียกร้องได้ถามให้ระงับยุติหรือยกเลิกในกรณีโครงการหรือนโยบายต่าง ๆ ของภาครัฐที่อาจจะมีการดำเนินงานที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของแผนการพัฒนาและปฏิบัติการเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยมีบทบาทของทางภาคองค์กรพัฒนาเอกชนและภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและดำเนินการร่วมกับภาครัฐ

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: สัมมนาสิ่งแวดล้อม '๓๔ ขอให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 77 (กรกฎาคม 2534)

การสัมมนา 'การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยครั้งที่ ๒' ภายใต้ชื่อ 'สิ่งแวดล้อม '๓๔' จัดขึ้นโดยองค์กรเอกชนทางสิ่งแวดล้อม ๓๑ องค์กร...

จากผลการสัมมนาสามารถสรุปเป็น 'ข้อเสนอแนะหลัก' ต่อรัฐบาลได้ดังต่อไปนี้
๑. ด้านนโยบาย

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับ ๗ รัฐเริ่มมีนโยบายในการให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยให้ความสำคัญต่อบทบาทของชาวบ้านในการร่วมงานกับรัฐมากขึ้น ดังนั้นรัฐจึงต้องดำเนินการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน...

๒. ด้านบริหาร

จากการตื่นตัวของประชาชนในเรื่องสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันและการแก้ปัญหา ยังไม่ได้ดำเนินการไปตามที่ควร รัฐจึงต้องมีการกระทำที่ชัดเจนที่บ่งบอกถึงความตั้งใจในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ดังนั้น กิจกรรมในโครงการใดของรัฐและเอกชนที่กำลังจะดำเนินการ หรือวางแผนโครงการ หากทำให้เกิดความเสื่อมโทรมได้ หรือขัดแย้งกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น รัฐจะต้องดำเนินการให้มีการไต่สวนสาธารณะ (Public Hearing) หรือให้ระงับโครงการนั้นๆ เสีย

๓. ด้านงบประมาณ

รัฐต้องจัดงบประมาณเพื่อฟื้นฟูสภาพเสื่อมโทรม และให้เกิดกิจกรรมระหว่างชุมชนและรัฐที่จะช่วยกันรักษาสภาพแวดล้อม...

๔. ด้านกฎหมาย

รัฐต้องปรับปรุงกฎหมายให้ประชาชนได้รับการคุ้มครอง ดูแลให้มีสิ่งแวดล้อมที่ดี

๕. ด้านการดำเนินงานของรัฐ

รัฐต้องส่งเสริมให้องค์กรเอกชน (NGO หรือ Non-Government Organization) ได้มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและติดตามข้อมูลความเสื่อมโทรม รัฐต้องรับดำเนินการให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นว่ารัฐตั้งใจในการแก้ปัญหา โดยเริ่มจากการให้ประชาชนมีสิทธิในการไต่ถาม และรู้ข้อมูล รัฐจะต้องยุติโครงการที่ยังมีความขัดแย้งในกรณีของสิ่งแวดล้อมซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่เป็นหลัก

๖. ด้านประชาชนและองค์กรเอกชน

สนับสนุนให้องค์กรเอกชนทุกท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง และให้รัฐจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเพื่อร่วมมือกับรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายระดับปัจเจก - การนำเสนอบทบาทของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีความสำคัญโดยถือได้ว่าเป็นผู้นำต้นแบบงานทางด้านการอนุรักษ์และเป็นผู้ริเริ่มพัฒนารูปแบบการดำเนินงานในลักษณะขององค์กรเอกชนเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ต่อมาได้พัฒนากลายมาเป็นต้นแบบหลักหรือแนวทางการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กล่าวคือเป็นรูปแบบของการดำเนินงานเพื่อเป็นตัวแทนหรือผู้นำของภาคประชาชนและสังคมเพื่อเน้นงานด้านการอนุรักษ์และการให้ความสำคัญแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: อาลัย 'บิดาแห่งวงการอนุรักษ์ป่าไม้และสัตว์ป่าของไทย' นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 85 (มีนาคม 2535)

วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ วงการอนุรักษ์สัตว์ป่าและธรรมชาติเมืองไทย ต้องสูญเสียบุคคลากรคนสำคัญไปอีกคนหนึ่ง ท่านคือ นายแพทย์บุญส่ง เลขะกุล ผู้ได้รับการขนานนามว่า 'บิดาแห่งวงการอนุรักษ์ป่าไม้และสัตว์ป่าของไทย' ตลอดเวลา ๘๕ ปีของท่าน นพ.บุญส่งได้ทุ่มเทเวลาเกือบทั้งชีวิตให้แก่งานอนุรักษ์สัตว์ป่าและทรัพยากรธรรมชาติ กล่าวได้ว่าท่านเป็นนักอนุรักษ์รุ่นแรกของเมืองไทยที่เล็งเห็นถึงปัญหาในเรื่องเหล่านี้มากกว่า ๖๐ ปีแล้ว

...นพ.บุญส่งได้ร่วมกับเพื่อนก่อตั้ง 'นิคมไพรสมาคคม' ขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๔๙๐

นับเป็นแห่งแรกในเอเชียอาคเนย์ ซึ่งต่อมาได้พัฒนาขึ้นเป็นมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชฯ ในปัจจุบันนั่นเอง

ช่วงปี พ.ศ.๒๕๐๐ ท่านได้ดำเนินการด้านต่าง ๆ ด้วยความเด็ดเดี่ยวกล้าหาญในการผลักดันให้รัฐบาลสมัยนั้นเล็งเห็นคุณค่าของสัตว์ป่าและป่าไม้ขึ้นมา ผลจากความเพียรพยายามในครั้งนั้น ทำให้

รัฐบาลออกพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าขึ้นเป็นฉบับแรกในปี พ.ศ.๒๕๐๓ และมีการออกพระราชบัญญัติประกาศให้เขาใหญ่เป็นอุทยานแห่งชาติเป็นแห่งแรกในปี พ.ศ.๒๕๐๔ รวมทั้งอุทยานแห่งชาติแห่งอื่น ๆ ทั่วประเทศ ในปีต่อ ๆ มา

นพ.บุญส่ง เลขะกุล เป็นชาวเอเชียคนแรกที่ได้รับรางวัลเหรียญทองจากองค์การคุ้มครองสัตว์ป่าโลก และจากองค์การคุ้มครองสัตว์ป่าสหรัฐอเมริกา รวมทั้งรางวัลอื่น ๆ อีกมากมาย

แม้ท่านจะจากไป แต่ผลงานที่เกิดจากความตั้งใจที่ตั้งงามของท่านยังคงอยู่ เพื่อเป็นแนวทางให้คนรุ่นหลังสืบทอดงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่อไป

รูปแบบวาทกรรม – เสนอบทสนทนาของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกล่าวถึงทัศนคติและแนวคิดในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาและฟื้นฟูสภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น ซึ่งเป็นการดำเนินงานในลักษณะของการลงพื้นที่ชุมชนโดยร่วมมือกับประชาชนในท้องถิ่น และประสานงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ทั้งนี้เพื่อสร้างการรวมกลุ่มในการจัดการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น โดยการสร้างจิตสำนึกความรักและความผูกพันห่วงแหนในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ซึ่งเป็นเสมือนทรัพย์สินสมบัติและเป็นส่วนหนึ่งของวิถีวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่น ซึ่งก็จะทำให้เกิดระบบการจัดการดูแลและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะยาวโดยประชาชนหรือชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่น

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: สมาคมหยุดฝนกับทางรอดของคนหาปลาพื้นบ้าน นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 78 (สิงหาคม 2534)

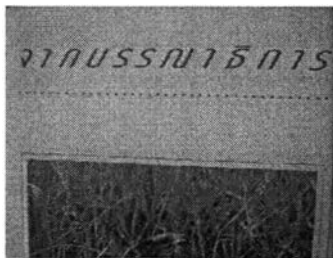
สารคดี : สมาคมหยุดฝน ถือเป็นองค์กรด้านการพัฒนาของเอกชนที่สามารถประสานพลังจากฝ่ายชาวบ้าน หน่วยงานของรัฐ นิสิตนักศึกษา และองค์กรเอกชนอื่นๆ เข้ามาฟื้นฟู และดูแลรักษาป่าชายเลนไว้ได้อย่างน่าทึ่งอยากทราบว่ามีความเป็นมาอย่างไร

พิศิษฐ์ : ผมขอพูดถึงความตั้งใจก่อนก่อเกิดโครงการ คือตัวผมเองหลังจากเรียนจบทางด้านเกษตรจากมหาวิทยาลัยขอนแก่นในปี ๒๕๑๒ ผมก็ทำงานในวงจรของ NGO (Non-Government Organization) มาตลอด ทำอยู่หลายพื้นที่ในภาคกลาง เหนือ อีสาน ภายหลังมาคิดถึงความเป็นไปได้ที่จะมาทำงานอยู่ทางภาคใต้อันเป็นถิ่นฐานบ้านเกิด แล้วตัวเองก็ทำงานอย่างอื่นไม่เป็น ไม่ชอบ และยังรักงานพัฒนาชนบท แรกสุดคิดทำงานชิ้นเล็กๆ ที่อาศัยคนทำเพียงหนึ่งหรือสองคน และทำเป็น NGO ซึ่งจะมีผลดีถ้าเรามีสถานภาพทางกฎหมาย เป็นนิติบุคคลด้วย ก็เลยจดทะเบียนเป็นสมาคมซึ่งไม่ยุ่งยากซับซ้อนนัก มีเพื่อนพ้องที่มีความคิดแนวเดียวกัน จัดตั้งเป็นสมาคมหยุดฝน มีจุดมุ่งหมายคือของทำงานในภาคใต้ ภาคที่คนทั่วไปคิดว่าไม่มีความต้องการสิ่งที่เรียกว่า "พัฒนา"

รูปแบบโครงสร้างการอภิปราย – การเสนอถึงจุดยืนและทัศนะความคิดเห็นที่สำคัญของบทบรรณาธิการเพื่อแสดงถึงอุดมการณ์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ตลอดจนบทบาทของบุคคลที่ถือได้ว่าเป็นตัวแทนสำคัญของภาคองค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการกล่าวถึงบทบาทของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญทางด้านเป็นต้นแบบของอุดมการณ์เพื่อการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยถือได้ว่าเป็นรากฐานสำคัญหรือแนวทางอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการกล่าวถึงวิพากษ์ถึงการดำเนินงานและความเคลื่อนไหวของหน่วยงานภาครัฐทางด้านที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: จากบรรณาธิการ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 91 (กันยายน 2535)

๑ กันยายนที่ผ่านมา คงมีคนไม่มากนักที่จำได้ว่า เป็นวันครบรอบ ๒ ปี การจากไปของคุณสืบ นาคะเสถียร เรื่องราวของคุณสืบได้กลายเป็นตำนานของคนกล้าที่สละชีวิตเพื่อรักษาสัตว์ป่าและป่าไม้อย่างจริงจัง ผมเองยังมีความเชื่อว่า คุณสืบฆ่าตัวตายเพราะต้องการประท้วงระบบราชการที่ไม่เคยสนใจแก้ปัญหาเหล่านี้ อย่างจริงจัง

ในรอบ ๒ ปีที่ผ่านมา ต้องยอมรับว่าการตายของคุณสืบได้ส่งผลให้คนทั่วไปหันมาให้ความสนใจการอนุรักษ์ธรรมชาติและ การรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมกันมากขึ้นอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน โดยเฉพาะผู้คนในภาคเอกชนหลายหน่วยงานที่หันมาให้ความสนใจการอนุรักษ์ธรรมชาติอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ไม่ใช่ทำเป็นแฟชั่นเพียงชั่วประเดี๋ยวประด๋าว เหมือนอย่าง ที่บางคนคิดกันแต่ที่แรก แต่ในขณะเดียวกันภาครัฐบาลซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่โดยตรงต่อเรื่องเหล่านี้ ก็ยังคงทำงานกันเหมือนเดิมในช่วงก่อนที่คุณสืบจะฆ่าตัวตาย ตัวอย่างที่ชัดที่สุด ไม่มีพรรคการเมืองใดๆ เลยในขณะนี้ที่มีนโยบายด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและ การรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง ไม่มีพรรคการเมืองใดๆ กล่าวถึงประเด็นนี้ ออกมาอย่างเด่นชัด มีแต่พูดรวมๆ อย่างสวยหรูเหมือนกันทุกพรรคว่า จะรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมให้ดีแต่ไม่มีวิธีปฏิบัติที่เด่นชัด

รูปแบบการใช้ภาพพจน์วาทศิลป์ – การเสนอความเชิงวิพากษ์ของบทบรรณาธิการโดยใช้รูปแบบการกล่าวความเพื่อประชดประชันหรือเหน็บแนมเปรียบเปรยถึงการดำเนินการแบบเบ็ดเสร็จของหน่วยงานภาครัฐในกรณีการจัดสรรพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการผลักดันกลุ่มราษฎรชาวบ้านให้ออกไปจากพื้นที่ซึ่งเป็นวิธีการปฏิบัติที่ไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนและผลกระทบต่อวิถีชีวิตชาวบ้านในชุมชน อันเนื่องมาจากความต้องการพื้นที่เพื่อผลประโยชน์เอื้อ

เฉพาะหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนเท่านั้นรวมถึงโครงสร้างการจัดการเดิมของหน่วยงานภาครัฐด้วย ทั้งนี้ร่วมด้วยการยกค่ากล่าวความเชิงวิพากษ์ของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อกรณีการใช้อำนาจรวมศูนย์ของภาครัฐ

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: จากบรรณาธิการ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 84 (กุมภาพันธ์ 2535)

คจก. หรือโครงการจัดสรรที่ทำกินเพื่อผู้ยากไร้ซึ่งมีกองทัพเป็น ผู้รับผิดชอบ โดยมีเป้าหมายที่จะอพยพชาวบ้านจำนวนถึง ๑๒ ล้านคนทั่วประเทศ ออกจากป่าสงวน โดยอ้างว่าจะเอาที่ดินเหล่านั้นมาปลูกป่า ซึ่งป่าที่ปลูกก็มีความ เป็นไปได้ว่าจะให้เอกชนเช่าปลูกป่ายูคาลิปตัส เพื่อป้อนให้อุตสาหกรรมเยื่อกระดาษ

ทุกวันนี้มีชาวบ้านจำนวนมากในท้องที่ภาคอีสานกำลังถูกบังคับให้อพยพออกจากที่ดินทำกิน และบ้านของตัวเองที่อยู่กันมานานเป็นร้อยๆ ปี ในฐานะผู้บุกรุกป่าสงวนอย่างไม่รู้ตัว เพราะเพียงจะมีการ ออก พ.ร.บ. ประกาศพื้นที่เป็นเขตป่าสงวนในปี พ.ศ.๒๕๐๗ ชาวบ้านอยู่เย็นเป็นสุขในถิ่นฐานบ้านเกิด ของตนเองแท้ๆ วันดีคืนดีก็ถูกกำลังบังคับให้ออกจากพื้นที่ โดยวิธีการปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตามแบบ ทหาร ได้สร้างความอดสูให้แก่ผู้พบเห็นเป็นอย่างมาก...

ชาวบ้านคนหนึ่งเคยกล่าวว่า “พวกผมทำความผิดอะไร ถึงทำกับผมอย่างนี้”

ขณะที่เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชนคนหนึ่งกล่าวว่า “รัฐต้องคำนึงถึงประชาชนที่อยู่ในป่าสงวนสิบล้าน กว่าคน ว่าพวกเขาไม่ได้ทำความชั่วร้ายแรง ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากรัฐบาลล้มเหลวในการจัดสรร ทรัพยากรป่าไม้กองทัพภาคที่ ๒ คงไม่กล้าปฏิเสธว่าเคยมีนโยบายให้ราษฎรบุกรุกป่าเพื่อความมั่นคง และกรมป่าไม้ต้องการพื้นที่ปลูกป่า จึงผลักดันให้ราษฎรออกมา”

การอพยพชาวบ้านยังมีอยู่เรื่อยๆ อย่างเรื่อยๆ และทำกันอย่างรีบร้อนราวกับจะให้เสร็จก่อนที่จะ มีการเลือกตั้งพร้อมกับอำนาจที่หมดไปของ รสช. แล้วชาวบ้านก็ก้มหน้ารับกรรมต่อไปในฐานะผู้บุกรุก ป่าสงวนเพราะในสายตาของเจ้าหน้าที่ ทั้งชาวบ้าน วัดและพระสงฆ์รักษาป่าไม่ได้ ต้องไล่ออกมา มีเพียง ทหาร กรมป่าไม้และบริษัทเอกชนเท่านั้นถึงจะมีปัญญารักษาป่าไม้เมืองไทยไว้ได้

แผ่นดินนี้เป็นของใคร ?

การปฏิบัติและปฏิสัมพันธ์ของวาทกรรม – โดยการเสนอความสัมพันธ์ของวาทกรรมตัวแทน อุดมการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือได้ว่าเป็นวาทกรรมหลักทางด้าน อุดมการณ์เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ได้นำมาสู่วัจนกรรมที่ส่งผลกระทบต่อวิธีปฏิบัติขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสำหรับการดำเนิน บทบาทและรูปแบบการเคลื่อนไหวประเด็นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามแนวคิดของ วาทกรรมอุดมการณ์ ดังกล่าวคือเป็นการดำเนินงานหลักเพื่อเน้นการอนุรักษ์และพิทักษ์รักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: หนึ่งปีกับการจากไปของ สืบ นาคะเสถียร นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 79 (กันยายน 2534)

รตยา จันทรเทียร ประธานมูลนิธิสืบ นาคะเสถียร

“โดยเป้าหมายของมูลนิธิสืบฯ แล้วก็คือการสืบสานเจตนาของคุณสืบ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นสองส่วนหลักๆ คือหนึ่ง การดูแลเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในเขตอนุรักษ์ โดยเฉพาะในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร เรื่องนี้เป็นสิ่งที่คุณสืบในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่เป็นห่วงเป็นใยและพยายามดูแลในเรื่องสวัสดิการของเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะลูกจ้างชั่วคราวซึ่งเกือบจะไม่ได้สวัสดิการจากรัฐบาลเลย สองคือการเป็นตัวแทนของสัตว์ป่าหรือการอนุรักษ์ป่า ซึ่งเป็นสิ่งที่คุณสืบมักจะกล่าวอยู่เสมอว่าตนเป็นตัวแทนของสัตว์ป่า และได้พยายามทำทุกวิถีทางที่จะรักษาสัตว์ป่าเอาไว้ให้ได้ ทั้งสองข้อนี้เป็นเป้าหมายหลักของมูลนิธิฯ ที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ในขณะเดียวกันก็มีเป้าหมายรอง เช่น การเผยแพร่แนวความคิดจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากรป่าไม้ เพื่อหาแนวร่วมให้มากยิ่งขึ้น

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม – การเสนอองค์ความรู้ขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในประเด็นด้านข้อเท็จจริงหรือข้อมูลเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กล่าวคือเสนอผลการศึกษาวิจัยถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการรายงานถึงสถานการณ์ข้อเท็จจริงของปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น อาทิ ปัญหาด้านผลกระทบที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินโครงการของหน่วยงานภาครัฐ (การสร้างเขื่อน), ปัญหาด้านการบุกรุกหรือผลาญใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานภาครัฐหรือภาคธุรกิจเอกชน (การอนุญาตให้สัมปทานป่าไม้), ปัญหาความขัดแย้งด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับราษฎรชาวบ้านในพื้นที่ (นโยบายพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ-นโยบายป่าชุมชน) ทั้งนี้โดยเน้นบทบาทเป็นผู้ให้ข้อเท็จจริงหรือข้อมูลเชิงลึกแก่ภาคประชาชนได้รับทราบและร่วมกันตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาหรือดำเนินการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การเคลื่อนไหวทางสังคม – บทบาทการเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีรูปแบบการดำเนินงานโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนโดยให้สิทธิในการรับรู้และร่วมตรวจสอบข้อมูลหรือข้อเท็จจริงของการดำเนินโครงการหรือนโยบายใดของภาครัฐ ทั้งนี้เพื่อสามารถระงับหรือยุติการดำเนินโครงการหรือนโยบายนั้นที่สร้างความขัดแย้งหรือส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนประชาชนในพื้นที่

โดยมีรูปแบบกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม คือบทบาทในการเป็นแกนนำทางความคิด หรือที่ปรึกษาด้านองค์ความรู้และข้อมูลของภาคประชาชนในการรณรงค์เรียกร้องเคลื่อนไหวเพื่อการ ต่อรองกับหน่วยงานภาครัฐต่อการดำเนินการดำเนินโครงการหรือนโยบายใดที่ส่งผลกระทบต่อ ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมหรือสร้างความสะดวกหรือให้แก่ราษฎรชาวบ้านในพื้นที่ ตลอดจน บทบาทการเป็นผู้ส่งเสริมหรือสนับสนุนให้เกิดการรวมตัวกันของกลุ่มชุมชนชาวบ้านเพื่อให้เกิดการ ประสานงานร่วมมือกันระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับกลุ่ม องค์กรชาวบ้านในพื้นที่ชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น อาทิ การ จัดการป่าชุมชน, การจัดการลุ่มน้ำ, การจัดการทรัพยากรทะเลชายฝั่ง ป่าชายเลน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ ราษฎรชาวบ้านในพื้นที่สามารถมีสิทธิในการพิทักษ์และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมใน พื้นที่ถิ่นของพวกเขาเอง รวมถึงบทบาทหลักในการเป็นผู้นำการสื่อสารความคิดและความต้องการของ ราษฎรชาวบ้านในพื้นที่หรือความเป็นจริงของสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ทางภาครัฐและประชาชนในสังคมได้รับทราบ

ปริบทการศึกษาช่วงที่ 2

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีบทบาทการดำเนินงาน และการเคลื่อนไหวทางสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยยังคงมีแนวคิดและบทบาทหลักในการดำเนินงาน เพื่อวัตถุประสงค์ทางด้านการอนุรักษ์และพิทักษ์คุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย ยังคงแสดงบทบาทหลักสองด้านในสังคมกล่าวคือ บทบาทผู้นำทางความคิดและบทบาทผู้นำทาง ประเด็นด้านที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งยังคงเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม ของภาคประชาชนในการเคลื่อนไหวประเด็นด้านการจัดการและเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนสิทธิในการไต่ถาม เรียกร้องการตรวจสอบหรือระงับโครงการหรือนโยบายใด ของรัฐที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตของชุมชน

โดยการดำเนินงานสองบทบาทหลักขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมได้มีการพัฒนาหรือเพิ่มเติมบทบาทด้วยกัน กล่าวคือด้านผู้นำทางความคิดของภาค ประชาชนโดยเน้นให้การศึกษาและองค์ความรู้แก่ภาคประชาชน ทั้งนี้เพื่อเน้นการบูรณาการในระยะ ยาวแก่ภาคประชาชนเพื่อให้เกิดการรับรู้และมีความเข้าใจตระหนักถึงสิทธิของตนในด้านการจัดการ และเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นของส่วนรวมอย่างเป็นธรรม โดยปราศจาก อำนาจเบ็ดเสร็จของภาครัฐหรือผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มภาคธุรกิจเอกชนเท่านั้น ทั้งนี้เมื่อทาง ภาคประชาชนได้ทราบและเข้าใจถึงสิทธิของตนแล้วนั้นก็สามารถเป็นผู้นำด้านการจัดการและเข้าถึง

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้โดยตนเอง โดยที่ทางองค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีบทบาทร่วมด้วยโดยการเป็นผู้ให้คำปรึกษาด้านองค์ความรู้หรือข้อมูล หรือบทบาทผู้ร่วมการประสานงาน

ตลอดจนบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางด้านเป็นผู้ให้การรณรงค์และความเคลื่อนไหวด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีการรณรงค์เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปตามประเด็นที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งอาจเป็นประเด็นที่เกิดขึ้นทั้งจากในประเทศและระดับโลก อาทิเช่น ประเด็นปัญหาความเดือดร้อนจากการจัดการรูปแบบเชิงอำนาจนิยมของภาครัฐด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ประเด็นปัญหาการลักลอบผลาญใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ประเด็นโครงการหรือนโยบายการพัฒนาทางเศรษฐกิจโดยไม่คำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ประเด็นปัญหาด้านภัยทางธรรมชาติหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั่วโลก เป็นต้น ซึ่งประเด็นปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นทั้งหมดนั้นได้เป็นกระแสดันตัวทั่วโลกหรือกำลังเป็นประเด็นที่สนใจและเคลื่อนไหวร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหในระดับโลก

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์: (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับปัจเจก - การนำเสนอถึงบทบาทการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการไต่ถามเรียกร้องต่อการตรวจสอบหรือศึกษาทบทวนการดำเนินโครงการของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งนี้โดยแสดงถึงข้อมูลหรือข้อเท็จจริงของปัญหาด้านผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการดำเนินโครงการเพื่อให้ทางภาครัฐได้พิจารณาชะลอหรือระงับการอนุมัติโครงการไว้ก่อนโดยให้มีการวิเคราะห์หรือประเมินการศึกษาถึงผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีการชี้แจงถึงเหตุผลรวมถึงการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินโครงการให้แก่ทางภาครัฐได้รับทราบ

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ถนนหมื่นล้าน สลิมโรงงาน และอนาคตของนกชายเลนแห่งอ่าวไทยตอนใน นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 212 (ตุลาคม 2545)

โครงการก่อสร้างสะพานถนนข้ามพื้นที่อ่าวไทยตอนในเพื่อเป็นทางเลือกในการแก้ไขปัญหาจระเข้ออกสู่ภาคใต้ ก็เป็นเสมือนคลื่นลูกยักษ์ที่โถมเข้าสู่หาดเลนของอ่าวไทยตอนในอีกครั้ง สะพานถนนดังกล่าวจะตัดข้ามพื้นที่อ่าวไทยตอนในเพื่อเชื่อมโยงเส้นทางจากจังหวัดสมุทรสาครไปยังจังหวัดเพชรบุรี บริเวณแหลมผักเบี้ย โครงการนี้เป็นโครงการระดับชาติ มูลค่าเกือบ ๔ หมื่นล้านบาท และขณะนี้ได้มีการอนุมัติงบประมาณเบื้องต้นแล้วจำนวน ๔๕ ล้านบาท เพื่อทำการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ

กันยายน ๒๕๔๕ สมาคมอนุรักษ์ชนและธรรมชาติแห่งประเทศไทยจึงได้ทำหนังสือถึงเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เพื่อเรียกร้องให้สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมแสดงบทบาทนำในการผลักดันให้มีการพิจารณาโครงการดังกล่าวอย่างละเอียดอีกครั้ง โดยพิจารณาเส้นทางอื่นเป็นทางเลือก ก่อนที่จะทำการอนุมัติโครงการพร้อมกันนั้นก็เรียกร้องให้มีการวิเคราะห์ความคุ้มทุนอย่างรอบด้านและมีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) โดยนักวิทยาศาสตร์และนักสังคมศาสตร์ที่มีความเป็นกลางด้วย

ทั้งนี้สมาคมอนุรักษ์ฯ ได้แสดงความกังวลต่อเจ้าหน้าที่กองทรัพยากรชีวภาพของสำนักงานนโยบายและสิ่งแวดล้อมว่าโครงการก่อสร้างสะพานถนนแห่งนี้ มีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่อ่าวไทยตอนใน เพราะพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญในระดับนานาชาติและรองรับน้ำทั้งที่เป็นนกอพยพประจำถิ่นและนกอพยพเป็นจำนวนกว่า ๓ แสนตัวในแต่ละปี

รูปแบบวาทกรรม – การเสนอบทสนทนาของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้าน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกล่าวถึงบทบาทของกระบวนการเคลื่อนไหวเพื่อการเรียกร้องสิทธิในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น โดยมีรูปแบบการจัดการโดยเน้นบทบาทการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในพื้นที่ชุมชนเป็นหลัก ทั้งนี้โดยทำหน้าที่ทางด้านเป็นผู้ให้คำปรึกษาด้านองค์ความรู้หรือการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับกลุ่มชาวบ้านในท้องถิ่น ต่อกรณีการเรียกร้องสิทธิของท้องถิ่นชุมชนตนสำหรับการจัดการหรือเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการรับผิดชอบด้านการจัดการบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านและความสัมพันธ์กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: วนิดา ตันติวิทยาพิทักษ์ นักต่อสู้เพื่อคนทุกซ์ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 145 (มีนาคม 2540)

สารคดี : แต่ก่อนชาวบ้านไม่รู้ว่าตนมีสิทธิที่จะเรียกร้อง แต่ถึงวันนี้ชาวบ้านเริ่มรู้สิทธิของตัวเองแล้ว ในอนาคตเมื่อชาวบ้านกล้าและแกร่งที่จะเรียกร้องด้วยตนเอง บทบาทของคุณวนิดาหรือขององค์กรพัฒนาเอกชนจะลดลงหรือเปลี่ยนไปไหม

วนิดา : การที่ชาวบ้านจะรู้จักสิทธิของตัวเองทั้งหมด ดิฉันคิดว่าคงเป็นไปได้ แต่ชาวบ้านบางกลุ่มที่รู้จักสิทธิของตัวเอง เ็นใจโก็ไม่มีความสำคัญในแง่ของการให้ความคิด แต่อาจจะมึบทบาทในแง่การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เพราะคนที่รู้สิทธิของตัวเองก็ต้องรู้ข้อมูลด้วย และข้อมูลนั้นมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สภาพสังคมก็เปลี่ยนไปตลอด ดิฉันคิดว่าถ้าเราเป็นนักอนุรักษ์ธรรมชาติ เราต้องร่วมมือกับชาวบ้าน เราเป็นพวกอนุรักษ์คนเดียวไม่ได้ เราต้องหาคนมาช่วย และกลุ่มที่สำคัญที่สุดก็คือชาวบ้านที่อยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ เขาจะปกป้องดูแลทรัพยากรธรรมชาตินั้นๆ

ได้ดีที่สุด ทำอย่างไรเขาจึงจะมีความเข้มแข็งในการรักษาทรัพยากรตรงนั้นไว้ได้ ทำอย่างไรเขาจะเข้าใจว่า กระแสบริโภคนิยมเป็นเรื่องของการหลอกลวง เป็นกระแสที่ทำลาย คนที่รัฐน้อยกว่ามีอำนาจน้อยกว่าจะ ตกเป็นเหยื่อ ตรงนี้เองที่ตัวเองที่ต้องการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันตลอดเวลา ท่ามกลางการทำงาน เราได้เรียนรู้ไปเรื่อยๆ ว่า จริงๆ แล้ว การปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อมหรือการจะทำให้สังคมสงบหรือเกิดสันติภาพ ไม่อาจทำได้ด้วยเราคนเดียวหรือด้วยคนกลุ่มน้อย แต่ต้องใช้พลังมหาศาล หน้าที่ของเราคือเชื่อมทุกพลังเข้าด้วยกันเป็นลูกโซ่ เราเป็นส่วนหนึ่งในขบวนการนั้นเท่านั้นเอง

รูปแบบโครงสร้างการอภิปราย – การเสนอถึงทัศนคติความคิดเห็นของตัวแทนอุดมการณ์

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการกล่าววิพากษ์ถึงรูปแบบการดำเนินงานของภาครัฐในการรวมศูนย์อำนาจจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการอ้างบนพื้นฐานหลักการจัดการเพื่อเน้นการพัฒนาประเทศและระบบเศรษฐกิจ โดยมักมีรูปแบบลักษณะที่เอื้อต่อผลประโยชน์และผู้ขาดการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเฉพาะหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนเท่านั้น รวมถึงการสร้างผลกระทบแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสร้างปัญหาความเดือดร้อนและความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับชาวบ้านในพื้นที่ท้องถิ่น ซึ่งทำให้เป็นลักษณะรูปแบบที่ขาดบูรณาการและสิทธิการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: สัมภาษณ์ภาพของคนกับป่า นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 186 (สิงหาคม 2543)

...เวลาที่ทัศนะ "คนกับป่าต้นน้ำ : สัมภาษณ์ภาพแห่งสันติ ?"...

ชัชวาลย์ ทองดีเลิศ กรรมการและเลขานุการโครงการต้นน้ำต้นชีวิต กล่าวเสริมถึงหลักการอยู่กับธรรมชาติว่า "ปรัชญาหลักในการอยู่ร่วมกับธรรมชาติคือการเคารพและอ่อนน้อมต่อธรรมชาติ อาศัยธรรมชาติเพียงแต่พออยู่พอกิน สิ่งที่ทำให้ธรรมชาติ

ถูกทำลายคือกระบวนการพัฒนาประเทศ เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และระบบบริโภคนิยมแบบใหม่ กฎหมายของรัฐทุกฉบับที่ผ่านมาเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้หรือน้ำ มีลักษณะที่รัฐเป็นผู้จัดการเป็นหลัก การรวมศูนย์ในการจัดการทรัพยากรทำให้คนกลุ่มหนึ่งได้รับประโยชน์โดยการขออนุญาต ขณะที่คนที่อยู่มาแต่ดั้งเดิมมีจารีต วัฒนธรรม ความเชื่อในการอยู่กับป่า ฟังฟังป่าจะเข้าถึงทรัพยากรได้ยากขึ้นตามระบบกฎหมาย นอกจากนี้กฎหมายป่าไม้ของไทยยังรับเอาแนวคิดของต่างประเทศเป็นหลัก จึงไม่สอดคล้องกับระบบวิถีชีวิตที่มีมานานแล้ว จึงเกิดความขัดแย้งระหว่างกฎจารีตประเพณีของชุมชนกับกฎหมายของรัฐ ทำให้เกิดการปะทะกันมาตลอด"

รูปแบบการใช้ภาพจนวนาทศิลป์ – การเสนอความเชิงกล่าวเปรียบเทียบของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัตว์ป่า) โดยการใช้รูปแบบกล่าวความเชิงสัญลักษณ์ทั้งนี้เพื่อการแสดงความหมายเปรียบเทียบถึงอุดมการณ์ของการดำเนินงานอย่างจริงจังและเข้มแข็งเพื่อการพิทักษ์คุ้มครองและดูแลสัตว์ป่า ซึ่งพบว่าเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่องในสังคม กล่าวคือสัตว์ป่าได้รับการทำร้ายทารุณ หรือถูกลักลอบนำไปเพื่อประโยชน์ทางการค้าหรือผลทางธุรกิจ ตลอดจนการถูกส่งตัวไปเพื่อข้ออ้างต่างๆ อาทิ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, การศึกษาและวิจัย, การขยายเพิ่มพันธุ์, การทำสวนสัตว์ เป็นต้น โดยปัญหาทั้งหมดนี้เกิดขึ้นมาจากการดำเนินการของภาครัฐเองหรือภาคธุรกิจเอกชนตลอดจนบุคคลทั่วไปในสังคม ซึ่งได้นำมาสู่เป็นการดำเนินงานหลักเพื่อแก้ไขปัญหาด้านสวัสดิภาพของสัตว์ขององค์กร

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ย้อนรอย ๑๕ ปีสารคดี: เลี้ยวนี้ เวชชาชีวะ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 181 (มีนาคม 2543)

ริมรั้วและในสนามของบ้านหลังนี้ยังคงมีกรงลิง ขณะนี้ นางอายุตั้งอยู่เรียงรายที่หน้าประตูมีป้ายเล็ก ๆ เป็นรูปเชนิมิงกุ๊กกับอักษรย่อ WAR ติดไว้ WAR ย่อมาจาก Wild Animal Rescue Foundation หรือมูลนิธิช่วยชีวิตสัตว์ป่าแห่งประเทศไทย ซึ่งสองสามีภรรยา—เลี้ยวนี้และพงษ์ศักดิ์ เวชชาชีวะกับเพื่อน ๆ กลุ่มหนึ่งร่วมกันก่อตั้งขึ้นมาเมื่อแปดปีก่อนมันเป็น ความตั้งใจที่จะให้ชื่อย่อนี้มีความหมายตรงกับคำว่า

"สงคราม"

พงษ์ศักดิ์อธิบายว่า "เราเป็นมูลนิธิที่ประกาศสงครามกับผู้ทารุณสัตว์ป่าทุกรูปแบบ"

นับตั้งแต่ครอบครัวของเหมมเลี้ยวนี้เลี้ยงลิงตัวแรกที่ชื่อมาจากสวนจตุจักรด้วยความสงสารเมื่อประมาณปี ๒๕๒๗ นักกฎหมายชาวอังกฤษอย่างเธอและข้าราชการมหาวิทยาลัยอย่างเขาไม่คิดว่าจะมาไกลถึงขนาดนี้—ดูแลสัตว์ป่าทุกชนิดตัวแล้วตัวเล่าที่มีผู้เอามาทิ้งไว้ให้ช่วยเหลือ, ตั้งองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านสัตว์ป่า, ตั้งศูนย์พิทักษ์สัตว์ป่าร่วมกับกรมป่าไม้, ไปประชุมวิชาการด้านสัตว์ป่าในต่างประเทศเพื่อหาความรู้, ผู้คนมากมายติดต่อมาเพื่อขอคำแนะนำเรื่องการเลี้ยงสัตว์ป่า แจกข้อมูลเรื่องสัตว์ป่า ถูกทารุณและบางรายมาเพื่อเยี่ยมถึงบ้านเพียงเพื่อให้กำลังใจ

การปฏิบัติและปฏิสัมพันธ์ของวาทกรรม – โดยการเสนอถึงความสัมพันธ์ของวาทกรรมตัวแทนอุดมการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าเป็นวาทกรรมที่แสดงถึงอุดมการณ์ประชาสังคมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ การแสดงถึงความคิดหรือความเชื่อหลักของตัวแทนอุดมการณ์ทางการดำเนินงานเพื่อพิทักษ์คุ้มครองและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้โดยการเน้นผลักดันประเด็นเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นประเด็นสำคัญของสาธารณะ ซึ่งได้กลายมาเป็นวาทกรรม

ที่ได้ส่งอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์ต่ออุดมการณ์และบทบาทในการเคลื่อนไหวทางสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ๑๐ ปี การจากไปของสืบ นาคะเสถียร นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 186 (สิงหาคม 2543)

"ผมคิดว่า ชีวิตผมทำได้ดีที่สุดแล้ว เท่าที่ผมมีชีวิตอยู่
ผมคิดว่า ผมได้ช่วยเหลือสังคมดีแล้ว
ผมคิดว่า ผมได้ทำตามกำลังของผมดีแล้วและผมพอใจ
ผมภูมิใจในสิ่งที่ผมทำ"

สืบ นาคะเสถียร

๒๕๓๐ -- สืบได้เปลี่ยนบทบาทจากนักวิชาการไปสู่นักอนุรักษ์ โดยเข้าร่วมต่อสู้คัดค้านการสร้างเขื่อนน้ำโจน จังหวัดกาญจนบุรี สืบชี้ให้เห็นถึงบทเรียนจากการที่มีสัตว์จำนวนมากล้มตายหลังการสร้างเขื่อนเขี้ยวหลาน สืบเริ่มต้นการอภิปรายทุกครั้งว่า "ผมขอพูดในนามของสัตว์ป่า"

๒๕๓๑ - สืบและเพื่อนนักอนุรักษ์ออกโรงคัดค้านการที่บริษัทไม้อัดไทยจะขอสัมปทานทำไม้ที่ป่าห้วยขาแข้ง สืบได้อภิปรายว่า "คนที่อยากอนุญาตให้ทำไม้ก็เป็นกรมป่าไม้ คนที่จะรักษาก็เป็นกรมป่าไม้เหมือนกัน"

๒๕๓๒-- สืบได้รับทุนเรียนต่อระดับปริญญาเอกที่ประเทศอังกฤษแต่ตัดสินใจเข้ารับตำแหน่งหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง สืบพบปัญหาต่างๆ มากมายในห้วยขาแข้ง อาทิ ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า การล่าสัตว์ของบุคคลที่มีอิทธิพล เจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าถูกยิงเสียชีวิต ปัญหาความยากจนของชาวบ้านรอบป่า และที่สำคัญคือ ปัญหาเหล่านี้ไม่เคยได้รับความสนใจจากผู้ใหญ่เลย สืบจึงทุ่มเทเขียนรายงานนำเสนอยูเนสโกเพื่อพิจารณาให้ป่าห้วยขาแข้งเป็นมรดกโลก อันเป็นสิ่งที่จำเป็นให้พื้นที่แห่งนี้ได้รับการคุ้มครองเต็มที่

๒๕๓๓

๑ กันยายน สืบส่งรายงานและเขียนพินัยกรรมไว้เรียบร้อยก่อนกระทำอัตวินิบาตกรรมเพื่อเรียกร้องให้สังคมและราชการหันมาสนใจปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติอย่างจริงจัง

๑๘ กันยายน ผู้ใหญ่และเพื่อนพ้องนักอนุรักษ์ได้ร่วมกันก่อตั้ง มูลนิธิสืบ นาคะเสถียรเพื่อสืบทอดเจตนารมณ์ของสืบ

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม : สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม - การเสนอถึงองค์ความรู้และข้อมูลการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง โดยยังคงมีการนำเสนอประเด็นทางด้านข้อเท็จจริงหรือข้อมูลเชิงลึกทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดยเน้นการเผยแพร่เพื่อความต้องการให้ภาคประชาชนได้รวบรวมหรือสะสมองค์ความรู้เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้หรือพัฒนาองค์ความรู้ซึ่งอันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาทางด้านการจัดการและเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพราะเมื่อภาคประชาชนซึ่งถือว่าเป็นส่วนหลักของสังคมได้ตระหนักรู้และเข้าใจถึงความสำคัญด้านองค์ความรู้และข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องแล้วนั้น ก็จะเป็นผลให้มีการเชื่อมต่อทางความคิดและความสนใจในด้านการดำเนินงานหรือประสานความร่วมมือกันระหว่างภาคประชาชนกับองค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนารักษาสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปอย่างยั่งยืน

การเคลื่อนไหวทางสังคม – บทบาทการเคลื่อนไหวทางสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังคงเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยมีการดำเนินงานเพื่อเน้นการรณรงค์ความเคลื่อนไหวสำหรับการอนุรักษ์และพิทักษ์คุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดผลกระทบขึ้นแก่ภาคประชาชน ซึ่งเป็นผลมาจากการดำเนินงานบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของภาครัฐหรือภาคธุรกิจเอกชน ตลอดจนการสื่อสารบทบาทดังกล่าวเพื่อให้ทางสังคมและภาครัฐหรือภาคธุรกิจเอกชนได้เข้ามาร่วมกับกันรับรู้และหาแนวทางเพื่อการแก้ไข ดำเนินการ

โดยยังคงดำเนินบทบาทเป็นผู้นำความเคลื่อนไหวในการรณรงค์ประเด็น ที่เน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ตลอดจนการเพิ่มบทบาทมาเป็นผู้ร่วมการประสานความร่วมมือ หรือสนับสนุนร่วมกับภาคประชาชนในการรณรงค์เคลื่อนไหวประเด็น ทั้งนี้เพื่อวัตถุประสงค์ให้ทางภาครัฐหรือภาคธุรกิจเอกชนได้แก้ไขปัญหา หรือมีการดำเนินการใดที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้มีการปรับเปลี่ยนประเด็นการรณรงค์ความเคลื่อนไหวตามกระแสความสนใจของสังคม หรือที่กำลังเป็นประเด็นปัญหาาร่วมกันในระดับประเทศหรือระดับสากล อาทิเช่น ปัญหาภาวะมลพิษทางสิ่งแวดล้อม, ปัญหาภาวะการขาดแคลนทรัพยากรทางธรรมชาติ, ปัญหาเชิงนโยบายของภาครัฐหรือการดำเนินงานของภาคธุรกิจเอกชนที่ไม่รับผิดชอบต่อสภาวะของสิ่งแวดล้อม, ปัญหาการลักลอบฆ่าหรือค้าชีวิตสัตว์ป่าเพื่อประโยชน์ทางการค้า เป็นต้น

กลุ่มประเด็นที่ 2 : กลุ่มบุคคลและสภาพของปัญหา

- ประเด็นด้านเยาวชน

ปริบทการศึกษาช่วงที่ 1

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเยาวชนมีบทบาทการเคลื่อนไหวในลักษณะของเครือข่ายศูนย์หรือมูลนิธิ โดยมีเป้าหมายหลักและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานเพื่อการสงเคราะห์และพัฒนาเยาวชน ซึ่งมีแนวทางการจัดการหลากหลายรูปแบบด้วยกันตามสภาพปัญหาและสถานการณ์ของเยาวชนในสังคม โดยแบ่งบทบาทออกเป็นการให้ความช่วยเหลือ การสงเคราะห์ และความคุ้มครองแก่เยาวชนที่ได้รับการทารุณกรรมทั้งทางร่างกายและจิตใจหรือถูกทอดทิ้งจากครอบครัว, ถูกล่วงเกินทางเพศ หรือถูกบังคับล่อลวงให้ขายบริการทางเพศ และบทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา, ยากไร้หรือขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานในชีวิต ตลอดจนบทบาทเพื่อการรณรงค์ผลักดันเรียกร้องต่อหน่วยงานภาครัฐและสังคมเพื่อการต่อต้านสื่อมวลชนที่ไม่เหมาะสมกับเยาวชน ตลอดจนเพื่อเรียกร้องให้มีการพิจารณานโยบายจากภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่อเยาวชน

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับภาพรวม – การสรุปใจความสำคัญถึงเหตุผลและแนวคิดที่ต้องมีการดำเนินงานเพื่อเยาวชนอันเป็นอนาคตสำคัญของชาติที่ต้องได้รับการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิจากสังคม แต่ทว่ากลับมีเยาวชนจำนวนมากที่ประสบปัญหาร้ายแรงต่างๆ ในสังคม ซึ่งได้นำมาสู่การดำเนินงานของเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาและให้ความช่วยเหลือแก่เยาวชนในประเทศไทย

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ไม่มีคำว่า 'สายเกินไป' กับการทำงานเพื่อเด็ก นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 24 (กุมภาพันธ์ 2530)

ปัญญาสากล่าวด้วยสิทธิของเด็ก ได้ระบุพันธกรณีที่สังคมมีต่อเด็กไว้ว่า เด็กพึงได้รับการพิทักษ์และคุ้มครองเป็นพิเศษ เพื่อให้เด็กเติบโตขึ้นท่ามกลางความรัก...ความอบอุ่น...ปลอดภัย ได้รับการอบรมเลี้ยงดูให้มีพัฒนาการทั้งทางกาย ทางสมอง และจิตใจ เด็กต้องได้รับการปกป้องให้พ้นจากการถูกทอดทิ้งทารุณข่มเหง

แต่เด็กไทยหลายคนในวันนี้ไม่มีรอยยิ้ม...ร่างกายและจิตใจน้อยๆ ที่ควรได้รับการทูลถามกลับต้องเผชิญกับปัญหานานัปการ เช่นปัญหาทุพโภชนาการ แรงงานเด็ก เด็กเร่ร่อน เด็กพิการ เด็กกระทำความผิด โสเภณีเด็ก เด็กถูกข่มขืน และถูกกระทำทารุณ ถูกทอดทิ้งแต่เยาว์วัย ฯลฯ

เด็กเหล่านั้นรอคอยอ้อมแขนที่จะโอบอุ้มพวกเขาจากสภาพแวดล้อมอันเลวร้าย และนำยินดีที่มีองค์กรเอกชนหลายแห่งตระหนักถึงปัญหานี้และดำเนินงานอย่างจริงจัง เพื่อพัฒนาเด็กไทยให้เติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพ

ความหมายระดับปัจเจก - โดยแสดงถึงข้อมูลหรือข้อเท็จจริงของเหตุการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนของสังคมที่ต้องได้รับการรณรงค์และแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน โดยการนำเสนอถึงบทบาทและอุดมการณ์หลักในการดำเนินงานและความเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านเยาวชนที่เข้าไปในลักษณะรูปแบบของเครือข่ายมูลนิธิหรือองค์กรการดำเนินงานเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาของเยาวชน

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: องค์กรเด็ก ชี้ภัยร้ายของสื่อมวลชน นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 46 (ธันวาคม 2531)

เหตุการณ์สะเทือนขวัญที่เด็กน้อยวัย 7 ขวบใช้ใช้อาวุธยิงเพื่อนรุ่นเดียวกันถึงแก่ความตายนั้น แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อเด็ก ซึ่งผู้เกี่ยวข้องควรจะหามาตรการป้องกันไม่ให้เกิดโศกนาฏกรรมเช่นนี้อีก

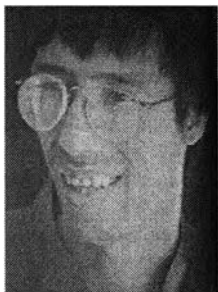
องค์การอนุเคราะห์เด็ก (Redd Barna) อันเป็นองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์จะพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ได้ชี้ถึงสาเหตุของปัญหาว่านอกจากความประมาทของผู้ใหญ่แล้ว ความเห็นแก่ได้ของพ่อค้าสมองใสที่เห็นแก่ประโยชน์ทางการค้า ต้องการล่อตาล่อใจผู้ชื้อวัยเด็ก ด้วยการผลิตของเล่นที่นับวันจะเลียนแบบของจริงจนบอกจะแยกแยะได้ว่าอันไหนคือปืนจริง อันไหนคือปืนเด็กเล่น ประกอบกับอิทธิพลของสื่อมวลชนโดยเฉพาะโทรทัศน์ ซึ่งปัจจุบันมักมีแต่ภาพยนตร์ที่แสดงถึงความรุนแรง ซ่าล้างแค้นจนเลือดท่วมจอ ไม่เว้นแม้แต่ภาพยนตร์การ์ตูนที่เสนอแก่เด็ก หรือแม้แต่ภาพยนตร์โฆษณาบางชิ้นก็เสนอทัศนคติที่ผิดๆ ให้แก่เด็ก...ด้วยเหตุที่สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาอารมณ์ความรู้สึกและจิตใจของเด็กมากเช่นนี้ องค์กรที่ทำงานพัฒนาเด็กและเยาวชนหลายฝ่ายจึงได้พยายามรณรงค์ต่อต้านสื่อเป็นพิษและสื่อที่ไม่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนเสมอมา อาทิ มูลนิธิเด็กได้เคยจัดงานวันเผาปืนต่อต้านของเล่นที่ทำเลียนแบบอาวุธร้ายแรงต่างๆ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็กได้จัดเสวนารณรงค์เรื่องสื่อรุนแรงทางทีวี-ผลกระทบต่อเด็ก และคัดค้านรายการมวยปล้ำหญิงที่เสนอภาพความรุนแรงอย่างไร้เหตุผลและการคดโกงละเมิดกติกาของผู้เล่น

รูปแบบวาทกรรม - การเสนอบทสนทนาของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเยาวชนโดยแสดงถึงทัศนะและแนวคิดอุดมการณ์หลักในการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหายของเยาวชน

กล่าวคือการตระหนักถึงความสำคัญและความเข้าใจถึงสภาพของชีวิต จิตใจและความรู้สึกของเยาวชนที่ประสบปัญหาต่างๆ ในสังคม

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: บ้านอุปถัมภ์เด็ก นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 43 (กันยายน 2531)

วัลลภ ตั้งคนารักษ์ 'ครูหุ่ย' ของเด็กๆ

“ปัญหาเด็กนี้มันไม่หยุดนิ่งนะ มันขยายตัวเร็วมาก ยิ่งทำยิ่งมาก...เดี๋ยวนี้ผมมีลูก ทำให้มองเห็นปัญหาละเอียดอ่อนมากขึ้น ความรู้สึกที่มีต่อเด็กนี้เปลี่ยนไปอีกระดับหนึ่ง เมื่อก่อนเห็นเด็กหกล้มเจ็บ เราใส่ยาให้ก็ เออ..คงเจ็บนะหรือเฉยๆ พอมีลูกเห็นลูกเจ็บ ลูกตัวร้อน โอ๊ย กระทบกระวายใจจะขาด รู้สึกเลยว่านั่นแหละความเจ็บปวดของเด็ก

รู้เลยว่าเด็กที่มีแม่ไม่มีแม่หรือถูกทำทารุณนะมันเจ็บขนาดไหน หัวใจของเด็กจะเป็นยังไง...พูดจริงๆคนที่ทำงานด้านเด็กนะถ้ายังไม่รู้สึกอะไรก็ยังไม่ ‘ถึง’ ... ไม่ถึงความรู้สึกอันนั้น ผมเคยทดลองอดข้าวทั้งวัน หิวจนตาลาย แต่นั่นมันก็ยังไม่ถึงที่สุดของความหิวอันมีดมน เพราะเรารู้ว่าเป็นการทดลอง พอเลิกแล้วเราก็ได้กินทันที แต่เด็กที่มันหิวมันไม่มีที่ซุกหัวนอน เด็กไม่รู้เลยว่าเมื่อไหร่จะได้กิน อันนี้เป็นความหิวแท้ๆ เล่นนะ...” นี่ทำให้ผมเข้าใจลึกซึ้งจริงๆว่าเด็กคือคุณค่าของชีวิตอย่างไร

รูปแบบโครงสร้างการอภิปราย – การแสดงถึงทัศนคติและองค์ความรู้จากตัวแทนอุดมการณ์ องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเยาวชน โดยกล่าวถึงการศึกษาวิจัยรวมถึงประสบการณ์ที่ได้จากการดำเนินงานด้านเยาวชนที่ทำให้สามารถสรุปได้ถึงรูปแบบปัญหาของเยาวชนในสังคม ที่เกิดจากระบบของสังคมและครอบครัวที่ไม่ให้ความสำคัญและความเข้าใจแก่เยาวชน

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ไม่มีคำว่า ‘สายเกินไป’ กับการทำงานเพื่อเด็ก นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 24 (กุมภาพันธ์ 2530)

สารคดี : ปัญหาทั่วไปหรือปัญหาพร้อมของเด็กในสังคมไทยคืออะไร

ศรีสว่าง : จากการอ่านงานวิจัยที่พูดถึงปัญหาของเด็กในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งประสบการณ์ที่ได้จากกลุ่มที่ทำงานเกี่ยวกับเด็ก พอจะประเมินได้ 2 ปัญหา ... ปัญหาแรกคือสังคมยังไม่เห็นความสำคัญของเด็กอย่างแท้จริง จึงไม่คิดจะทำอะไรเพื่อเด็ก

ส่วนรวม ไม่มีความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันที่จะสร้างเด็กให้มีคุณภาพและคุณธรรม ปัญหาที่สองก็คือผู้ใหญ่ไม่ค่อยจะเข้าใจธรรมชาติ ความต้องการและปัญหาของเด็กที่มีต่างๆ กันตามวัยและสิ่งแวดล้อม เด็กจึงไม่ได้รับการเลี้ยงดูอบรมในสิ่งที่สนองต่อความต้องการเหล่านั้น... ที่จริงแล้วปัญหาทั้ง 2 ประการเกิดจากตัวผู้ใหญ่ซึ่งมีผลกระทบต่อเด็กโดยตรง ... ต้องแก้ที่ผู้ใหญ่ ไม่ใช่แก้ที่เด็ก และปัญหาทั้งสองนั้นก็เหตุเป็นผลระหว่างกันและกันในตัวด้วย

รูปแบบการใช้ภาพพจน์วาทศิลป์ – การใช้รูปแบบกล่าวความเพื่อการประชดประชันหรือ เหน็บแนมทั้งนี้เพื่อการวิพากษ์เปรียบเปรยถึงความจริงจรงในการดำเนินงานของภาครัฐเพื่อแก้ไขปัญหาของเยาวชนในประเด็นด้านโสเภณีเด็ก ซึ่งยังคงพบเป็นปัญหาที่เพิ่มปริมาณและความ ต่อเนื่อง โดยระบุมมาจากข้อมูลการดำเนินงานด้านให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองโสเภณีเด็กของ องค์การพัฒนาเอกชนด้านเยาวชน

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: โสเภณีเด็ก โศกนาฏกรรมแห่งวัยเยาว์ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 95 (มกราคม 2536)

...มกราคม ๒๕๓๖ วันเด็กเวียนมาถึงอีกครั้งหนึ่ง รัฐบาลนายกฯ ขวน ประกาศมา ๒ เดือนแล้วว่า จะไม่มีโสเภณีเด็กอีกต่อไป

แต่ในความเป็นจริง ในมุมมืดของสังคมโสเภณีเด็กยังคงดำรงอยู่อย่างไม่เคย เปลี่ยนแปลง และจำนวนโสเภณีเด็กจะไม่มีทางลดลงอย่างเด็ดขาด มีแต่จะเพิ่มขึ้น ตามอัตราการเจริญของประเทศ ตามระบบทุนนิยมสมัยใหม่ที่วัฒนธรรมแบบบริโศค

นิยมครอบงำจิตใจมนุษย์ให้บริโศคสินค้าให้มากที่สุด เร็วที่สุดและบริโศคของที่ใหม่ที่ สุด ระบบนี้ผู้หญิง กลายเป็น 'สินค้า' ชนิดหนึ่งที่จับมาขายทอดตลาดได้ เอาไว้สนองความต้องการของผู้บริโศคคฤหัสถ์ที่ เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ... ความยากจนของคนในท้องถิ่น ค่านิยมผิดๆ ความฟุ้งเฟ้อของพ่อแม่บางคนที่ย้ายลูกสาว แลกบ้าน แลกตู้เย็น สะท้อนให้เห็นภาพของความทันสมัยที่ชาวชนบทและคนไทยส่วนใหญ่ ตะเกียกตะกายที่จะบริโศคอย่างตะกละตะกลาม โดยไร้สติที่จะคิดถึงมโนสำนึกและศีลธรรม ว่านี่คือ การขายชีวิตและเลือดเนื้อของมนุษย์ด้วยกัน ไม่เว้นแม้แต่ลูกหลานตัวเองแท้ๆ

คงไม่น่าแปลกใจนัก ถ้าหากว่า ปีใดปีหนึ่งมีคนแต่งคำขวัญวันเด็กว่า... "เด็กทารกวันนี้ คือ โสเภณีเด็กวันหน้า"

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม – การเสนอถึงองค์ความรู้ด้านการจัดการขององค์กรพัฒนาเอกชน ด้านเยาวชนเพื่อแก้ไขประเด็นปัญหาต่างๆ ของเยาวชน ในรูปแบบที่ได้คำนึงถึงความสอดคล้องกับ พัฒนาการและความต้องการของเยาวชน ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานของภาครัฐและสังคมได้ร่วมกันรับรู้ เพื่อประเมินแนวทางในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาของเยาวชนอย่างมีความเข้าใจ

การเคลื่อนไหวทางสังคม – บทบาทการเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านเยาวชนโดย มีหลากหลายรูปแบบการดำเนินงานด้วยกันคือ บทบาทการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองเยาวชน จากปัญหาความรุนแรงหรือถูกละเมิดสิทธิต่างๆ และบทบาทในการพัฒนาหรือสนับสนุนให้เยาวชน ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานตามพัฒนาการของวัย ตลอดจนบทบาทเพื่อการรณรงค์ผลักดันภาครัฐ, สังคม และสื่อมวลชนให้ตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน

ปริบทการศึกษาช่วงที่ 2

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

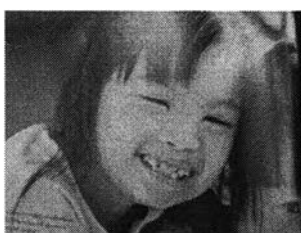
องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเยาวชนได้มีบทบาทการดำเนินงานเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การสงเคราะห์และพัฒนาเยาวชนในประเด็นปัญหาต่างๆ ของสังคม อาทิ ความรุนแรงในครอบครัว, ถูกทารุณหรือล่วงเกินทางเพศ, ถูกทอดทิ้ง, เวิร์นไร้ที่อยู่อาศัย, ถูกบังคับหรือละเมิดสิทธิ, ขาดปัจจัยพื้นฐานหรือการศึกษา ซึ่งยังคงเป็นการดำเนินงานหลักขององค์กรฯ เช่นเดิม แต่ทั้งนี้ได้มีความหลากหลายของเป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักของการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น โดยแบ่งออกเป็น บทบาทด้านการจัดการเพื่อการศึกษาและฟื้นฟูสมรรถภาพแก่เด็กพิเศษ, บทบาทการช่วยเหลือและพัฒนาในกลุ่มเด็กพิการ, บทบาทการรณรงค์เผยแพร่เพื่อให้เยาวชนให้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนบทบาทในการเน้นเพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อสรุปบทเรียนร่วมกันระหว่างภาคองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเยาวชนและรัฐกับสังคมในการประสานงานดำเนินงานเพื่อหาแนวทางการป้องกันแก้ไขต่อปัญหาความรุนแรงและการละเมิดสิทธิของเยาวชนในสังคม

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับปัจเจก - การเสนอบทบาทของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเยาวชนที่พบในรูปแบบการดำเนินงานของเครือข่ายกลุ่มทำงานหรือมูลนิธิเพื่อเยาวชน โดยเสนอถึงข้อมูลและความเป็นมาในการจัดตั้งองค์กรฯ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่เยาวชนซึ่งเป็นเด็กพิเศษ

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: เด็กพิเศษกับความธรรมดาของชีวิต นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 146 (เมษายน 2540)

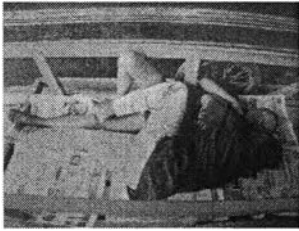

โรงเรียนแห่งนี้ตั้งอยู่ที่มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง จัดเป็นสถานที่ให้การศึกษาและฟื้นฟูสมรรถภาพแก่เด็กพิเศษทุกประเภท ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๒ เนื่องด้วย (โฮลท์) สหทัยมูลนิธิ ซึ่งดำเนินกิจการเกี่ยวกับการสงเคราะห์ครอบครัวเด็ก และการส่งเสริมพัฒนาการของทารกแรกเกิดตามโรงพยาบาลต่าง ๆ พบว่าเด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้งให้อยู่ในโรงพยาบาลนั้นส่วนหนึ่งเป็นเด็กที่มีปัญหาพิเศษไม่สามารถรับการส่งเสริมพัฒนาการด้วยวิธีการปกติได้ ขณะเดียวกันก็มีผู้ปกครองจำนวนหนึ่งซึ่งมีลูกเป็นเด็กพิเศษประสบปัญหาในการเลี้ยงดูและหาสถานศึกษา ดังนั้น (โฮลท์) สหทัยมูลนิธิและกลุ่มผู้ปกครองจึงร่วมมือกันจัดกลุ่มสอนเด็กพิเศษขึ้น โดยเริ่มแรกนั้นมีนักเรียนอยู่เพียง ๕ คน จากนั้นจึงได้พัฒนาดำเนินงานมาเป็นมูลนิธิสถาบันแสงสว่างในปัจจุบัน

รูปแบบวาทกรรม – การบรรยายเนื้อเรื่องร่วมกับบทสนทนาของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเยาวชน โดยกล่าวถึงสถานการณ์ปัญหา แนวคิดและรูปแบบในการดำเนินงานเพื่อการแก้ไขปัญหาคู่ของเด็กขององค์กรฯ ตลอดจนการผลักดันองค์ความรู้ในการจัดการปัญหาด้านเยาวชนให้แก่ภาครัฐ

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: สรุปสถานการณ์เด็กเร่ร่อนปี ๒๕๔๑ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 167 (มกราคม 2542)

“ทุกวันนี้เด็กเร่ร่อนมีจำนวนมากขึ้น แต่อายุน้อยลง” วิลลภ ตังคณานุรักษ์ หรือครูหุ่ย ผู้ก่อตั้งมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก สรุปสถานการณ์เด็กเร่ร่อนปี ๒๕๔๑ ให้ฟัง แม้จะเป็นคำพูดสั้นๆ แต่ก็สะท้อนให้เห็นปัญหาสังคมไทยในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี... ครูหุ่ยกล่าวถึงการแก้ปัญหาของมูลนิธิสร้างสรรค์เด็กในขณะนี้ว่า “บทบาทแรกที่เราทำคือ ส่งครูไปสร้างความสัมพันธ์กับเด็กเร่ร่อนในพื้นที่ที่ส่งคือ หัวลำโพง พัฒนพงษ์ พาต้า และวังสิด โดยพูดคุยโน้มน้าวให้เขาเปลี่ยนใจหยุดเร่ร่อน หลังจากนั้นเราก็พัฒนาคุณภาพชีวิตเขาให้ดีขึ้น โดยให้การศึกษาหรือฝึกอาชีพควบคู่ไป ส่วนบทบาทอื่น เราจะเน้นการแก้ปัญหาที่สังคม กระตุ้นให้แต่ละครอบครัวเอาใจใส่เด็กมากขึ้น เพื่อไม่ให้เด็กขาดความอบอุ่นจนต้องหนีจากบ้านออกมาเร่ร่อน สร้างการทำงานของมูลนิธิฯ ให้เป็นแบบอย่างกับหน่วยงานราชการ ทุกวันนี้เด็กที่ถูกส่งเข้ากรมประชาสงเคราะห์จะถูกเลี้ยงแบบปล่อยปละละเลย เมื่อเด็กไม่มีความสุขก็ต้องหนีออกมาเร่ร่อนอีก ทางมูลนิธิฯ พยายามทำให้บ้านพักมีความสุข เพื่อให้เด็กมีความคิดที่จะหยุดเร่ร่อนเอง นอกจากนี้เรายังพยายามเสนอทางออกผู้บริหารประเทศในเชิงนโยบายและการออกกฎหมายเพื่อให้การแก้ปัญหานี้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น”

รูปแบบโครงสร้างการอภิปราย – การเสนอถึงทัศนคติและความคิดเห็นของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเยาวชน โดยการกล่าววิพากษ์ถึงรูปแบบการดำเนินงานของภาครัฐในการจัดการแก้ไขปัญหาคู่ของเด็กเร่ร่อนในสังคม ซึ่งเป็นรูปแบบที่ผูกขาดเฉพาะหน่วยงานการสงเคราะห์ของภาครัฐในลักษณะรูปแบบที่ขาดการบูรณาการและการมีส่วนร่วมของสังคมและชุมชน

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: มนตรี สันติวิชัย 'ใจที่ขาดรักต้องซ่อมด้วยใจที่มีรัก' นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 141 (พฤศจิกายน 2539)

สารคดี : เมื่อปัญหานี้ซับซ้อนขึ้นทั้งปริมาณและความรุนแรง ปัจจุบันสังคมเรามีหน่วยงานรองรับปัญหานี้เพียงพอไหม ในส่วนของมูลนิธิคุ้มครองเด็กเอง มีความคิดจะปรับกระบวนการทำงานของมูลนิธิอย่างไร เพื่อจะสามารถให้บริการได้ทันกับปัญหาที่ขยายมากขึ้น

มนตรี : ไม่ใช่ว่าสังคมไม่มีหน่วยงานที่รองรับปัญหานี้เลย เพียงแต่ยังมีไม่เพียงพอกับสิ่งที่เกิดขึ้น ผมอยากจะบอกว่าการตั้งขึ้นมานี้ไม่ได้มีการคาดการณ์ว่าปัญหานี้จะรุนแรง แต่รับรู้ปัญหาตามกระแส ฉะนั้นมันไม่มีทางที่จะทันปัญหาได้ ถ้าทราบได้ว่าการแก้ปัญหาเด็กผูกอยู่กับโครงสร้างของอำนาจรัฐในระบบราชการ ความคล่องตัวการกระจายความรับผิดชอบเกี่ยวกับเด็กจะเป็นไปได้น้อย คนจำนวนไม่น้อยจะคิดว่ารัฐมีกรมประชาสงเคราะห์แล้วสามารถช่วยเหลือเด็กได้หมด ความคิดนี้ก็พิสูจน์แล้วว่ามันเป็นไม่ได้ หน่วยงานราชการซึ่งตั้งขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหานี้ อาจจะช่วยได้บ้าง แต่เทียบไม่ได้กับปริมาณปัญหา ผมจึงแสดงความคิดเห็นอยู่ตลอดว่า...ในทัศนะของเราต้องตั้งสถาบันทางสังคมมาร่วมกันแก้ปัญหาให้มากที่สุดไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา สถาบันทางนิติบัญญัติ สถาบันชุมชน ทุกส่วนเข้ามาช่วยกันยับยั้งป้องกันปัญหาให้ได้ สถานการณ์ทุกวันนี้ได้พิสูจน์แล้วว่า ปัญหาเด็กในปัจจุบันจะแก้โดยอาศัยหน่วยงานใด หน่วยงานหนึ่ง หรือโดยระบบราชการเท่านั้นไม่ได้ เราได้เห็นแล้วว่าปัญหามันรุนแรงโดยตลอด อย่างน้อยที่สุด ๕ ปีย้อนหลังมานี้ ปัญหาเด็กรุนแรงมาก บางปัญหาแทบไม่น่าเชื่อว่าจะเกิดขึ้นในเมืองไทย

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม – การเสนอถึงองค์ความรู้และแนวทางการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านเยาวชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนทั้งเด็กปกติและเด็กพิเศษ ทั้งนี้เพื่อให้ภาครัฐและสังคมได้ร่วมกันเรียนรู้เพื่อนำแนวทางการปฏิบัติไปใช้ในการจัดการงานด้านเยาวชน

การเคลื่อนไหวทางสังคม – ได้มีบทบาทการเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านเยาวชนอย่างต่อเนื่องโดยมีการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาเยาวชนในประเด็นต่างๆ ของสังคม และเพิ่มบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่กลุ่มเด็กพิเศษและเด็กพิการร่วมด้วย ตลอดจนจนการรณรงค์ให้ความรู้แก่เยาวชนทางด้านสิ่งแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้โดยเน้นการผลักดันเชิงนโยบายด้านการจัดการปัญหาเยาวชนให้แก่ภาครัฐและสังคม

● ประเด็นด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

บริบทการศึกษาช่วงที่ 1

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านการคุ้มครองผู้บริโภคมีบทบาทการดำเนินงานในลักษณะของกลุ่มหรือชมรมเพื่อให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารทางด้านการดูแลสุขภาพและการดำเนินถึงความปลอดภัยในการบริโภค-อุปโภคของประชาชนสำหรับการเลือกผลิตภัณฑ์หรือสินค้า ตลอดจนการ

รวมกลุ่มเครือข่ายขององค์กรเพื่อสนับสนุนการจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่คำนึงถึงผู้บริโภคและมีกระบวนการผลิตที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับปัจเจก - การเสนอบทบาทของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านการคุ้มครองผู้บริโภคที่พบในรูปแบบการดำเนินงานของกลุ่ม-ชมรมเพื่อผู้บริโภค โดยแสดงถึงข้อมูลขององค์กรฯ ความเป็นมาและวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้แก่ผู้บริโภค

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ศูนย์ปรึกษาปัญหาสุขภาพด้วยสมุนไพร มิติใหม่ของการดูแลสุขภาพ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 114 (สิงหาคม 2537)

โอกาส เชษฐากุล หัวหน้าฝ่ายเผยแพร่โครงการสมุนไพรเพื่อการพึ่งตนเอง กล่าวถึงที่มาของ "ศูนย์ปรึกษาปัญหาสุขภาพด้วยสมุนไพร" ศูนย์ฯ ให้คำปรึกษาและความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพแก่ประชาชนทั่วไป โดยพยายามไม่ใช้ยา หากอาศัยการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง ถ้าจำเป็นจึงจะให้ใช้สมุนไพร ซึ่งมีพิษและผลข้างเคียงต่อร่างกายค่อนข้างน้อย ก่อนจะหันมาใช้ยาแผนปัจจุบัน หรือถ้าเกินขอบเขตความสามารถ

ศูนย์ฯ จะแนะนำต่อไปยังแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเป็นราย ๆ ไป

โอกาสเล่าว่า งานเผยแพร่เกี่ยวกับสมุนไพรของโครงการฯ ที่ทำมาเป็นปีที่ ๑๕ นั้นเริ่มเบนเข็มจากการให้ความรู้แก่คนในชนบท มาสู่คนเมืองเมื่อ ๒ ปีที่ผ่านมา โดยเขียนบทความเผยแพร่คุณประโยชน์ของสมุนไพรเพื่อให้ผู้อ่านรู้จักดูแลตัวเองยามป่วยไข้ก่อนจะไปหาแพทย์

รูปแบบวาทกรรม - การเสนอบทสนทนาของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อกล่าวถึงปัญหาของผู้บริโภคที่เกิดจากเหตุความรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือการไม่ตระหนักรู้ถึงข้อมูลของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการไม่คำนึงถึงปัญหาด้านสุขภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภคจากตัวผู้ประกอบการหรือผู้ผลิต

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ผักปลอดสารเคมี นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 86 (เมษายน 2535)

นายทวี กาญจนภู ประธานกลุ่มอาสาสมัครเพื่อผู้บริโภค กล่าวว่า

"ผู้ที่มีทัศนคติความระมัดระวัง ประมาท คิดว่าไม่อันตราย เพราะพิษบางอย่างไม่ส่งผลให้เห็นทันทีแต่จะสะสมไว้ เรื่องนี้จะโทษชาวบ้านฝ่ายเดียวก็ไม่ได้ในต่างประเทศหรือตามข้อกำหนดขององค์การอนามัยโลก (WHO) จะแบ่งระดับความเป็นพิษไว้สี่ระดับด้วยกันแต่

ฉลากข้างภาชนะบรรจุเคมีของไทยจะมีภาพหวัะโหลกไขว้ไม่ว่าสารเคมีนั้นจะร้ายแรงต่างกันแค่ไหน ชาวบ้านไม่เห็นความแตกต่างก็ไม่ระมัดระวังอาจเคยใช้สารชนิดที่อันตรายน้อยแล้วมาใช้อีกชนิดหนึ่ง ก็คิดว่าเหมือนกัน ผมคิดว่าฉลากน่าจะให้ข้อมูลถึงระดับของอันตรายในสารเคมีด้วย

ปัญหาอีกประการหนึ่งคือการโฆษณาขายสารเคมีที่ใช้ภาพหรือคำพูดไม่เหมาะสม เช่น แสดงภาพการฉีดยาหรือสารเคมีโดยไม่มีเครื่องป้องกัน ภาพการผสมสารเคมีด้วยมือเปล่า โดยไม่สวมถุงมือป้องกัน หรือบางครั้งก็โฆษณาว่าใช้สารเคมียี่ห้อนี้ชีวิตปลอดภัยไม่มีปัญหา ซึ่งในความเป็นจริงแล้วทำอย่างไรก็ไม่ปลอดภัย ภาพพวกนี้บางคนมองว่าเป็นปัญหาเล็กน้อย แต่ผมคิดว่าเป็นสื่อที่ไม่เหมาะสม เพราะอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดแก่ผู้ใช้จนเกิดอันตรายได้"

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม – การเสนอถึงความรู้และข้อมูลขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อประโยชน์ทางด้านสุขภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค ทั้งนี้เพื่อนำไปปฏิบัติใช้ในการเลือกอุปโภค-บริโภคผลิตภัณฑ์หรือสินค้าของประชาชน

การเคลื่อนไหวทางสังคม – การเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านการคุ้มครองผู้บริโภคโดยการดำเนินงานบทบาทเพื่อเป็นศูนย์กลางในการให้ข้อมูลและความรู้แก่ประชาชน ทางด้านการรักษาสุขภาพและความปลอดภัยจากการเลือกบริโภค ตลอดจนการรวมกลุ่มของเครือข่ายองค์กรเพื่อการจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม

บริบทการศึกษาช่วงที่ 2

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านการคุ้มครองผู้บริโภคได้เปลี่ยนบทบาทการดำเนินงานโดยเป็นลักษณะของการจัดตั้งเครือข่าย-มูลนิธิเพื่อเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ปัญหาของผู้บริโภคที่ขยายประเด็นปัญหาเพิ่มมากขึ้น ทั้งที่เป็นการร้องทุกข์ปัญหาเฉพาะปัจเจก อาทิ การถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ให้บริการหรือจำหน่ายสินค้าและการบริการ ตลอดจนถึงการร้องทุกข์ในปัญหาระดับโลกร่วมกัน อาทิ การปลูกพืชตัดต่อสารพันธุกรรม (GMOs) โดยการเป็นตัวแทนในการเสนอข้อมูลความรู้และการเรียกร้องเพื่อชี้แจงถึงปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคและระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม ที่เหตุเกิดจากการดำเนินงานทั้งของภาครัฐและธุรกิจเอกชน

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับภาพรวม – การอธิบายถึงวัตถุประสงค์และความเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านการคุ้มครองผู้บริโภคโดยแสดงถึงทัศนะหรือความคิดเห็นต่อประเด็นที่สร้างปัญหาให้แก่ผู้บริโภคและระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อการเรียกร้องให้ภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ฝ้ายบีบี ฟิช GMOs นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 177 (พฤศจิกายน 2542)

ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับพืชตัดต่อสารพันธุกรรมที่กำลังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ในขณะนี้คือ ความปลอดภัยต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากผลการทดลองในประเด็นดังกล่าว ยังไม่เป็นที่พอใจของฝ่ายองค์กรพัฒนาเอกชน หรือ เอ็นจีโอ โดยเฉพาะเครือข่ายสิทธิภูมิปัญญาไทยนำทีมโดยวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ และเดชา ศิริภัทร ที่ติดตามเรื่องนี้มาอย่างต่อเนื่อง และได้ชี้แจงถึงผลกระทบต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นตามมาโดยทางเอ็นจีโอได้เรียกร้องให้มีการทดลองครั้งใหม่ที่ครอบคลุมในเรื่องความปลอดภัยด้านต่าง ๆ และสามารถยืนยันถึงความปลอดภัยได้จริง ๆ...

จุดประสงค์ของเอ็นจีโอในขณะนี้คือ ต้องการให้มีการทดลองเพิ่มเติม ไม่ได้ต้องการขัดขวางการนำเข้าพืช GMOs แต่อย่างใด...

ความหมายระดับปัจเจก - การเสนอบทบาทของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านการคุ้มครองผู้บริโภคที่พบในรูปแบบการดำเนินงานของเครือข่าย-มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค โดยแสดงถึงข้อมูลขององค์กรฯ ความเป็นมา และแนวคิดในการให้ความช่วยเหลือด้านสิทธิแก่ผู้บริโภค

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: เลิกบ่น ! มาร้องทุกข์กันเถอะ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 171 (พฤษภาคม 2542)

“ร้องทุกข์หนึ่งครั้ง ดีกว่าบ่นพันครั้ง” เป็นคำแนะนำที่ พงศนา บุญทอง หัวหน้าศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค บอกได้ชัดเจนที่สุดถึงทางออกของปัญหาที่มูลนิธิแห่งนี้มองเห็นจากการทำงานด้านนี้มาโดยตลอด

มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค ก่อตั้งเมื่อปี ๒๕๓๗ โดยเปลี่ยนจากหน่วยงานเดิม คือ

คณะกรรมการประสานงานองค์กรเอกชนเพื่อการสาธารณสุขมูลฐาน หรือ คปอส. ซึ่งทำงานเกี่ยวกับสาธารณสุขโดยเฉพาะ แต่เนื่องจากตลอดเวลาการทำงานที่ผ่านมา พบว่าเรื่องราวที่ผู้ร้องทุกข์เข้ามานั้นมีความหลากหลายมากกว่าเรื่องของสุขภาพอนามัย คนทำงานจึงลงความเห็นว่าจะจัดตั้งมูลนิธินี้ขึ้นมาเพื่อสามารถเข้าไปช่วยเหลือผู้บริโภคที่ถูกเอารัดเอาเปรียบในสังคมเกี่ยวกับเรื่องอื่น ๆ ได้

รูปแบบโครงสร้างการอภิปราย – การเสนอถึงจุดยืนและทัศนคติความคิดเห็นของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ในลักษณะของการเป็นตัวแทนผู้บริโภคต่อการเสนอถึงทัศนคติด้านการดำเนินงานทั้งของภาครัฐบาลและธุรกิจเอกชนในการสนับสนุนให้ปลูกและนำเข้าพืชตัดต่อสารพันธุกรรม

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: การแปลงพันธุกรรม คลื่นลูกที่ ๔ ของสังคมไทย นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 176 (ตุลาคม 2542)

วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ ผู้ประสานงานเครือข่ายสิทธิภูมิปัญญาไทย

"ธรรมชาติสร้างสิ่งมีชีวิตให้ผสมพันธุ์กับสิ่งมีชีวิตชนิดเดียวกัน แต่เทคโนโลยีการแปลงพันธุกรรมนำเอาชิ้นจากสิ่งมีชีวิตอะไรก็ได้มาผสมกันทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศและผู้บริโภคอย่างละเอียดอ่อนและกว้างขวางกว่าที่เคยเกิดขึ้นจากเทคโนโลยีชนิดอื่นๆ จากข้อมูลที่มีอยู่ตอนนี้ยังไม่เห็นข้อดีที่ชัดเจนของเทคโนโลยีตัวนี้เลย...

เราไม่ควรนำเข้าเทคโนโลยีที่ทำลายฐานทรัพยากรของชาติอย่างการแปลงพันธุกรรมและครวพัฒนาเกษตรกรรมขึ้นมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของตัวเอง เราเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก เกษตรกรมีความสามารถในการพัฒนาพันธุ์พืช เราผลิตอาหารได้มากติดอันดับหนึ่งในหกของโลกมาตลอดโดยไม่ต้องอาศัยเทคโนโลยีตัวนี้เลย ผลกระทบประการต่อมา คืออันตรายของอาหารที่ผลิตจาก GMOs เนื่องจากการแปลงพันธุกรรมจะมีการใช้ยีนบางตัวที่ทำให้คนหรือสัตว์ดื้อยาปฏิชีวนะ British Medical Association ซึ่งเป็นองค์กรทางการแพทย์ในอังกฤษที่มีสมาชิกรับแสนคนถึงกับเสนอให้รัฐบาลยุติการนำเข้าพืชและอาหาร GMOs ...

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม – การเสนอถึงความรู้และข้อมูลโดยองค์กรพัฒนาเอกชนด้านการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อนำไปปฏิบัติใช้ในการร้องทุกข์เพื่อสิทธิของผู้บริโภค ตลอดจนเพื่อการตระหนักรู้เท่าทันถึงผลกระทบของเทคโนโลยีชีวภาพที่ทำให้เกิดผลกระทบทั้งระดับบุคคล วิถีสังคม และระบบนิเวศของสิ่งแวดล้อม

การเคลื่อนไหวทางสังคม – การพัฒนาบทบาทการเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ที่จากเดิมเป็นศูนย์กลางในการให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชนแล้วนั้น ยังดำเนินการทำงานเชิงรุกโดยเน้นการสนับสนุนให้ประชาชนได้ตระหนักรู้ถึงสิทธิและการเรียกร้องเพื่อปกป้องรักษาสิทธิของผู้บริโภค ทั้งในระดับสิทธิของปัจเจก และระดับสิทธิของชุมชนหรือสังคมร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อนำมาสู่ความร่วมมือกันระหว่างประชาชนและองค์กร ฯ ต่อการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

- ประเด็นด้านสตรี

ปริบทการศึกษาช่วงที่ 1

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านสตรีดำเนินงานเคลื่อนไหวในลักษณะของกลุ่มหรือมูลนิธิเพื่อให้การช่วยเหลือและเป็นที่ปรึกษาแก่ผู้หญิงที่ประสบปัญหาในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งจากปัญหาความรุนแรงภายในครอบครัว ปัญหาการประสพภัยข่มขืนและปัญหาการไม่ได้รับสิทธิในการจัดการหรือมีส่วนร่วมตัดสินใจในประเด็นปัญหาของสังคม ตลอดจนการเป็นแกนนำในการสนับสนุนสำหรับการเคลื่อนไหวในการเสนอวิสัยทัศน์เกี่ยวกับประเด็นด้านปัญหาของผู้หญิงต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อเป็นการผลักดันภาครัฐบาลตลอดจนการพัฒนาความร่วมมือกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนด้านสตรี

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับปัจเจก - การเสนอบทบาทของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านสตรีที่พบในรูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มหรือมูลนิธิเพื่อสตรี โดยแสดงถึงข้อมูลขององค์กรฯ ความเป็นมาในการจัดตั้งและแนวคิดในการให้ความช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาของผู้หญิง

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: มูลนิธิเพื่อนหญิงจัดตั้งชมรมหญิงช่วยเหลือหญิง นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 115 (กันยายน 2537)

ศูนย์พิทักษ์สิทธิสตรีมูลนิธิเพื่อนหญิง จัดตั้งชมรมหญิงช่วยเหลือหญิง (women's club) เพื่อเป็นที่พักพิงใจสำหรับหญิงที่มีปัญหาในครอบครัว รับสมัครเพื่อนผู้หญิงผู้สนใจทั่วไป

นางมะลิวรรณ ทากุล เจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อนหญิงให้สัมภาษณ์ถึงความ เป็นมาของการจัดตั้งชมรมหญิงช่วยเหลือหญิง เพื่อเป็นทางออกให้แก่ผู้หญิงที่ประสบปัญหาต่างๆ ในครอบครัวว่า จากการทำงานของกลุ่มเพื่อนหญิง พบว่าปัจจุบันผู้หญิงที่มีครอบครัวแล้วส่วนหนึ่งประสบ ปัญหาในครอบครัวในรูปแบบที่แตกต่างกัน นับเป็นปัญหาหนึ่งของสังคมที่ซับซ้อนขึ้น มูลนิธิเพื่อนหญิง จึงได้จัดตั้งชมรมนี้ขึ้นมา เพื่อเป็นสื่อกลางพบปะแลกเปลี่ยนกันระหว่างผู้มีปัญหาครอบครัว และผู้สนใจ ร่วมกัน

รูปแบบวาทกรรม - การเสนอบทบาทและเรื่องเล่าของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนา เอกชนด้านสตรี โดยกล่าวถึงแนวคิดและการดำเนินงานจากประสบการณ์ในการทำงานตลอดจน ปัญหาที่พบในการให้ความช่วยเหลือหรือเป็นที่ปรึกษาแก่ผู้หญิงที่ประสบปัญหา

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ข่มขืน พรหมจรรย์สลาย...ปลายทางแห่งความข่มขืน? นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 114 (สิงหาคม 2537)

วนิดา ตงศิริ หนายความมูลนิธิเพื่อนหญิง ผู้รับผิดชอบทำคดีช่วยเหลือผู้หญิงที่ประสบภัยจากการข่มขืนบอกเล่าถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น... "บางที่อัยการหรือทนายก็จะเอาตัวเองเป็นที่ตั้งว่า วันนั้นคุณแต่งตัวยังไง ปีมั้ย แล้วมือไม้คุณไปอยู่ที่ไหน เวลาเขากระทำ แล้วทำไมไม่ร้อง ทำไมร้องเสียงไม่ดัง ทำไมไม่ต่อสู้ดิ้นรนเลย แล้วก็เข้าใจว่ามันเหมือนเข็มกับเส้นด้าย ถ้าผู้หญิงขยับไปมานี้มันต้องใส่ไม่ได้ ซึ่งมันไม่ใช่ ชอบพูดว่าผู้หญิงดั้นเสียอย่าง มันก็ข่มขืนไม่ได้ ซึ่งแคะความคิดตรงนี้ไม่ออก บางครั้งเป็นปัญหาที่ทำให้ผู้หญิงรู้สึกไม่สบายใจ เวลาเราไปเบิกความแล้ว เราจะต้องยืนยันว่าตรงนี้ใส่เข้าไปได้อย่างไร วิธีการไหนที่เขาใส่ได้ เป็นสิ่งที่สวนทางกันกับเรื่องจิตวิทยา ทางคดีนี้ต้องพยายามทบทวนพูดคุยกันตลอดเวลาเพื่อไม่ให้ลืม จนกว่าจะเบิกความขึ้นศาลเสร็จ แต่ทางจิตวิทยาว่าทำอย่างไรจึงจะทำให้เธอลืมเหตุการณ์ที่ร้ายไปเสียแล้วก็เริ่มต้นชีวิตใหม่ มีความมั่นใจใหม่"

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม – การนำเสนอข้อมูลและข้อเท็จจริงขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านสตรีให้แก่สังคมและภาครัฐได้รับรู้และตระหนักถึงความจริงของปัญหาในรูปแบบต่างๆ ที่ผู้หญิงได้ประสบทั้งปัญหาทางด้านเพศและความรุนแรง ตลอดจนการเสนอถึงแนวความคิดและประสบการณ์การทำงานขององค์กรฯ ทางด้านการจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาของผู้หญิงในสังคม

การเคลื่อนไหวทางสังคม – การเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านสตรีในรูปแบบของการปฏิบัติงานโดยการจัดตั้งกลุ่มหรือมูลนิธิเพื่อเป็นศูนย์กลางในการเป็นที่ปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือทั้งปัญหาในระดับปัจเจกตลอดจนการเป็นตัวแทนของผู้หญิงในการแก้ไขเรียกร้องต่อประเด็นปัญหาของผู้หญิงในสังคม

บริบทการศึกษาช่วงที่ 2

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

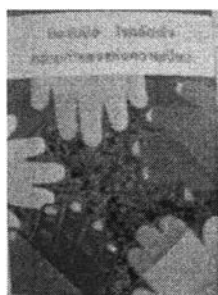
องค์กรพัฒนาเอกชนด้านสตรีได้เคลื่อนไหวบทบาทการดำเนินงานเพื่อผู้หญิงอย่างต่อเนื่องและเพิ่มบทบาทมากขึ้น โดยยังคงเป็นศูนย์กลางให้คำปรึกษาเสนอข้อมูลหรือแนวคิดทางด้านการจัดการให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของผู้หญิงที่ยังคงเกิดขึ้น คือปัญหาทางเพศหรือความรุนแรงกับผู้หญิง โดยทางองค์กรฯ ได้เพิ่มบทบาทการดำเนินงานเพื่อเป็นตัวแทนส่งเสริมสถานภาพหรือให้โอกาสแก่กลุ่มผู้หญิงประกอบอาชีพพิเศษและกลุ่มผู้หญิงความสามัคคีรักเพศเดียวกัน ตลอดจนการเป็นตัวแทนเพื่อเสนอทัศนะแนวคิดต่อรองทางสังคมสำหรับประเด็นสิทธิของสตรีในด้านต่างๆ

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับภาพรวม - การอธิบายถึงข้อมูลหรือข้อเท็จจริงของขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านสตรีเกี่ยวกับปัญหาผู้หญิงที่ยังคงมีปรากฏขึ้นในสังคมไทย ทั้งจากปัญหาการคุกคามทางเพศและปัญหาการใช้ความรุนแรงกับผู้หญิง โดยพบว่าผู้หญิงจำนวนมากที่ประสบปัญหาการถูกทำร้ายทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือทั้งทางด้านความคุ้มครองและการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยา

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ไม่มีใครมีสิทธิ์ทุบตีใคร-ไม่มีใครสมควรถูกทุบตี:กรณีผู้หญิงถูกทำร้ายโดยคู่ของตน นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 216 (กุมภาพันธ์ 2546)

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล และมูลนิธิผู้หญิงได้สำรวจเรื่องความรุนแรงในชีวิตของผู้หญิงในสังคมไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยเก็บข้อมูลในกรุงเทพมหานครและนครสวรรค์ พบว่าผู้หญิงร้อยละ ๔๑ ในเขตกรุงเทพฯ ร้อยละ ๔๗ ในนครสวรรค์ เคยถูกคู่ของตนทำร้ายทางกายและ/หรือทางเพศ

หมายความว่า เกือบครึ่งหนึ่งของผู้หญิงอายุระหว่าง ๑๕-๔๙ ปี ที่อาจเป็นนักเรียนมัธยม เป็นแม่บ้าน เป็นทั้งแม่บ้านและทำงานนอกบ้านด้วย หรือเป็นลูกสาว

ญาติมิตรของใครๆ ก็ได้ ถูกคู่ของตนผลัก กระแทก ปาสิ่งของใส่ บีบคอ รัดคอ ตบ ต่อย ตี เตะ ลาก ซ่อม เมา ชู่ว่าจะใช้อาวุธทำร้าย หรือลงมือใช้อาวุธทำร้าย และ/หรือถูกข่มขืน ถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ในทำที่ผู้หญิงรู้สึกว่ามีผิดธรรมชาติ หรือรับไม่ได้

ความหมายระดับปัจเจก - การเสนอบทบาทของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านสตรีที่พบในรูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มหรือมูลนิธิเพื่อสตรี โดยแสดงถึงข้อมูลหรือแนวคิดการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านสตรีที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ของสังคมและประเด็นปัญหาของผู้หญิงด้านอคติทางเพศ

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: รักเพศเดียวกันไม่ใช่โรคจิต นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 215 (มกราคม 2546)

จากรายงานของกลุ่มอัญจारी สังคมไทยมีอคติต่อคนรักเพศเดียวกันอยู่หลายเรื่อง แต่เรื่องหลัก ๆ ได้แก่ความเข้าใจผิดว่า คนรักเพศเดียวกันเป็นโรคจิต มีความผิดปรกติทางเพศ ชอบใช้ความรุนแรงเมื่อมีปัญหา สำส่อนทางเพศ ชอบล่วงละเมิดทางเพศกับเด็ก ทำให้เด็กเกิดการเลียนแบบ มีจิตใจหมกมุ่นในเรื่องเพศ มีพฤติกรรมคุกคามและแพร่กระจายโรค ซึ่งการไม่ยอมรับคนรักเพศเดียวกันของครอบครัวและสังคม เป็นสาเหตุความทุกข์ใจเป็นอันดับต้น ๆ ของหญิงรักหญิงและชายรักชาย

รูปแบบโครงสร้างการอภิปราย – การเสนอถึงจุดยืนและทัศนะความคิดเห็นของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านสตรี โดยแสดงถึงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านสตรีต่อประเด็นการเรียกร้องสิทธิของสตรีในสังคม

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ผู้หญิงควรมีสิทธิเลือกใช้นามสกุลเดิมหลังแต่งงานหรือไม่ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 173 (กรกฎาคม 2542)

ธรวดี ทำจีน ผู้ประสานงานมูลนิธิเพื่อนหญิง

"การบังคับใช้นามสกุลสามีอย่างเดียวเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงสังคมแบบชายเป็นใหญ่ คือให้ยึดอยู่กับสายสามีเป็นหลัก ซึ่งนำไปสู่การไม่เคารพในสิทธิของผู้หญิงและเป็นวัฒนธรรมที่นำไปสู่การแตกแยกและความรุนแรงในครอบครัว เนื่องจากเชื่อว่าเมื่อผู้หญิงเปลี่ยนมาใช้นามสกุลสามีก็เท่ากับตกเป็นทรัพย์สินสมบัติของสามี สามีบางคนจึงทุบตีภรรยา ซึ่งผู้หญิงเองถูกทำให้คิดอย่างนั้นด้วย มีอยู่หลายเคสที่หญิงหลายคนต้องประสบปัญหาหนีอดีตสามีอย่างหัวซุกหัวขุน เพราะหย่าขาดกันไปตั้งนานแล้ว แต่ผู้ชายบางคนก็ยังคิดว่าผู้หญิงยังเป็นภรรยาของตัวเองอยู่ ผู้หญิงต้องย้ายงานหนี เพราะสามีเก่ายังตามมาขอร้องด้วย หากไม่ยินยอมพร้อมใจก็ใช้กำลังทุบตี เพื่อนๆก็พยายามช่วยกันแต่สามีก็ตามข่มขู่จนหลายคนไม่อยากช่วยเหลือผู้หญิง ผู้หญิงก็เลยต้องหาทางย้ายงานไปเรื่อยๆ ตำรวจเองก็ไม่อยู่ในเงื่อนขาที่จะช่วยคุ้มครองผู้หญิงได้ตลอดเวลา นี่คือตัวอย่างของการสร้างทัศนคติที่ไม่ถูกต้องต่อการใช้ชีวิตคู่ อันเนื่องมาจากสิทธิการใช้นามสกุล

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม – การเสนอถึงความรู้และข้อมูลจากการศึกษาและวิจัยขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านสตรีต่อการเสนอปัญหาของผู้หญิงที่ยังคงปรากฏขึ้นในสังคม ทั้งปัญหาการคุกคามทางเพศ, ปัญหาการใช้ความรุนแรงกับผู้หญิงและปัญหาการมีอคติทางเพศ

การเคลื่อนไหวทางสังคม – การเคลื่อนไหวบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านสตรีทั้งในรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์แก่ผู้หญิงที่ประสบปัญหา และการเพิ่มบทบาททางด้านการพัฒนาและส่งเสริมสิทธิและสถานภาพของสตรีในด้านความเสมอภาคหรือเท่าเทียมกันหรือบทบาทในการมีส่วนร่วมต่างๆ ในสังคม

• ประเด็นด้านกลุ่มชาติพันธุ์

ปริบทการศึกษาช่วงที่ 1

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านกลุ่มชาติพันธุ์ได้มีการเคลื่อนไหวบทบาทเพื่อเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์โดยให้เรียนรู้การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนจากการพัฒนารูปแบบอาชีพด้านการเกษตรแบบยั่งยืนคือไม่สร้างผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนบทบาทในการให้องค์ความรู้และการศึกษาทางด้านต่าง ๆ แก่กลุ่มชาติพันธุ์ทั้งนี้เพื่อการยกระดับสถานภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ให้ได้รับการยอมรับและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องทั้งจากภาครัฐและสังคม

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับภาพรวม – การอธิบายถึงบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านกลุ่มชาติพันธุ์ในการให้องค์ความรู้และการศึกษาทางด้านเกษตรแบบยั่งยืน ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเรียนรู้และนำไปปฏิบัติตามในการดำรงชีพของตน ทั้งนี้เพื่อให้มีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตน

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ชาวไทยภูเขากับบทบาทผู้พิทักษ์ป่า นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 77 (กรกฎาคม 2534)

สำหรับชาวอะซาวะและชาวไทยภูเขาที่นี้ ทางเลือกที่เข้ามาพร้อมกับการมาถึงของหน่วยงานพัฒนาของเอกชนก็คือ กรรมวิธีการทำเกษตรแบบยั่งยืน อันหมายถึงการเพาะปลูกแบบขั้นบันไดที่มีการวางแนวต้นไม้ที่ช่วยยึดดินและป้องกันการชะล้างหน้าดินตามที่ลาดไหล่เขา รวมถึงการปลูกพืชหลาย ๆ ชนิดสลับตามขั้นบันได

เพื่อช่วยรักษาคุณภาพดิน ความสำคัญของเกษตรแบบยั่งยืนก็คือ มันจะช่วยให้พวกเขาไม่ต้องบุกรุกทำลายป่าเพื่อหาพื้นที่ทำกินผืนใหม่อีกต่อไป...ปัจจุบัน เมื่อการศึกษาเริ่มเข้ามามีบทบาท การเรียนรู้ถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ประกอบกับประสบการณ์ตรงที่เขาได้รับ ทำให้พวกเขาหันมาใส่ใจในการดูแลป่ามากขึ้น โดยพยายามปลูกป่าเพิ่มจากเดิมให้มากที่สุดเท่าที่กำลังและเวลาจะอำนวย นั้นรวมถึงการป้องกันการบุกรุกทำลายป่าจากอิทธิพลภายนอกด้วย

รูปแบบวาทกรรม – การเสนอบทสนทนาของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านกลุ่มชาติพันธุ์โดยกล่าวถึงแนวคิดและเหตุผลที่เข้ามาเพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานเพื่อกลุ่มชาติพันธุ์อันเนื่องมาจากรูปแบบเดิมของภาครัฐที่มีการดำเนินงานพัฒนาโดยไม่เน้นการพึ่งพาตนเองของกลุ่มชาติพันธุ์

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: เดือนใจ ดีเทศน์ ครุดอวยคนดีกับความไฝฝืนที่ไม่ผันเปลี่ยน นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 14 (มีนาคม 2529)

สารคดี : ความเป็นมาที่เข้ามาจับงานพัฒนาชาวเขา

เดือนใจ : คือรู้สึกว่าคุณกลุ่มน้อยไม่ค่อยมีใครเข้าใจนะ อย่างชาวเขาก็ถูกทางการมองว่าเป็นตัวก่อปัญหา เป็นตัวตัดไม้ทำลายป่า ปลุกผีคน หรือไปเข้ากับผู้ก่อการร้าย เป็นคนด้อยพัฒนา ล้าหลัง หน่วยงานที่เข้าไปพัฒนา เข้าไปสงเคราะห์ ก็มองเขาว่าพึ่งตัวเองไม่ได้ ชาวเขาไม่มีสิทธิ์ ไม่มีเสียง ไม่มีการรวมกลุ่มของตนเอง

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม – การเสนอองค์ความรู้ขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านกลุ่มชาติพันธุ์ทางด้านการพัฒนาวิถีชีวิตตัวอย่างยั่งยืนของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การประเมินและเรียนรู้บูรณาการถึงวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมร่วมกันระหว่างหน่วยงานของภาครัฐและองค์กรฯ

การเคลื่อนไหวทางสังคม – บทบาทการเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อให้เกิดการศึกษาและความรู้เพื่อการพัฒนายกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยองค์กรฯ ได้เข้าไปมีบทบาทร่วมกับวิถีการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชุมชน

บริบทการศึกษาช่วงที่ 2

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านกลุ่มชาติพันธุ์ ได้เคลื่อนไหวบทบาทการดำเนินงานเพื่อพัฒนาวิถีการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างต่อเนื่อง โดยให้การศึกษาและความรู้เพื่อพัฒนาวิถีการดำรงชีพให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์โดยการสร้างจิตสำนึกเพื่อให้ตระหนักถึงบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นร่วมด้วย ตลอดจนการเพิ่มบทบาทให้ความช่วยเหลือตามความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มชาติพันธุ์ด้วย กล่าวคือการขอได้รับสัญชาติไทยรวมถึงบทบาทการรณรงค์ตามสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นของสังคม

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับภาพรวม – การอธิบายถึงบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านกลุ่มชาติพันธุ์ในการให้ความรู้และคำแนะนำทางด้านการเกษตรเพื่อการพัฒนาแบบอาชีพการเกษตรดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งนี้เพื่อเพิ่มคุณภาพในการผลิตและยกระดับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์

ดั่งตัวอย่างวาทกรรม

: เกษตรกรรมยั่งยืนของชาวอาข่าบ้านหล่อย นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 130 (ธันวาคม 2538)

ในปี ๒๕๓๐ มูลนิธิพัฒนาชุมชนในเขตภูเขาเข้ามาแนะนำการปลูกกระถินเป็นแนวขวางตามพื้นที่ลาดชันซึ่งใช้ปลูกข้าว เพื่อขัดขวางการไหลของน้ำ ชะลอไม่ให้ดินไหล...นอกจากการปลูกแนวกระถินแล้ว มูลนิธิฯ ยังส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกพืชหลาย ๆ อย่างในพื้นที่เดียวกันโดยเน้นรักษาพันธุ์พืชที่มีอยู่เดิมเช่น ข้าวไร่ ผักพื้นเมือง ฯลฯ และมุ่งพัฒนาพันธุ์พืชดั้งเดิมให้ทนทานต่อโรคแมลง ให้ผลผลิตสูง ที่สำคัญคือจะงดเว้นการใช้สารเคมี ทุกวันนี้ไร่ของชาวอาข่า ๑ ไร่ อาจมีพืชปลูกรวมกันมากถึง ๕๐ ชนิด เช่น ชา ถั่วเหลือง บัวย หว่า มะขาม กัลย ฝรั่ง เป็นต้น...เดือนใจ ดีเทศน์ เลขาธิการมูลนิธิฯ กล่าวว่า การส่งเสริมให้ชาวอาข่าทำวนเกษตรนั้น จะเน้นที่ความพร้อมของแต่ละครัวเรือนเป็นหลัก โดยแต่ละครัวเรือนไม่จำเป็นต้องทำเหมือนกันเพราะ "แปลงแต่ละแปลง ก็เหมือนกับเสื้อผ้าของแต่ละคน ไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน" ทั้งยังขึ้นอยู่กับการตัดสินใจร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวด้วย

รูปแบบวาทกรรม - การเสนอบทสนทนาของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านกลุ่มชาติพันธุ์ โดยกล่าวถึงแนวคิดและบทบาทในการดำเนินงานเพื่อกลุ่มชาติพันธุ์ในประเด็นต่างๆ ตามความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเด็นการขอสัญชาติไทยหรือตามสถานการณ์ปัญหาที่มีผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์

ดั่งตัวอย่างวาทกรรม

: งานพัฒนาชาวไทยภูเขาของมูลนิธิพัฒนาชุมชนในเขตภูเขา นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 141 (พฤศจิกายน 2539)

"เมื่อแรกตั้งมูลนิธิ โครงการที่กำหนดไว้แต่เดิมคือจะทำงานในพื้นที่เป็นเวลา ๕ ปีเท่านั้น เมื่อทำงานเสร็จก็ปิดโครงการไป แต่พอทำงานไปพวกเรากรู้สึกว่าสิ่งที่ทำยังไม่สำเร็จหรือยังไม่ได้ผลมีอยู่หลายอย่าง เช่น เรื่องการได้สัญชาติไทยของชาวบ้านซึ่งเป็นเรื่องหลักและเป็นความต้องการของชาวบ้านจริง ๆ เราทำงานในพื้นที่ ๑๐ ปีแล้วแต่ชาวบ้านยังไม่ได้สัญชาติไทยเลย ตามหลักแล้ว เด็กที่เกิดเมืองไทยต้องได้สัญชาติไทย แต่ในทางปฏิบัติ การจะได้สัญชาติไทยต้องมีการตรวจสอบพอสมควรว่าพ่อแม่เกิดไทยจริงหรือเปล่า ถ้าพ่อแม่ไม่ได้เกิดในไทยหรือเกิดในไทยแต่พูดไทยไม่ได้ และไม่สามารถแสดงว่าตัวเกิดในไทยได้ เด็กก็จะไม่ได้สัญชาติไทยเพราะทำเรื่องไม่ได้ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ยากมาก เมื่อชาวบ้านยังไม่ได้สัญชาติไทย มูลนิธิฯ จะออกไปก็รู้สึกว่าย่างทำงานไม่เสร็จสมบูรณ์ จึงคิดว่าจะรอเรื่องสัญชาติไทยก่อน จากนั้นจึงปิดโครงการในพื้นที่นี้ นอกจากเรื่องสัญชาติไทยยังมีอีกหลายเรื่องที่ต้องทำต่อเช่นการรณรงค์โรคเอดส์ซึ่งเข้ามาในพื้นที่ ก็คิดว่าเป็นภาระหน้าที่ของเราในการเป็นตัวกลางส่งข้อมูลให้ชาวบ้านรู้และเข้าใจ...คุณจุฑามาศขยายรายละเอียด

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม – การเสนอองค์ความรู้ขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านกลุ่มชาติพันธุ์ด้านการจัดการประเด็นต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้เพื่อให้ภาครัฐและสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ถึงความต้องการและแนวทางเพื่อการพัฒนาของกลุ่มชาติพันธุ์

การเคลื่อนไหวทางสังคม – มีการเคลื่อนไหวบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านกลุ่มชาติพันธุ์อย่างต่อเนื่องโดยให้การศึกษาและความรู้ด้านวิถีการดำรงชีพที่ตระหนักถึงคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเพิ่มการเคลื่อนไหวประเด็นต่างๆ ตามความต้องการและเหตุการณ์ในปัจจุบันของกลุ่มชาติพันธุ์

- ประเด็นด้านผู้พิการ

บริบทการศึกษาช่วงที่ 1

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านผู้พิการได้ดำเนินบทบาทการเคลื่อนไหวเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาของผู้พิการในสังคมไทย โดยมีบทบาทเป็นตัวแทนของผู้พิการเพื่อการเรียกร้องพระราชบัญญัติเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และการจัดตั้งห้องสมุดเพื่อการผลิตหนังสือและเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนการอ่านของผู้พิการทางสายตา ซึ่งบทบาทขององค์กรฯ นั้นจะเป็นการดำเนินงานโดยผู้พิการเป็นหลักในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้พิการเช่นเดียวกัน

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับภาพรวม – การอธิบายถึงบทบาทการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านผู้พิการในประเด็นเพื่อการรณรงค์และเรียกร้องต่อภาครัฐในการเร่งพิจารณาการออกกฎหมายพระราชบัญญัติเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ปรารภนาสุดท้ายในโลกพิการ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 67 (กันยายน 2533)

เรื่องที่องค์กรของคนพิการภาคเอกชน เร่งรณรงค์อยู่ในขณะนี้คือ การเรียกร้องพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ที่ค้างคามานานเกือบ ๑๐ ปี นับตั้งแต่ออกการสหประชาชาติประกาศให้ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ เป็นปีคนพิการสากล แม้แต่ในปีนี้ก็ยังคงมีพระราชบัญญัติที่รัฐบาลและปวงชนชาวไทยประกาศอย่างแข็งขันว่า คนพิการซึ่งเป็น

ทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศจะไม่ถูกปล่อยปละละเลยอีกต่อไป

สำหรับนายกรัฐมนตรี พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ท่านเคยกล่าวไว้ชัดเจนว่า "คนรวยต้องช่วยคนจน คนแข็งแรงต้องช่วยคนอ่อนแอ คนปกติต้องช่วยเหลือคนพิการ และปีนี้สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยดีขึ้นมาก ถึงเวลาแล้วที่เราจะช่วยเหลือคนพิการอย่างเต็มที่"

โดยเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีสาระสำคัญอยู่ ๒ ประการ คือประการแรก ยกเลิกกฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่จำกัดสิทธิทำให้คนพิการเกิดความไม่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น ประการที่สอง ต้องการให้รัฐช่วยฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ให้การศึกษา ฝึกอาชีพ ตลอดจนจูงจูงงานรองรับสำหรับคนพิการที่ฝึกอาชีพแล้ว

รูปแบบวาทกรรม – การบรรยายและบทสนทนาของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านผู้พิการ โดยกล่าวถึงแนวคิดและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานจัดตั้งห้องสมุดทั้งนี้เพื่อให้เกิดการศึกษาแก่ผู้พิการทางสายตา ตลอดจนกล่าวเชิงวิพากษ์ต่อบทบาทการดำเนินงานด้านผู้พิการทางสายตาของหน่วยงานภาครัฐ

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: 'หนังสือ' แสงสว่างของคนในโลกมืด นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 40 (มิถุนายน 2531)

ณรงค์ ปฏิบัติภารกิจ

เขาเป็นผู้บุกเบิกคนสำคัญของห้องสมุดคอลฟิลด์ฯ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการของห้องสมุด เขาเคยถูกรับเลือกให้เป็นคนพิการดีเด่นในฐานะผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตครอบครัวเมื่อปีพ.ศ. 2524 อันเป็นปีคนพิการสากล

"การที่เราเข้ามารับทำหนังสือเรียน เราไม่ได้บอกว่าเราจะรับผิดชอบการศึกษาของคนตาบอดนะครับ ไม่มีใครมอบความรับผิดชอบให้เราหรือเราไปสัญญากับใคร ที่ถูกต้องนั้นควรเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ เราเป็นเพียงองค์กรของเอกชนองค์กรเล็ก ๆ ส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การศึกษาแก่คนตาบอด แต่ภาระความรับผิดชอบ การให้การศึกษาแก่คนตาบอดซึ่งเป็นพลเรือนคนหนึ่งของประเทศชาตินั้นยังคงเป็นของกระทรวงศึกษาฯ แต่เมื่อเขาไม่ทำเราก็ไม่พูด เมื่อเราเผชิญได้เครื่องพิมพ์มาก็เห็นว่าพอจะมีประโยชน์บ้าง เราก็ทำ...ทำเท่าที่เรามีกำลังแต่เราไม่ได้ไปสัญญาอะไรกับใคร ไม่มีใครบอกว่าเรามีหน้าที่ต้องทำอย่างนั้นนะ..."

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม – การเสนอองค์ความรู้ขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านผู้พิการทางด้านการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาแก่ผู้พิการในสังคม ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานของภาครัฐและสังคมได้ร่วมกันรับรู้เพื่อประเมินแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้ผู้พิการได้รับโอกาสในสังคมอย่างเท่าเทียม

การเคลื่อนไหวทางสังคม – บทบาทการเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านผู้พิการเพื่อเป็นตัวแทนของผู้พิการในการรณรงค์เพื่อเรียกร้องต่อภาครัฐในการพิจารณาออกกฎหมายพระราชบัญญัติเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ตลอดจนการจัดตั้งห้องสมุดเพื่อเป็นศูนย์กลางให้การศึกษแก่ผู้พิการทางสายตาในสังคมไทย

การเมือง (อำนาจรัฐ) – บทบาทของภาครัฐต่อการแสดงเจตนารมณ์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการในสังคมไทย ตลอดจนบทบาทการเป็นผู้พิจารณาการออกกฎหมายพระราชบัญญัติเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

ปริบทการศึกษาช่วงที่ 2

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านผู้พิการได้ดำเนินบทบาทของการเคลื่อนไหวในลักษณะของเครือข่ายผู้พิการเพื่อจัดกิจกรรมรณรงค์ให้ทั้งภาครัฐและสังคมได้ตระหนักถึงความร้ายแรงของกับระเบิดที่เป็นผลอันตรายต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนซึ่งประสบอุบัติเหตุเป็นผู้พิการจำนวนมาก ทั้งนี้โดยการรณรงค์ให้รัฐบาลเร่งปฏิบัติตามข้อบังคับใช้อนุสัญญาออกตราว่า ที่ภาครัฐได้ลงนามไว้ ตลอดจนบทบาทการดำเนินโครงการบัณฑิตบาบอดอาสาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดไทย โดยการนำผู้พิการทางสายตาที่สำเร็จการศึกษาแล้วมาเป็นผู้สอนความรู้และให้การศึกษแก่ผู้พิการทางสายตาที่ด้อยโอกาสหรือยากไร้ในการเรียนรู้จากสังคม

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับปัจเจก – การเสนอบทบาทของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านผู้พิการในรูปแบบการดำเนินงานของหน่วยงานหรือเครือข่ายการทำงานเพื่อผู้พิการ โดยแสดงถึงเหตุการณ์ของสังคมและแนวคิดในการเคลื่อนไหวเพื่อการรณรงค์ขององค์กรฯ

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: "เคียงข้างนักบินขาเดียว ในขบวนจักรยาน สร้างสันติภาพ หยุด! กับระเบิด นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 186 (สิงหาคม 2543)

* อนุสัญญาออกตราว่า (ottawa) มีสาระสำคัญคือ ให้เลิกใช้กับระเบิดโดยสิ้นเชิง, ทำลายกับระเบิดที่เก็บไว้ภายใน ๔ ปี, คุ้มกับระเบิดให้หมดภายใน ๑๐ ปี, ห้ามขนส่งกับระเบิดผ่านประเทศและช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากกับระเบิดอย่างเป็นรูปธรรม

ขบวนจักรยานที่เพิ่งเริ่มออกเดินทางเมื่อสักครู่นี้... คือขบวนจักรยาน "สร้างสันติภาพ หยุด ! กับระเบิด" เกิดจากการริเริ่มของเครือข่ายผู้พิการจากกับระเบิด ๑๙๙๙ จังหวัดสระแก้ว" ร่วมกับ คณะทำงานไทยรณรงค์ยุติกับระเบิด" จัดการปั่นจักรยานเพื่อสันติภาพ เส้นทางอรัญประเทศ-สุรินทร์ เนื่องในวาระครบรอบหนึ่งปีของการบังคับใช้อनुสัญญาอตตาวา (ottawa)" เพื่อหวังบอกชาวให้คนไทยได้ตระหนักถึงภัยอันตรายของกับระเบิด และเพื่อกระตุ้นเตือนรัฐบาลให้เร่งปฏิบัติตามพันธกรณีในอนุสัญญาอตตาวา

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม – การเสนอองค์ความรู้และแนวทางการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านผู้พิการเพื่อส่งเสริมและช่วยเหลือผู้พิการอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้เพื่อให้ภาครัฐได้นำแนวทางการปฏิบัติเพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการหรือการดำเนินความช่วยเหลือให้แก่ผู้พิการในสังคม

การเคลื่อนไหวทางสังคม – บทบาทการเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านผู้พิการโดยการดำเนินงานของเครือข่ายทำงานเพื่อจัดกิจกรรมการรณรงค์ให้ภาครัฐเร่งปฏิบัติตามข้อบังคับใช้อनुสัญญาอตตาวา และบทบาทการจัดตั้งโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยให้การศึกษาแก่ผู้พิการทางสายตาที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา

- ประเด็นด้านผู้สูงอายุ

บริบทการศึกษาช่วงที่ 1

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านผู้สูงอายุดำเนินงานในลักษณะของการรวมกลุ่มสมาชิกผู้สูงอายุที่มีความรู้ความสามารถของสังคมเพื่อเป็นสมาชิกและอาสาสมัครของสมาคมฯ ในการให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่ผู้สูงอายุทั่วไปในสังคม ในประเด็นปัญหาต่างๆ ตามวัยของผู้สูงอายุ อาทิ ปัญหาในการปรับตัวตามวัย, ปัญหาสุขภาพกายหรือสุขภาพจิต, ปัญหาขาดผู้ดูแลช่วยเหลือ, ปัญหาความเหงาหงอยเปล่าเปลี่ยว, ปัญหาขาดที่พักอาศัยและปัญหาความอึดคึดในการครองชีพ ตลอดจนเพื่อให้การศึกษาและความรู้ในด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับภาพรวม – การอธิบายถึงบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านผู้สูงอายุ โดยการดำเนินงานในลักษณะของสมาคมที่รวมสมาชิกซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่มีความรู้ความสามารถและต้องการเป็นอาสาสมัครในการให้คำปรึกษาปัญหาในด้านต่างๆ แก่ผู้สูงอายุด้วยกันในสังคม

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: อีตไลน์เพื่อผู้สูงอายุ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 97 (มีนาคม 2536)

สมาคมคลังปัญญาอาวุโสแห่งประเทศไทยเปิดบริการใหม่ล่าสุดรับปรึกษาและให้คำแนะนำปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพจิต ปัญหาทางสังคม ปัญหากฎหมายและปัญหาจิตใจทั่วไปทางโทรศัพท์แก่ผู้สูงอายุโดยไม่คิดมูลค่า... ด้วยเหตุนี้สมาคมคลังปัญญาอาวุโส ซึ่งเป็นสมาคมที่รวบรวมผู้สูงอายุที่มีความรู้ความสามารถ และความสมัครใจด้านต่าง ๆ ที่จะร่วมกันทำประโยชน์ให้แก่สังคมและประเทศชาติ จึงตัดสินใจเปิดบริการโทรศัพท์สายตรงขึ้น โดยมีสมาชิกอาสาสมัครของสมาคมฯ เช่น คุณหญิงสมศรี กันธมาลา คุณศรีสว่าง พ่วงศ์แพทย์ นายแพทย์เอก ธนะสิริ แพทย์หญิงกระแส วัชรปาน ฯลฯ เป็นผู้รับโทรศัพท์ให้คำแนะนำปรึกษาในปัญหาทุกด้าน

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การเคลื่อนไหวทางสังคม – การเคลื่อนไหวบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านผู้สูงอายุ โดยดำเนินงานในลักษณะเป็นสมาคมเพื่อเป็นศูนย์กลางการรวมกลุ่มสมาชิกของผู้สูงอายุเพื่อร่วมกันรับรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ร่วมกันในการให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแนวทางเพื่อการแก้ไขประเด็นปัญหาต่างๆ ของผู้สูงอายุด้วยกัน

ปริบทการศึกษาครั้งที่ 2

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านผู้สูงอายุได้ดำเนินงานเคลื่อนไหวขององค์กรฯ ร่วมกับเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนของท้องถิ่น โดยมีบทบาทหลักเพื่อสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในชุมชนทั้งนี้เพื่อจัดกิจกรรมการพัฒนาองค์ความรู้และภูมิปัญญาของท้องถิ่น โดยเน้นการประดิษฐ์ของเล่นพื้นบ้านและกิจกรรมด้านอื่น ๆ เพื่อการแลกเปลี่ยนหรือถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาแก่ชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สูงอายุได้เป็นผู้มีบทบาทสำคัญของชุมชน ในฐานะที่เป็นเจ้าของความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

รูปแบบวาทกรรม – การเสนอบทสนทนาและเรื่องเล่าของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านผู้สูงอายุ โดยกล่าวถึงแนวคิดและเหตุผลที่ต้องการเข้ามาดำเนินงานเพื่อผู้สูงอายุในชุมชน โดยการประสานงานร่วมกับเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนของท้องถิ่น

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ตามหาของเล่นพื้นบ้าน ตามหาความสุขคืนสู่ใจ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 170 (เมษายน 2542)

“พอพูดถึงคนแก่ ผู้สูงอายุไม่ค่อยมีใครอยากทำงานด้วยหรือกลัวเพราะคิดว่าเดี๋ยวก็ตายแล้ว แทบไม่มีองค์กรไหนที่สนับสนุนนอกจากประชาสงเคราะห์... ผมพบว่าคนแก่บางส่วนได้รับการดูแลจากประชาสงเคราะห์ ฝ่ายส่งเสริมสุขภาพของโรงพยาบาล แต่ก็ยังมีบางส่วนที่ไม่สามารถดูแลตัวเองได้และไม่มีคนดูแล...” ตอนแรกขอไปที่สาธารณสุขจังหวัดและประชาสงเคราะห์เชียงรายก่อน ซึ่งพี่ๆ ที่นั่นก็แนะนำหลายอย่างโดยเฉพาะเงื่อนไขเรื่องที่เราไม่เป็นนิติบุคคล ไม่มีฐานผลงานต่างๆ มีแต่แนวคิด เขาไม่รู้ว่าเราทำได้แค่ไหนหรือจะไปขอรุณที่ไหนเขาก็ไม่มั่นใจว่าเราจะเอาเงินไปทำอะไร เป็นองค์กรเถื่อนหรือเปล่า ผมจึงวิ่งหา ‘ร่วม’ ให้กลุ่มคนเฒ่าคนแก่เข้าไปอยู่ได้ร่วมนั้นเมื่อกลางปี ๒๕๔๑ ก็ได้ไปปรึกษาพี่อ้น-สุนีย์ ทองชัย โครงการสมุนไพรรักษาเพื่อการพึ่งตนเอง พี่อ้นก็ได้ไปคุยกับพี่รสนา ไตสิดระกูล ที่มูลนิธิสุขภาพไทย ซึ่งพี่เขาก็ยินดีและตอบรับว่า ให้กลุ่มคนเฒ่าคนแก่เป็นส่วนหนึ่งของมูลนิธิสุขภาพไทยได้ จากนั้นครูเตือนใจ ดีเทศน์ ก็รับกลุ่มคนเฒ่าคนแก่เข้าไปอยู่ได้ร่วมนของมูลนิธิพัฒนาชุมชนในเขตภูเขาด้วย ผมก็เริ่มมีพลังขึ้นมา แต่ว่าเราต้องหาทุนเองทุกอย่าง เพียงแต่รายงานเขาว่าเราทำอะไร มีกิจกรรมอะไรบ้าง เพื่อให้พี่ๆ เห็นว่ามันเป็นไปได้”

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การเคลื่อนไหวทางสังคม – การเคลื่อนไหวบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ชุมชน โดยการเป็นตัวแทนสนับสนุนให้ผู้สูงอายุในชุมชนได้รวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อทั้งผู้สูงอายุและส่งเสริมความรู้ภูมิปัญญาของชุมชน

- ประเด็นด้านเอดส์

ปริบทการศึกษาช่วงที่ 1

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์มีบทบาทการดำเนินงานในลักษณะของศูนย์หรือมูลนิธิเพื่อนำร่องป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ โดยจัดการอบรมหรือการประชุมสัมพันธในชุมชน

หรือตามสถาบันต่างๆ เพื่อให้การศึกษาด้านความรู้และความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ ตลอดจนบทบาท เพื่อให้คำปรึกษาและคำแนะนำหรือการช่วยเหลือในเบื้องต้นแก่ผู้ติดเชื้อหรือผู้ป่วยโรคเอดส์

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

รูปแบบวาทกรรม – การเสนอบทสนทนาของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์ โดยกล่าวถึงแนวคิดและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานขององค์กรฯ เพื่อการป้องกันและควบคุมปัญหาโรคเอดส์ ตลอดจนการให้บริการช่วยเหลือแก่ผู้ติดเชื้อหรือผู้ป่วยโรคเอดส์

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ศูนย์ปรึกษาสุขภาพแอดเซส เพื่อนของผู้ติดเชื้อเอดส์ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 117 (พฤศจิกายน 2537)

ผกามาศ อาจพูล เจ้าหน้าที่ปรึกษาศูนย์ปรึกษาสุขภาพแอดเซสบอกเล่าถึงงานของศูนย์ฯ "วัตถุประสงค์ของแอดเซสเพื่อช่วยเหลือผู้ติดเชื้อเอดส์ และรณรงค์ป้องกันการแพร่ระบาดของเอดส์เป็นวัตถุประสงค์หลัก งานช่วยเหลือเน้นในเรื่องของการให้คำปรึกษา งานของเรามีหลายแผนกตั้งแต่แผนกให้การศึกษา แผนกศูนย์บริการปรึกษา สองแผนกนี้เป็นแผนกหลัก ๆ ในส่วนแผนกให้การศึกษาจะเป็นเรื่องของการอบรม และงานสื่อเช่น อาจมีการจัดอบรมให้แก่สถาบันต่าง ๆ ที่ติดต่อมา เราเน้นเรื่องสื่อพอสมควร ขณะนี้แอดเซสกำลังจะเริ่มสื่อวิทยุรณรงค์และสื่อการ์ตูน ในส่วนของแผนกศูนย์บริการปรึกษามีตั้งแต่ การรับโทรศัพท์ให้คำปรึกษาแบบตัวต่อตัว และงานคลินิกซึ่งมีเจ้าหน้าที่พยาบาลให้การตรวจรักษาอาการป่วยพื้นฐานขั้นต้นของผู้ติดเชื้อเอชไอวี"

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การเคลื่อนไหวทางสังคม – การเคลื่อนไหวบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์เพื่อดำเนินงานแก้ไขและป้องกันปัญหาด้านโรคเอดส์ในสังคม โดยการรณรงค์เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์แก่ชุมชนและบทบาทของการให้คำปรึกษาหรือการให้ความช่วยเหลือพื้นฐานแก่ผู้ติดเชื้อหรือผู้ป่วยโรคเอดส์

- ประเด็นด้านแรงงาน

บริบทการศึกษาช่วงที่ 2

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านแรงงานมีบทบาทการดำเนินงานโดยการจัดสัมมนาในประเด็นเกี่ยวกับการเรียกร้องและแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการทำงานอุตสาหกรรม โดยเป็น

การเปิดพื้นที่เวทีระหว่างองค์กรฯ ร่วมกับนักวิชาการและผู้ที่ได้รับผลกระทบ ทั้งนี้เพื่อการต่อรองกับภาครัฐในการพิจารณานโยบายเพื่อออกกฎหมายพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันคุ้มครองสุขภาพ, ความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการ ตลอดจนดูแลและจัดการเรื่องความไม่เป็นธรรมในการได้รับค่าชดเชยจากกองทุนเงินทดแทน

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์: (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับภาพรวม – การอธิบายถึงวัตถุประสงค์และแนวคิดหลักในการจัดสัมมนาขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านแรงงานร่วมกับนักวิชาการและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการทำงาน เพื่อเป็นเวทีสำหรับการเรียกร้องต่อภาครัฐและผู้ประกอบการในการแก้ไขหรือช่วยเหลือชดเชยแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการทำงาน

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: โลกสีดำของเหยื่ออุตสาหกรรม นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 184 (มิถุนายน 2543)

จุดหมายของการสัมมนากลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากอุตสาหกรรมซึ่งจัดโดยองค์กรพัฒนาเอกชนและนักวิชาการที่ศึกษาเรื่องแรงงาน เช่น มูลนิธิอารมณ์ พงศ์พงัน สภาเครือข่ายกลุ่มผู้ป่วยจากการทำงานและสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย กลุ่มศึกษาและรณรงค์มลภาวะอุตสาหกรรม นอกจากเพื่อเรียกร้องให้มีการออกพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันคุ้มครองสุขภาพ ความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการ,

เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการต่อสู้ของคนงานและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโรงงาน/นิคมอุตสาหกรรมแล้ว ยังเป็นการรำลึกครบรอบเจ็ดปีของโคกนาฏกรรมไฟไหม้โรงงานเคเดอร์ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีอีกด้วย

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การเคลื่อนไหวทางสังคม – การเคลื่อนไหวบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านแรงงานเพื่อการจัดเวทีสัมมนาสำหรับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเสนอทัศนะระหว่างองค์กรฯ ร่วมกับนักวิชาการและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการทำงาน ทั้งนี้เพื่อต้องการให้ภาครัฐได้ตระหนักถึงการพิจารณานโยบายเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตหรือการช่วยเหลือผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการอุตสาหกรรม

- ประเด็นด้านยาเสพติด

ปริบทการศึกษาช่วงที่ 1

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านยาเสพติดมีบทบาทดำเนินงานโดยการจัดตั้งโครงการของมูลนิธิ เพื่อการจัดกิจกรรมรณรงค์โดยการให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการเลิกสูบบุหรี่สำหรับผู้ต้องการเลิกสูบบุหรี่หรือมีปัญหาในการเลิกสูบบุหรี่ ทั้งนี้เพื่อลดปัญหาทางด้านผลกระทบที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ที่สูบบุหรี่และต่อผู้ใกล้ชิด

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

รูปแบบวาทกรรม – การบรรยายและคำพูดหรือคำกล่าวของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านยาเสพติด โดยกล่าวถึงข้อมูลของผู้สูบบุหรี่เกี่ยวกับเหตุผลและความต้องการในการเลิกสูบบุหรี่ ซึ่งนำมาสู่การดำเนินงานขององค์กรฯ ในการจัดกิจกรรมสำหรับผู้ต้องการขอรับคำปรึกษาและการแนะนำเพื่อการเลิกสูบบุหรี่

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: Quitline สายนี้ปลอดภัย นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 103 (กันยายน 2536)

โครงการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ มูลนิธิหมอชาวบ้าน สร้างมิติใหม่ให้แก่การรณรงค์ ด้วยการเปิดโครงการ 'Quit-line สายนี้ปลอดภัย' รับปรึกษาทางโทรศัพท์สำหรับผู้ต้องการเลิกสูบบุหรี่...ศ.นพ. ประกิต วาทีสาธกกิจ เลขานุการโครงการฯ เปิดเผยว่าในแต่ละปีคนสูบบุหรี่จำนวนไม่น้อยตัดสินใจเลิกสูบบุหรี่ และสามารถเลิกสูบบุหรี่ได้ด้วยตนเองถึงร้อยละ ๘๐ ทั้งนี้ เพราะรู้สึกเป็นห่วงสุขภาพตนเอง หรือเพราะถูกภรรยา หรือบุคคลใกล้ชิดขอร้อง... อย่างไรก็ตาม ยังมีคนสูบบุหรี่จำนวนไม่น้อยที่ต้องการเลิกสูบบุหรี่ แต่ยังไม่สามารถเลิกสูบบุหรี่ได้ ด้วยเหตุผลต่างๆ กัน เช่นกำลังใจไม่พอ รู้สึกไม่มั่นใจในตนเอง ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นอย่างไร หรือไม่รู้ว่าจะปฏิบัติตัวอย่างไรขณะเลิกสูบบุหรี่

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การเคลื่อนไหวทางสังคม – การเคลื่อนไหวบทบาทการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านยาเสพติดโดยการจัดกิจกรรมรณรงค์สำหรับการให้คำปรึกษาและแนะนำทางโทรศัพท์แก่ผู้สูบบุหรี่ที่ต้องการจะเลิกสูบบุหรี่ ทั้งโดยเหตุผลด้านความห่วงใยในสุขภาพของตนเองและผู้ใกล้ชิดในครอบครัว แต่ประสบปัญหา ยังไม่สามารถเลิกได้ด้วยตนเอง

กลุ่มที่ 3 : สถาบันและชุมชนสังคม

- ประเด็นด้านความร่วมมือระดับนานาชาติ

ปริบทการศึกษาช่วงที่ 1

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนนานาชาติดำเนินงานโดยเป็นเครือข่ายขององค์กรฯ ที่เข้ามาดำเนินงานในประเทศไทยทั้งนี้เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการประสานงานเพื่อสร้างความเข้มแข็งสำหรับการจัดการแก้ไขประเด็นปัญหาด้านที่เป็นปัญหาสำคัญร่วมกันในระดับของภูมิภาคหรือสังคมโลก โดยที่เน้นเป้าหมายการทำงานหลักด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม โดยการรายงานเสนอถึงข้อมูลของผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากโครงการหรือนโยบายของภาครัฐและเพื่อการช่วยเหลือส่งเคราะห์แก่เพื่อนมนุษย์

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับปัจเจก – การเสนอถึงบทบาทการดำเนินงานของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนนานาชาติเพื่อแสดงถึงบทบาทการดำเนินงานเพื่อเพื่อนมนุษย์ร่วมโลกที่ประสบปัญหาความยากลำบากซึ่งต้องการความช่วยเหลือและการส่งเคราะห์ความร่วมมือทั้งจากภาครัฐและภาคประชาชนของแต่ละประเทศทั่วโลก

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: มโนสำนึกแห่งมนุษยชาติ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 17 (มิถุนายน 2529)

กาลิฟา โอเมอร์ได้นำสารจากแดนกาฬทวีป ซึ่งบอกกล่าวถึงความทุกข์ยากของผองเพื่อนร่วมโลกที่กำลังจะอดตาย มามอบให้แก่ประมุขของประเทศต่างๆ ทั่วไปที่กำลังประชุมกันอยู่ อันนับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ แล้วเขาก็ได้จุดคบเพลิงสปอร์ตเอ็ด ในขณะที่เดียวกับที่เจ้าหน้าที่ปล่อยจรวดขึ้นสูฟ้าเพื่อเปิดมหกรรมกีฬา 'วิ่งแข่งกับเวลา' (THE RACE AGAINST TIME) ซึ่งคนนับสิบล้านทั่ว

โลกจะพร้อมใจกันออกวิ่ง...จากเสียงเพลง WE ARE THE WORLD 'โลกทั้งผองคือพี่น้องกัน' ที่ดังสะท้อนก้องอยู่ในใจของมวลมนุษยชาติเมื่อคราวมหกรรมดนตรี LIVE AID ได้สืบทอดมาถึงเสียงมีเท้าที่กระทบพื้นจากนักวิ่งทั่วโลกในมหกรรมกีฬา SPORT AID โดยมีเจตจำนงเพื่อโยงโยให้คนทั่วโลกหันมาร่วมใจกันขจัดความยากจนความอดอยากหิวโหยของพี่น้องผู้ยากไร้นับสิบล้านคน

รูปแบบวาทกรรม - การบรรยายหรือเรื่องเล่าถึงข้อมูลและข้อเท็จจริงขององค์กรพัฒนาเอกชนนานาชาติในประเด็นด้านที่เกี่ยวกับโครงการพัฒนาของภาครัฐและความร่วมมือระหว่างประเทศที่ทำให้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: คำเตือนจากโบเมียะ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 106 (ธันวาคม 2536)

รายงานข่าวจาก River Protect Network อันเป็นองค์กรเครือข่ายด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมระบุว่า รัฐบาลไทยกับรัฐบาลพม่ากำลังร่วมมือกันนำทรัพยากรธรรมชาติในพม่ามาใช้ โดยมีโครงการขนาดใหญ่หลายโครงการดังนี้

๑. บริษัททำไม้และองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ออป.) ได้รับสัมปทานทำไม้จากพม่า ๔๘ แปลง เป็นพื้นที่ประมาณ ๑๐ ล้านไร่ ส่วนใหญ่เป็นไม้สัก และอยู่ในเขตของกระเหรี่ยงอิสระและมอญ
๒. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและการไฟฟ้าของพม่า ร่วมมือกันสร้างเขื่อนกันแม่น้ำระหว่างชายแดน ๘ โครงการ คือเขื่อนสาละวินตอนบนและตอนล่าง เขื่อนน้ำเมย ๑, ๒ และ ๓ เขื่อนแม่กอก เขื่อนแม่สาย และเขื่อนคลองกระกันน้ำแม่ น้ำกระบุรี เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า ๖,๓๙๗ เมกะวัตต์ หรือประมาณ ๒ ใน ๓ ของกำลังการผลิตของไทยในขณะนี้ พม่าจะขายกระแสไฟฟ้าร้อยละ ๙๐ ให้แก่ไทย โดยใช้เงินลงทุนประมาณ ๑๒๘,๐๑๘ ล้านบาท ปัจจุบันอยู่ในระหว่างการศึกษาโครงการ
๓. การวางท่อก๊าซธรรมชาติ มูลค่า ๒๕,๐๐๐-๗๕,๐๐๐ ล้านบาท จากอ่าวเมาะตะมะ ผ่านอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เข้าสู่โรงผลิตกระแสไฟฟ้าในประเทศไทยเป็นระยะทาง ๗๕๐ กิโลเมตร ซึ่งจะมีผลกระทบต่อผืนป่าขนาดใหญ่บนเทือกเขาตะนาวศรี

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม - องค์กรพัฒนาเอกชนนานาชาติได้เสนอให้สังคมได้ร่วมรับรู้ถึงสถานการณ์ความจริงของข้อมูลทางด้านผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการและนโยบายของภาครัฐ

การเคลื่อนไหวทางสังคม - การเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนนานาชาติในรูปแบบของความร่วมมือเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในระดับโลก โดยการรณรงค์ให้ภาคประชาชนในแต่ละภูมิภาคของโลกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวเพื่อแก้ไขประเด็นปัญหา โดยมีองค์กรฯ และเครือข่ายการทำงานในแต่ละภูมิภาคเป็นแกนนำหลัก ทั้งนี้เพื่อการต่อรองหรือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อการบริหารโครงการหรือนโยบายของภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปริบทการศึกษาช่วงที่ 2

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนนานาชาติที่ได้เข้ามาดำเนินงานเครือข่ายขององค์กรฯ ในประเทศไทย ได้เพิ่มบทบาทการเคลื่อนไหวและการดำเนินงานเชิงรุกเพื่อการรณรงค์ให้ทั้งภาครัฐบาลและประชาชนได้ตระหนักและร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อทั้งบุคคลและทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมของโลก โดยมีการดำเนินงานเพื่อความร่วมมือในการแก้ไขประเด็นปัญหาด้านต่าง ๆ ร่วมกันในระดับโลก กล่าวคือ ปัญหาด้านผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ปัญหาสิทธิมนุษยชนและปัญหาสิทธิผู้บริโภค

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับภาพรวม – การอธิบายถึงวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนนานาชาติ เพื่อการรณรงค์เคลื่อนไหวในประเด็นปัญหาผลกระทบต่อที่มาจากโครงการของภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนและระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมของโลก

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: โลกต้องร่วมรับรู้ปัญหาโลกร้อนที่ 'แม่เมาะ' นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 211 (กันยายน 2545)

๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๕ บัลลูนของกรีนพีซลอยขึ้นเหนือโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จ.ลำปาง ซึ่งเป็นโรงไฟฟ้าถ่านหินลิกไนต์ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เพื่อรณรงค์ให้คนไทยและชาวโลกได้ตระหนักว่า การเผาผลาญเชื้อเพลิงซึ่งมาจากถ่านหินลิกไนต์ส่งผลโดยตรงต่อความรุนแรงของปัญหาโลกร้อน และฝุ่นเถ้าจากโรงไฟฟ้าก็คุกคาม

สุขภาพของประชาชนและชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงโรงไฟฟ้า

“มูลค่าที่แท้จริงของการก่อสร้างโรงไฟฟ้าจากถ่านหินไม่ได้มีราคาถูก ส่งผลกระทบสูง และทำลายชั้นบรรยากาศของโลก” เจ้าหน้าที่รณรงค์จากกรีนพีซกล่าว พร้อมเรียกร้องให้รัฐบาลยุติการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินแห่งใหม่

ภาพการรณรงค์โดยการลอยบัลลูนครั้งนี้ ได้รับความสนใจและการนำเสนอจากสื่อมวลชนในหลายประเทศ เช่น ประเทศฝรั่งเศส และได้รับการนำเสนอในเวทีการประชุมสุดยอดสิ่งแวดล้อมโลกด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนที่กรุงเจนีวา แอฟริกาใต้ด้วย

ความหมายระดับปัจเจก - การเสนอถึงบทบาทของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนนานาชาติที่พบในรูปแบบการดำเนินงานของเครือข่ายองค์กร-มูลนิธิเพื่อความร่วมมือในระดับนานาชาติ โดยแสดงถึงข้อมูลขององค์กรฯ ที่รายงานถึงเหตุการณ์ของปัญหาในระดับโลกที่ต้องได้รับการช่วยเหลือและรณรงค์แก้ไขร่วมกันอย่างเร่งด่วน

ดั่งตัวอย่างวาทกรรม

: โครงการทอผ้าจากปัญหาสิ่งแวดล้อมในไทยถึงปัญหาสิทธิมนุษยชนในพม่า นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 149 (กรกฎาคม 2540)

องค์กรเอกชนที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชนซึ่งมีชื่อว่า Earth Rights International (ERI) ซึ่งเป็นองค์กรที่เริ่มเข้ามาปฏิบัติงานในไทยเมื่อสองปีที่แล้ว โดยเน้นประเด็นไปที่การละเมิดสิทธิมนุษยชนในพม่า ได้จัดทำเอกสารที่ชื่อว่า "Total Denial" ขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม ปี ๒๕๓๙ เป็นเอกสารที่รายงานเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการทำลายสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากโครงการทอส่งผ้าจากแหล่งยาดานา

รูปแบบโครงสร้างการอภิปราย – การเสนอถึงจุดยืนและทัศนคติความคิดเห็นของตัวแทน

อุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนนานาชาติเครือข่ายของประเทศไทย โดยการกล่าวถึงสถานการณ์ของปัญหาภาวะโลกร้อนที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรพลังงานอย่างสิ้นเปลือง ทั้งนี้เพื่อการคัดค้านให้ยุติการดำเนินโครงการของภาครัฐที่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ดั่งตัวอย่างวาทกรรม

: ปฏิบัติการเพื่อพลังงานสะอาดของเรืออาร์กติกซันไรส์ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 211 (กันยายน 2545)

"ประเทศไทยควรประกาศจุดยืนต่อประเทศที่พัฒนาแล้วว่า เราไม่ต้องการเป็นสุสานของพลังงานจากถ่านหินซึ่งสร้างปัญหาต่อชั้นบรรยากาศของโลก เป็นสาเหตุหลักของภาวะโลกร้อน" เพ็ญศรี นพรมภา เจ้าหน้าที่รณรงค์ด้านพลังงานและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กล่าวถึงเหตุผลที่เรียกร้องให้ยุติการสร้างโรงไฟฟ้าทั้งสองแห่ง

รูปแบบวาทกรรม – การเสนอถึงบทสนทนาของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชน

นานาชาติเครือข่ายของประเทศไทยด้านประเด็นปัญหาสิทธิของผู้บริโภค โดยกล่าวถึงแนวความคิดในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาด้านสิทธิของผู้บริโภคซึ่งเป็นปัญหาร่วมกันในระดับโลก

ดั่งตัวอย่างวาทกรรม

: ตามหาพีชจีเอ็มโอแบบไทยๆ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 201 (พฤศจิกายน 2544)

ดร.จิราภรณ์ คชเสนี ผู้อำนวยการกรีนพีซตะวันออกเฉียงใต้

"หลักการของกรีนพีซในเรื่องจีเอ็มโอ ก็คือ ปลอดภัยไว้ก่อน คืออย่าเพิ่งใช้ รอจนกระทั่งเรารู้แน่นอน ขณะนี้อาหารที่ผลิตได้ทั่วโลกมันเกินความต้องการอยู่แล้ว ที่บางคนบอกว่าโลกกำลังจะเผชิญภาวะขาดแคลนอาหารนั้น

ผมคิดว่ามันเป็นปัญหาเกี่ยวกับการกระจายอาหารในโลกนี้อย่างไม่ทั่วถึงมากกว่า ประเทศเราผลิตอาหารส่งออกมาตั้งแต่อดีต จนกระทั่งปัจจุบันเราก็ยังส่งออกอาหารได้โดยไม่ต้องใช้จีเอ็มโอ ผมจึงไม่เห็นว่ามีคามจำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องใช้ในขณะนี้

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม - การเสนอถึงความรู้และข้อมูลขององค์กรพัฒนาเอกชนนานาชาติในการดำเนินงานเพื่อแก้ไขประเด็นปัญหาทั้งของในระดับประเทศและระหว่างประเทศ ตลอดจนที่ส่งผลกระทบเป็นปัญหาสำคัญระดับโลก โดยแสดงถึงแนวคิดและประสบการณ์การทำงานหลักทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิของผู้บริโภค

การเคลื่อนไหวทางสังคม - การพัฒนาและเพิ่มบทบาทการเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนนานาชาติโดยเน้นการทำงานเชิงรุกเพื่อการผลักดันและต่อรองกับอำนาจภาครัฐในการดำเนินโครงการหรือนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของบุคคลและระบบนิเวศของสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้โดยเป็นประเด็นที่กำลังได้รับความสนใจร่วมกันจากประชาคมโลก

- ประเด็นด้านศาสนากับสังคม

บริบทการศึกษาช่วงที่ 1

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านศาสนากับสังคมดำเนินงานในลักษณะของหน่วยงานหรือมูลนิธิที่มีแกนนำสำคัญเป็นพระสงฆ์หรือบาทหลวง ผู้ซึ่งเป็นศูนย์รวมศรัทธาของชุมชน โดยมีบทบาทเป็นแกนนำทางความคิดของชุมชนหรือท้องถิ่นในการจัดการหรือการให้ความช่วยเหลือตลอดจนให้ความรู้และคำปรึกษาแก่ประชาชนในชุมชนหรือท้องถิ่น โดยมีบทบาทการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับงานทางด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และงานการรณรงค์แก้ไขปัญหาโรคเอดส์และการให้ความสงเคราะห์แก่ช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์ในสังคม

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับปัจเจก - การเสนอถึงบทบาทของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านศาสนากับสังคมที่พบในรูปแบบการดำเนินงานของหน่วยงานหรือมูลนิธิเพื่อสังคม โดยแสดงถึงข้อมูลหรือข้อเท็จจริงขององค์กรฯ ต่อการตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับสภาพปัญหาและเหตุการณ์ของสังคมที่ต้องได้รับการรณรงค์แก้ไขปัญหา

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: คาทอลิกร่วมใจด้านภัยเอดส์ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 116 (ตุลาคม 2537)

หน่วยงานคาทอลิกในประเทศ ๒๕ หน่วยงาน จับมือกันร่วมรณรงค์ปัญหาเอดส์ นับวันปัญหาเอดส์จะเป็นปัญหาที่รุนแรงเพิ่มขึ้นในสังคม หน่วยงานหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้ตระหนักถึงสถานการณ์เอดส์ในประเทศ และได้ร่วมกันรณรงค์แก้ไขปัญหา พระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยได้ตระหนักถึงปัญหานี้ ซึ่งกำลังเป็นปัญหาใหญ่ที่ร้ายแรงของสังคมไทย เนื่องจากมิใช่เป็นปัญหาเฉพาะด้านสาธารณสุขเท่านั้น หากยังเป็นปัญหาสังคมด้วย ดังนั้นจึงได้ดำเนินงานรณรงค์แก้ไขปัญหาโรคเอดส์ โดยได้วางแผนการดำเนินงานและสร้างเครือข่ายการทำงานอย่างเป็นระบบจัดตั้งเป็น "คณะกรรมการคาทอลิกส่งเสริมคุณค่าชีวิตพิชิตเอดส์" ขึ้น...

รูปแบบวาทกรรม - การเสนอถึงบทสนทนาและเรื่องเล่าของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านศาสนากับสังคมโดยกล่าวถึงแนวความคิดและการดำเนินงานในการเป็นผู้สนับสนุนร่วมกับพระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้นำหลักของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เน้นการสร้างความรู้โดยการประยุกต์คำสอนทางพุทธศาสนาเพื่อให้ชุมชนหรือท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อการอนุรักษ์

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: เจ้าสามัญชนคนรักป่า นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 72 (กุมภาพันธ์ 2534)

สารคดี: อาจารย์พงษ์ศักดิ์ เตชธมโม ได้เข้าไปแก้ปัญหาอย่างไร

ม.ร.ว. สมานสนิท: พอเห็นป่าถูกทำลาย ท่านอาจารย์ก็ไปปลุกจิตสำนึกของชาวบ้านในเรื่องความสำคัญแท้จริงของป่าไม้ คุณค่าของต้นไม้จริง ๆ คืออะไร ไม่ใช่ตัดไม้ไปขายได้ไม่กี่บาทและที่ร้ายไปกว่านั้นคือการที่ชาวบ้านจุดไฟเผาป่า

เพราะหน้าแล้งเดินยาก จะมีเสียงใบไม้ดังกรอบแกรบ ไม้ป่าจะบินหนีก่อน เลยเผาป่าเพื่อจะล่าไก่ป่าได้ง่าย ๆ หรือบางทีอยากกินผักหวานแตกยอดก็จุดไฟเผาป่าซะ มันร้ายแรงกว่าตัดไม้ขายมาก ป่าไม้ชุ่มน้ำเป็นที่กำเนิดของน้ำออกมา ช่วยรักษาอุณหภูมิของอากาศ เป็นแหล่งสำหรับหาปัจจัยสี่ของมนุษย์ ไม่ว่าจะอาหาร ที่อยู่ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ล้วนแล้วแต่กำเนิดในป่าทั้งสิ้น เมื่อท่านอาจารย์สอนอย่างนี้ชาวบ้านก็เข้าใจ และกำลังเดือดร้อนมากเพราะไม่มีน้ำสำหรับที่ทำกิน ช้างบนที่เป็นต้นน้ำชาวเขาก็ตัดไม้กันจนน้ำลดลงแทบจะไม่มีน้ำเลย แผ่นดินข้างล่างที่อาศัยจะเป็นทะเลทรายอยู่แล้ว พอชาวบ้านเข้าใจก็รวมตั้งเป็นชมรมขึ้นมาเรียกชื่อว่า 'ชมรมรักษาป่าต้นน้ำลำธารและการพัฒนาแม่สอย' เมื่อพวกเขาตั้งชมรมขึ้นมาแล้วก็พยายามหาทางไม่ให้ชาวเขาตัดไม้ทำลายป่า ก็มีการล้อมป่าด้วยลวดหนามเป็นแนวยาวสิบสี่กิโลเมตร เพื่อเป็นสัญลักษณ์ให้ชาวเขาเห็นว่าป่าแถวนี้จะไม่ถูกทำลายอีก ทีนี้เมื่อมีโครงการในการรักษาป่าไม้ ก็ต้องมีเงินอุดหนุน พอพูดถึงเรื่องนี้ก็แปลก คนไทยมักจะทำบุญถวายวัดเลี้ยงพระ บ้างก็

ไปโรงพยาบาล บ้างก็ช่วยเหลือเด็กกำพร้า แต่มีน้อยคนนะที่จะทำบุญด้วยการรักษาป่า เพราะทุกคนคิดว่าการรักษาป่าเป็นหน้าที่ของรัฐ พวกเขาไม่คิดว่ามันเป็นการทำบุญมากนักในการรักษาธรรมชาติ ทั้งๆ ที่ธรรมชาติก็เป็นธรรมชาติ พวกเขาไม่ได้คิดว่าธรรมชาติก็เป็นธรรมชาติ

สารคดี: ตอนนั้นตั้งมูลนิธิธรรมนาถหรือยัง

ม.ร.ว.สมานสินท: มูลนิธิตั้งเมื่อปี ๒๕๓๐ ตั้งขึ้นตอนที่ชาวบ้านตั้งชมรมของเขาแหละ มีกันสามคนคือท่านอาจารย์ ตัวฉัน และแม่ชีชาวฮ่องกงอีกรูปหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายคือ ปลุกจิตสำนึกให้ชาวบ้านในการรักษาป่า และช่วยหาเงินให้แก่กิจกรรมต่างๆ ในการรักษาป่าไม้ของคนในท้องถิ่น

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม – เสนอความรู้ขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านศาสนากับสังคม ทางด้านการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยมีแกนนำทางความคิดเป็นพระสงฆ์ ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในชุมชน ตลอดจนบทบาทด้านการจัดการสถานการณ์และปัญหาโรคเอดส์ ทั้งนี้เพื่อให้ภาครัฐและสังคมได้เข้ามาร่วมกันรับรู้และตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญในการดำเนินงาน

การเคลื่อนไหวทางสังคม – การเคลื่อนไหวบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านศาสนากับสังคมในลักษณะของการดำเนินกิจกรรมโดยมีแกนนำทางความคิดที่เป็นศูนย์รวมความศรัทธาของชุมชน โดยมีบทบาทเพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและบทบาทในการรณรงค์เพื่อแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ของสังคม

บริบทการศึกษาช่วงที่ 2

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์:

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านศาสนากับสังคม ได้ดำเนินบทบาทในสังคมอย่างต่อเนื่องทั้งทางด้านการจัดการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการให้ความสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่ผู้ป่วยเอดส์ โดยทางองค์กรฯ ได้เพิ่มบทบาทเพื่อช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ด้อยโอกาสหรือได้รับความเดือดร้อนในสังคม โดยมีหลากหลายองค์กรฯ เพิ่มมากขึ้นในการดำเนินงาน ซึ่งยังคงมีพระสงฆ์หรือบาทหลวงเป็นผู้นำบทบาทหลักขององค์กรฯ

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์: (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับปัจเจก - การเสนอบทบาทของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านศาสนากับสังคมที่พบในรูปแบบการดำเนินงานของหน่วยงาน, เครือข่ายหรือมูลนิธิเพื่อสังคม โดย

แสดงถึงข้อมูลหรือข้อเท็จจริงขององค์กรเกี่ยวกับปัญหาของบุคคลและสถานการณ์ของสังคมที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือและสงเคราะห์โดยเร่งด่วน

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ภัยเอดส์...เมื่อไปไม่ร่วงที่ล้านนา นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 122 (เมษายน 2538)

เรื่องราวของสาวชาวเขา : เอื้อยสาวชาวเขาวัย ๒๐ เศษ เคราะห์กรรมของเธอมิใช่เพียงความยากจน หากเธอยังติดเชื้อเอดส์จากสามี ซ้ำยังถูกทุบตีทำร้าย เมตตารธรรมของพระภิกษุพุทธแห่งโครงการเพื่อนชีวิตได้รับเธอเข้ามาไว้ในความดูแล เอื้อยพูดภาษาไทยไม่ค่อยชัด ร่างกายของเธอผ่ายผอม ทрудโทรม แม้มกายจะอยู่บนเตียงพยาบาลแต่ใจของเธอกลับหวังกังวลถึงทางบ้านเสมอ ๆ

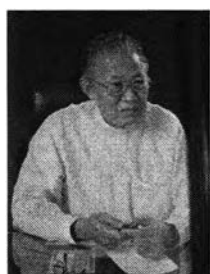
เมตตารธรรม : เจสสิก้า พยาบาลอาสาสมัครจากแคนาดาที่มาช่วยดูแลผู้ป่วยเอดส์ในโครงการเพื่อนชีวิต กำลังพยายามให้พัฒนา ผู้ป่วยเอดส์รายหนึ่ง พัฒนีสื่อทางการทางผิวหนังรุนแรง ผิวหนังของเขาลอกออกเป็นแผ่น มีทั้งเลือดและน้ำเหลืองซึมอยู่ทุกตารางเนื้อที่ของร่างกาย คันและปวดแสบปวดร้อน หูของพัฒนีสื่อเกือบหลุดแล้วเพราะโดนเชื้อรากัดกิน ก่อนหน้านี้อาการของเขาดีขึ้นระยะหนึ่งและกลับมารุนแรงขึ้นอีกครั้ง ภรรยาและลูกน้อยวัยเพียง ๔ เดือนของเขาเสียชีวิตไปแล้ว สัมผัสผ่านถุงมือบางๆ ของอาสาสมัครสาว และดวงตาของเธอคือสื่อของความห่วงใย เธอจะบอกว่า ไม่ว่าพัฒนีสื่อคือผู้ป่วยเอดส์ที่น่ารังเกียจในสายตาของสังคม แต่เขาก็คือมนุษย์คนหนึ่ง

...นี่คือความตั้งใจของพระภิกษุพุทธแห่ง ธรรมครูโก ผู้อำนวยการโครงการเพื่อนชีวิต-บ้านพักผู้ป่วยเอดส์ระยะสุดท้ายที่เชียงใหม่ ซึ่งเปิดดำเนินการมาได้ปีเศษและมีผู้ป่วยมาพำนักอยู่ร่วม ๒๐ ราย พระอาจารย์พุทธมีภิกษุเป็นผู้ช่วยทำงาน ๑ รูปและมีฆราวาสช่วยงานอีก ๑ คน ชื่ออังคาร แดงเรือน ซึ่งมีประสบการณ์ด้านงานพยาบาลมาก่อนหน้านี้

รูปแบบวาทกรรม - การบรรยายเนื้อเรื่องร่วมกับบทสนทนาของตัวแทนอุดมการณ์เพื่อกล่าวถึงอุดมคติและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานขององค์กร ฯ เพื่อการให้ความสงเคราะห์ช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาสหรือได้รับความเดือดร้อนในสังคมไทย

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: บาทหลวงบุญเลิศ ธาธาจักร 'หน้าที่ของเราคือรักและรับใช้เพื่อนมนุษย์' นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 136 (มิถุนายน 2539)

ด้วยมีหลักประจำใจว่า "รักและรับใช้" อันเป็นที่มาและปรัชญาการทำงานของสำนักงานคาทอลิกสงเคราะห์ผู้ประสพภัยและผู้ลี้ภัย (COERR) หน่วยงานนี้จึงเกิดขึ้นเพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ผู้ประสบความเดือดร้อนลำบากในตำแหน่งผู้อำนวยการโคเออร์ บาทหลวงรูปนี้ได้ผลักดันโครงการมากมายเพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งชาวไทยพื้นราบและไทยภูเขา โครงการดังกล่าวมีทั้งการฝึกอาชีพ การสงเคราะห์คนชราและเด็ก

กำพรว้า ฯลฯ ปัจจุบันโคเออร์ยังเข้าไปช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนกัมพูชาในหลายพื้นที่ด้วย

"งานของโคเออร์เริ่มมา ๑๗ ปีกว่าแล้ว เริ่มจากการที่มีผู้ลี้ภัยจากเขมรแล้ว ยังมี คนลาว พม่า นักศึกษาพม่า กระเหรี่ยง มอญ เวียดนาม พวกโบต ทีเพิล คือมนุษย์เรื่อ เพราะเวียดนามตกอยู่ภายใต้ อำนาจคอมมิวนิสต์ โดยปกตินุษย์เราก็รักถิ่นกำเนิด มีคำพูดอยู่คำหนึ่งที่พอประทับใจมาก คือ รักหลุมศพของบรรพบุรุษ ถ้าอยู่ถิ่นกำเนิดได้อย่างสบาย เขาคงไม่คิดจะไปไหน ที่ไปก็เพราะต้องมีอะไร บางอย่าง อาจจะถูกกดขี่ข่มเหงจากผู้มีอำนาจ อาจจะข้าวยากหมากแพง ไม่มีฝนหลายปีทำมาหากิน ไม่ได้ก็ย้ายถิ่น ไม่มีที่จะย้ายก็ย้ายไปอยู่แผ่นดินอื่น ประเทศอื่น มนุษย์เราต้องเป็นอย่างนั้น พอจะต้อง ย้อนกลับมาถึงหลักการเดิมว่า โลกจักรวาลนี้พระท่านประทานให้แก่มนุษย์ทุกคน ฉะนั้นบนโลกนี้ไม่มี แผ่นที่หรอก เรามาซึ่งแผ่นดินที่กันเอง เรามาถือกันเองว่าตรงนี้ของประเทศฉัน ความจริงมนุษย์เป็นพี่น้อง ร่วมพ่อเดียวกัน ทรัพยากรมีมหาศาล อยาไปปล้ำงผลาญกันนัก ถ้าเอามาแบ่งกันกินแบ่งกันใช้ พ่อว่าไม่มี การอดตายหรอก

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเข็มนาฬิกา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม – การเสนอถึงความรู้และประสบการณ์ขององค์กรพัฒนาเอกชน ด้านศาสนา กับสังคมในการจัดการประเด็นสำคัญต่างๆ ของสังคม คือประเด็นด้านการอนุรักษ์ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ปัญหาโรคเอดส์และปัญหาผู้ด้อยโอกาสหรือประสบความเดือดร้อนใน สังคม โดยการชี้แนวทางความศรัทธาในคำสอนของแต่ละศาสนาเพื่อให้ภาครัฐและสังคมได้เกิดการ เรียนรู้ถึงแนวทางการปฏิบัติ

การเคลื่อนไหวทางสังคม – การเคลื่อนไหวบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านศาสนา กับ สังคมโดยการดำเนินงานประเด็นด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและการให้ความสงเคราะห์ ช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ ตลอดจนการเพิ่มบทบาทในด้านการสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิต ประชาชนผู้ด้อยโอกาสหรือประสบปัญหาความเดือดร้อนในสังคม

● ประเด็นด้านชนบทและท้องถิ่น

บริบทการศึกษาช่วงที่ 1

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านชนบทและท้องถิ่นมีบทบาทการดำเนินงานเคลื่อนไหวเพื่อ วัตถุประสงค์เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนชนบทและท้องถิ่น โดยในลักษณะของการจัดตั้ง โครงการของมูลนิธิหรือสถาบันขององค์กร ฯ เพื่อการศึกษาและเข้าร่วมประสานงานกับชุมชนในการ พัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนชนบทและท้องถิ่น โดยมีบทบาทเป็นผู้ให้การสนับสนุน

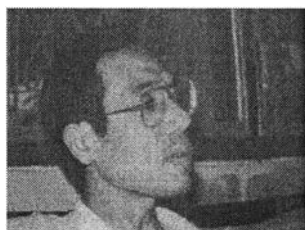
หรือแนะนำกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการศึกษาเรียนรู้, สุขภาพอนามัย, วิธีการดำรงชีพและการจัดการของชุมชน ทั้งนี้โดยเน้นเชื่อมโยงสัมพันธ์ถึงผู้นำของชุมชนหรือชาวบ้านในท้องถิ่นชุมชน

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

รูปแบบวาทกรรม – การบรรยายและบทสนทนาของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านชนบทและท้องถิ่นโดยกล่าวถึงแนวความคิดจากประสบการณ์ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาชุมชนชนบทและท้องถิ่นที่เน้นพื้นฐานการพัฒนาที่เริ่มจากภูมิปัญญาและศักยภาพของชุมชน

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: นาแห่งตำนานสู่ภัยแล้งแห่งบ้านสุขสมบูรณ์ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 77 (กรกฎาคม 2534)

มุมมองของนักพัฒนา

ประสิทธิ์ มากวงศ์ โครงการแลกเปลี่ยนทรัพยากรชุมชน

โครงการแลกเปลี่ยนทรัพยากรชุมชน เป็นองค์กรพัฒนาเอกชน หรือที่เรียกกันสั้น ๆ ว่า NGO (Non Government Organization) องค์กรหนึ่ง ที่ได้เข้าไปทำงานพัฒนาและใช้

ชีวิตคลุกคลีร่วมกับชาวบ้านสุขสมบูรณ์เป็นเวลานานถึง ๓ ปีเต็ม โครงการดังกล่าวมีแนวคิดและวิธีการทำงานพัฒนาต่อพื้นที่โครงการแห่งนี้อย่างไร ประสิทธิ์ มากวงศ์ หนึ่งในผู้ปฏิบัติงานของโครงการฯ ได้บอกเล่าถึงประสบการณ์และแง่คิดเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาชนบทว่า

ผมเห็นว่าการจะพัฒนาอะไรควรเรียนรู้จากชาวบ้านว่าเขามีภูมิปัญญา มีศักยภาพ แล้วคอยดูแลส่งเสริมเขาในสิ่งที่ติดขัดอย่างพวกเทคโนโลยีหรือความรู้เชิงวิชาการ ก็จะทำให้ชาวบ้านพัฒนาไปด้วยดีจากฐานที่เขามีอยู่เดิม

รูปแบบโครงสร้างการอภิปราย – การเสนอถึงจุดยืนและทัศนะความคิดเห็นของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านชนบทและท้องถิ่น โดยแสดงถึงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ขององค์กรฯ ต่อรูปแบบการดำเนินงานของภาครัฐในการพัฒนาชนบทและท้องถิ่น

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม นักพัฒนาชนบทมืออาชีพ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 91 (กันยายน 2535)

อ.ไพบูลย์ : หลักการพัฒนาชนบทที่เหมาะสมก็คือ ชาวบ้านต้องเป็นหลัก สังคมและชุมชนต้องเป็นหลัก ถ้าคิดตัดสินใจเรื่องอะไร ก็เป็นเรื่องที่พวกเขาจะตัดสินใจด้วยตนเอง ผิดบ้างถูกบ้างไม่เป็นไร แต่ถ้าเราเป็นนักพัฒนาแบบใจร้อนเราก็จะเอาตัวเองเป็นมาตรฐาน เอาตัวเองเป็นหลักไม่ต่างจากรัฐบาลที่เอาความคิดจากส่วนกลางเป็นมาตรฐานให้แก่ชาวบ้านทั่วประเทศไทย ซึ่งผิดพลาดมาโดยตลอด

เพราะว่ารัฐบาลนั้นอยู่ที่กรุงเทพฯ จะไปรู้ได้อย่างไรว่าชาวบ้านหมู่บ้าน ก ในจังหวัดเชียงรายต้องการอะไร หรือชาวบ้านหมู่บ้าน ข ที่จังหวัดอุทัยธานีควรพัฒนาอย่างไร เมื่อใช้มาตรฐานจากส่วนกลาง สมมุติว่าเป็นกรมการพัฒนาชุมชน ก็จะเอามาตรฐานนี้ส่งการไปทั่วประเทศให้ทำแบบนี้เหมือนกันหมด ซึ่งไม่ถูก ไม่สอดคล้องกับการพัฒนาที่ดี ที่จะต้องให้ชุมชนแต่ละแห่งได้คิด ได้ตัดสินใจ ได้สร้างความสามารถของเขาขึ้นมา จัดการกับสถานการณ์ทุกอย่างด้วยตัวเขาเอง ไม่เช่นนั้นถ้าให้รัฐบาลคิดจากส่วนกลาง จะคิดถูกครั้งเดียวอีกร้อยครั้งจะคิดผิด แต่ถ้าชาวบ้านคิดเขาจะคิดผิดสามครั้งแต่หลังจากนั้นอีกร้อยครั้ง เขาจะคิดถูกเอง

รูปแบบการใช้ภาพพจน์วาทศิลป์ - การเสนอรูปแบบการใช้นุเคราะห์ฐานและอธิพจน์ (การสมมติให้มีตัวตน/การกล่าวเกินจริง) ของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านชนบทและท้องถิ่นทั้งนี้เพื่อกล่าวหาให้เกิดจินตนาการหรือนึกเปรียบเทียบถึงสภาพของชุมชนชนบทและท้องถิ่นที่ทางองค์กรฯ ได้เข้าไปดำเนินงานเพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหา

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: นาแห้ง ตำนานสู้ภัยแล้งแห่งบ้านสุขสมบูรณ์ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 77 (กรกฎาคม 2534)

เปลวแดดเรงร่าที่ชายทุ่ง

หญ้าแห้งย่นสลดระหัดระทวย

จากปีก่อน ถึงปีนี้ที่มันแล้ง

ข้าวในเล้าในบ่อไม่พอกิน

กับฝุ่นคลุ้งเด่นระบำริมลำห้วย

นั่นควายป่วย เหงมนมองฟ้าน้ำตาริน

ข้าวกล้าแห้งคำผาย ก็ตายสิ้น

ตั้งฟ้าดินทานโกรธลงโทษเรา

สิงหาคม '๓๑ บ้านสุขสมบูรณ์

มันเป็นบทกลอนที่ผมเขียนขึ้นในปีแรกของการมาใช้ชีวิตทำงานในหมู่บ้านสุขสมบูรณ์ ซึ่งเป็นหมู่บ้านหนึ่งในพื้นที่ทำงานของโครงการแลกเปลี่ยนทรัพยากรชุมชน อันเป็นองค์กรเอกชนเพื่อการพัฒนาชนบทที่ผมสมัครเขาทำงานหลังจากจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัย

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขี่ยอนุญา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม - การเสนอองค์ความรู้ขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านชนบทและท้องถิ่นทางด้านหลักการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนชนบทและท้องถิ่น ตลอดจนการวิพากษ์ถึงรูปแบบดำเนินงานพัฒนาชนบทและท้องถิ่นของภาครัฐ ที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการหรือพื้นฐานของแต่ละชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานของภาครัฐได้เรียนรู้และประเมินแนวทางในการพัฒนาชนบทและท้องถิ่นที่เหมาะสม

การเคลื่อนไหวทางสังคม - การเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านชนบทและท้องถิ่น โดยดำเนินบทบาทในการสนับสนุนและการประสานงานร่วมกับผู้นำชุมชนหรือชาวบ้านในชนบทและ

ท้องถิ่น เพื่อการแลกเปลี่ยนทัศนะหรือประสบการณ์ในการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อนำมาซึ่งแนวทางการพัฒนาตามพื้นฐานและศักยภาพของชุมชน

ปริบทการศึกษาช่วงที่ 2

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านชนบทและท้องถิ่นมีบทบาทการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยยังคงเน้นการพัฒนาที่ร่วมมือและประสานงานเชื่อมโยงกันระหว่างองค์กร ฯ กับผู้นำชุมชนและชาวบ้าน ทั้งนี้เพื่อการสร้างความเข้มแข็งและการพึ่งตนเองของชุมชน ซึ่งจากบทบาทและประสบการณ์การดำเนินงานร่วมกันนั้นได้ทำให้เกิดองค์ความรู้และกระบวนการศึกษาวิจัยชุมชนท้องถิ่นขององค์กรฯ ทั้งนี้เพื่อการสื่อความรู้และความเข้าใจที่ได้จากการดำเนินงานพัฒนาชนบทและท้องถิ่นในแวดวงวิชาการหรือระดับภาครัฐ

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

รูปแบบวาทกรรม – การเสนอบทสนทนาจากตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านชนบทและท้องถิ่น โดยกล่าวถึงบุคคลซึ่งเป็นผู้ริเริ่มแนวความคิดในการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาชุมชนชนบทและท้องถิ่น โดยแสดงถึงความเป็นมา วัตถุประสงค์และรูปแบบในด้านการจัดการขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านชนบทและท้องถิ่นของประเทศไทย

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ๘๐ ปี ปวย อังภากรณ์ ในทัศนะคนใกล้ชิด นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 133 (มีนาคม 2539)

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม ผู้อำนวยการมูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย
นักเรียนรู้แบบกึ่งชาติรุ่นที่ ๑

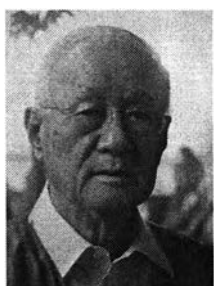
"อาจารย์ปวยเป็นผู้ก่อตั้งมูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ซึ่งเน้นเรื่องการพัฒนาชนบท สาเหตุที่อาจารย์ปวยตั้งมูลนิธินี้ ก็เพราะว่าท่านรู้สึกวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติช่วงนั้น ค่อนข้างทำให้คนรวยมีรายได้มากขึ้นแต่รายได้ของคนจนลดลง หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ แผนฯ ไม่ค่อยประสบความสำเร็จในการพัฒนา ท่านก็ให้ความคิดเห็นว่าจะวางแผนอย่างไร ที่จะทำให้เศรษฐกิจโตขึ้น ทำอย่างไรชาวบ้านท้องถิ่นจึงจะประกอบอาชีพดีขึ้น มีรายได้มากขึ้น ท่านก็คงจะเห็นว่าในชนบทมีรายได้น้อย สมัยนั้นสลัมอาจจะมึนน้อยด้วยซ้ำ คือในเมืองอาจจะมีคนจนน้อย แต่ในชนบทคนจนมีมาก การกระจายรายได้ในชนบทก็ยังไม่ทั่วถึง ก็คงจะไม่ได้มองในแง่ความแตกต่างของรายได้ระหว่างเมืองกับชนบทคือมองไปที่ชนบทก็เห็นเลยว่าคนยากคนจนเยอะ... ตอนเริ่มโครงการมีความพยายามที่จะพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน โดยที่ชาวบ้านเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงสำคัญในการพัฒนาให้ครบทั้ง ๔ ด้านคือ ด้านการทำมาหากิน ด้านการศึกษาเรียนรู้ ด้านสุขภาพอนามัย และด้านการจัดการ

ตนเองหรือการปกครองตนเอง เป็นการร่วมมือกันจัดการตนเอง ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่จะทำให้ครบวงจร ถ้าการพัฒนาครบทั้ง ๔ ด้าน ก็จะทำให้การพัฒนามีพลังไปได้ โดยที่ชาวบ้านเป็นคนคิดคนพัฒนา โดยนักพัฒนาเป็นเสมือนที่ปรึกษาให้ นักพัฒนาจะเกาะติดกับพื้นที่ เข้าไปอยู่ในพื้นที่เลย

รูปแบบโครงสร้างการอภิปราย – การเสนอถึงจุดยืนและทัศนะความคิดเห็นของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านชนบทและท้องถิ่น เพื่อแสดงถึงทัศนะความคิดเห็นเชิงบูรณาการองค์ความรู้ด้านงานพัฒนาชนบทและท้องถิ่น

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 235 (กันยายน 2547)

ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก

อดีต : อาจารย์มหาวิทยาลัย ปัจจุบัน : นักวิจัยชุมชนท้องถิ่นวัย ๗๗ ปี

...“แต่ผมคิดว่าผมพอจะคุยได้ ว่าผลจากการทำงานของเรา ทำให้สังคมไทยในระดับชาวบ้านเรียนรู้อะไรมากขึ้นพอสมควร เกิดความตื่นตัว และงานพัฒนาที่จับอยู่ทุกวันนี้ ไม่ได้ทำเพื่อช่วยชาวบ้านอย่างเดียว ผมเป็นฝ่ายได้ด้วย ผมคุยเสมอว่ามานั่งทำงานกับชาวบ้าน เอ็นจีโอ ๔-๕ ปี ผมได้เรียนรู้มากกว่าที่สอนหนังสือ ๓๐ ปี เพราะได้เห็นความสัมพันธ์ของชีวิต ทำให้เราได้รับได้บริโภคความรู้ที่เคลื่อนไหวได้ มีชีวิต ประสบการณ์นี้มีผลต่อแวดวงวิชาการ เราเคยถูกฝรั่งสอนให้จัดการป่าโดยการตัดไม้ แต่ป่าเมืองไทยไม่ใช่แค่ต้นไม้ ยังมีทรัพยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น เวลาผมมองชนบท เราเห็นแต่คนที่ไม่มีการศึกษา คนยากคนจน คนที่ไม่สามารถตามสมัยได้ทัน ไม่สามารถช่วยเหลือตนเอง แต่ถ้ามองให้ลึกลงไป ชนบทมีอะไรอีกมาก นี่เป็นปัญหาทางการศึกษาทางวิชาการ ระบบการศึกษาทำให้เกิดช่องว่างในชีวิต คนธรรมดาสามัญจึงต้องสร้างองค์ความรู้เพื่อให้นักอื่นฝ่ายได้รับข้อมูล ให้ความรู้สื่อไปถึงคนระดับบน สื่อความเข้าใจถึงนักวิชาการด้วย ให้เขาได้เห็นอีกภาพ โน้มน้าวความคิดที่ผิวเผินมาสู่ความถูกต้อง

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม – การเสนอถึงองค์ความรู้ขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านชนบทและท้องถิ่นโดยการสรุปทบทวนจากงานการพัฒนาชุมชนชนบทและท้องถิ่น โดยนำประสบการณ์จากการดำเนินงานในพื้นที่มาสู่รูปแบบของกระบวนการเรียนรู้หรือการศึกษาวิจัยชุมชนท้องถิ่น

การเคลื่อนไหวทางสังคม – การเคลื่อนไหวบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านชนบทและท้องถิ่นโดยมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนชนบทและท้องถิ่นที่เน้นการพัฒนาแบบองค์ความรู้และแนวคิดของชุมชนเป็นศูนย์กลาง ตลอดจนบทบาทในการส่งเสริมหรือเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาศึกษาวิจัยชุมชนท้องถิ่นในระดับแวดวงวิชาการและภาครัฐ

• ประเด็นด้านการศึกษา

ปริบทการศึกษาครั้งที่ 1

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านการศึกษา มีบทบาทสำคัญเพื่อให้การศึกษาและองค์ความรู้ในรูปแบบของการจัดกิจกรรมอบรมเพื่อสร้างแนวคิดในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายหลักคือเยาวชน ทั้งนี้เพื่อต้องการปลูกฝังเยาวชนให้เกิดจิตสำนึกอนุรักษ์และตระหนักถึงคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับภาพรวม - การอธิบายถึงบทบาทการดำเนินงานเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านการศึกษาในด้านการให้องค์ความรู้และการศึกษาทางด้านนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์โดยลักษณะของการจัดกิจกรรมในพื้นที่ชุมชนที่มีเยาวชนเป็นเป้าหมายหลัก

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ค่ายเยาวชนเยือนหน่วยฯ แข็ง นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 94 (ธันวาคม 2535)

๑๔-๒๐ ตุลาคมที่ผ่านมาโครงการนิเวศศึกษา มูลนิธิโกมลคีมทอง นำเยาวชนซึ่งเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เข้าร่วมอบรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศขั้นพื้นฐาน ในรูปแบบค่ายศึกษารวมชาติภายใต้ชื่อโครงการข้างต้นโดยมีเยาวชนจำนวน ๕๖ คนจาก ๓ จังหวัดคือกรุงเทพฯ อุทัยธานี และกาญจนบุรีเข้าร่วมโครงการ และมี 'หน่วยฯ แข็ง' เป็น 'สนาม' สำหรับการศึกษารวมชาติในพื้นที่จริง การจัดค่ายเข้าศึกษารวมชาติในป่าหน่วยฯ แข็งครั้งนี้ เกิดขึ้นภายใต้วัตถุประสงค์ของการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของป่าและระบบนิเวศรวมทั้งมุ่งสร้างความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติเป็นสำคัญ

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม - เสนอถึงองค์ความรู้ด้านการจัดการขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านการศึกษาทั้งนี้เพื่อให้ภาครัฐและสังคมได้ร่วมกันตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญของธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์และดูแลทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นรูปธรรม

การเคลื่อนไหวทางสังคม – บทบาทการเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านการศึกษาในระดับพื้นที่ชุมชน โดยดำเนินการในรูปแบบของโครงการเพื่อให้การศึกษาและอบรมพัฒนาความรู้ทางด้านนิเวศศึกษาแก่เยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักขององค์กรฯ

ปริบทการศึกษาช่วงที่ 2

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านการศึกษาได้มีบทบาทการดำเนินงานในสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินงานเป็นศูนย์กลางการศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้ด้านต่างๆ ให้แก่สังคม โดยจัดในรูปแบบของการจัดกิจกรรมหรือการเสวนา-อภิปรายร่วมกับเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนหรือสถาบันการศึกษาต่างๆ ตลอดจนการผลิตและเผยแพร่ข้อมูลความรู้ขององค์กรฯ โดยการใช้สื่อต่างๆ อาทิ หนังสือ จุลสาร เป็นต้น

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับภาพรวม – การอธิบายถึงข้อมูลของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านการศึกษา โดยเสนอถึงประวัติ ความเป็นมา อุดมการณ์และเจตนารมณ์ในการก่อตั้งเพื่อพัฒนาระบบการศึกษา ที่ถือเป็นต้นแบบหรือรูปแบบการดำเนินงานหลักขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านการศึกษา

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: โคมล คิมทอง ครูของแผ่นดิน นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 216 (กุมภาพันธ์ 2546)

มูลนิธิโคมลคิมทอง (www.komol.org) จัดตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๑๔ หลังจากการเสียชีวิตของนายโคมล คิมทอง บัณฑิตหนุ่มจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือครูโคมลของเด็กน้อยแห่งโรงเรียนเหมืองห้วยในเขา จ.สุราษฎร์ธานี...แบบอย่างด้านความดีงามและความกล้าหาญทางจริยธรรมของเขาได้สร้างความศรัทธาให้แก่ผู้อยู่เบื้องหลัง การจัดตั้งมูลนิธิในนามของเขาขึ้นมิใช่เพียงเพื่อเป็นอนุสรณ์ถึงเขา

เท่านั้นหากยังมีวัตถุประสงค์ที่จะสานต่อและกระตุ้นเตือนให้บุคคลเกิดสำนึกในการเสียสละเพื่อสังคม ใฝ่หาความรู้มีอุดมคติ มีความกล้าหาญ และเป็นผู้นำในทางที่ถูกต้อง

รูปแบบวาทกรรม - การเสนอคำพูดหรือคำกล่าวของบุคคลเพื่อแสดงทัศนคติที่มีต่อตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านการศึกษา โดยกล่าวว่าเป็นบุคคลที่มีอุดมการณ์และบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมแวดวงการศึกษา

ดั่งตัวอย่างวาทกรรม

: โกมล คีมทอง ครูของแผ่นดิน นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 216 (กุมภาพันธ์ 2546)

“เขาก็คงรู้ว่าตัวเขามีความสามารถระดับหนึ่ง เรียนได้ไต่เต้าได้ ลึก ๆ ก็คงอยากเรียนต่อ ที่ฟังจากเพื่อนและคนที่รู้จักเขาเล่าให้ฟังว่า โกมลไม่ใช่คนที่ฉลาดที่สุดในยุคของเขา แต่ตรงนี่คือจุดเด่นของเขา เพราะแสดงว่าเขาไม่คิดตามสมัย เพราะสมัยของเขาคนมันเริ่มคิดเป็นซ้ายกันแล้ว แต่โกมลเองจะไม่สนใจตรงนี้ เขาสนใจ

เหมือนกันแต่เขาไม่ไปสุดแล้ว ในช่วงที่คนอื่นไปกันจนสุดแล้ว เขาไม่ไปสุดชั่ว สิ่งที่เขาคิดในสมัยนั้น ก็คือสิ่งที่ NGO เพิ่งมาคิดกันเมื่อไม่กี่ปีนี่เอง นั่นคือเรื่องภูมิปัญญาพื้นบ้าน จริง ๆ แล้วครูโกมล คีมทอง เป็น NGO รุ่นแรก [...]” สันติสุข โสภณศิริ อดีตสมาชิกกลุ่มเยาวชนสยาม

การปฏิบัติและปฏิสัมพันธ์ของวาทกรรม – โดยแสดงความสัมพันธ์ถึงวาทกรรมของตัวแทนอุดมการณ์ด้านการศึกษาซึ่งนำมาสู่วัจนกรรมที่ได้ส่งอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์ต่อกับอุดมการณ์และบทบาทความเคลื่อนไหวในการดำเนินการทางสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านการศึกษา

ดั่งตัวอย่างวาทกรรม

: โกมล คีมทอง ครูของแผ่นดิน นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 216 (กุมภาพันธ์ 2546)

“ข้าพเจ้าตระหนักอยู่ตลอดเวลาว่า การเป็นครูนั้นมีใช้ของง่ายเลย มโนกรรม วาจกรรม และกายกรรม ข้าพเจ้าจะต้องฝึกฝนให้พร้อมและเหมาะสม ตลอดระยะแรกๆ นี้ข้าพเจ้ามั่นใจ เหมือนดังแม่ทัพผู้นำกองทัพเข้าสู่ยุทธภูมิ ความลำพองและฮึกเหิมย่อมมีมากที่สุดที่จะประมาณ แต่แล้วต่อไปและต่อไปอีกเล่า ความลำพองนี้จะมิกลายเป็นความทรวง ความยะโส และลืมหืม เมื่อเข้าสอนลืมหืมว่าตัวเองรู้ เพราะการเจตจำนงในการทำ แต่เรื่องนี้ข้าพเจ้ากลัว แต่ข้าพเจ้าหารู้ไม่ว่า ความรู้กับวิธีการถ่ายทอดนั้นเป็นคนละเรื่องกัน ทุกคนอาจมีความรู้อยู่เต็มทีเสมอกัน แต่ถ้าไม่เตรียมค้นคิดไต่หาเทคนิคการจะถ่ายทอดแล้ว การสอนก็เหมือนการท่องความรู้ให้นักเรียนฟัง”

ข้อเขียนเรื่อง “ข้าพเจ้ากลัว”

...เพื่อนและผู้ใหญ่หลายท่าน ที่รัก เข้าใจ และตระหนักถึงความเสียสละของเขา ได้ร่วมกันก่อตั้งมูลนิธิของสามัญชนตามชื่อของเขาขึ้น เพื่อสืบสานปณิธาน ความคิด และเป็นเสมือนแบบอย่างแห่งความเสียสละของคนหนุ่มผู้สนใจใฝ่รู้ มีความเคารพต่อคนท้องถิ่น อ่อนน้อมถ่อมตนอย่างจริงใจ ซึ่งหาได้ยากยิ่งในบุคลิกของคนหนุ่มสาวยุคปัจจุบัน

เพลงเพลงซมพู่ที่ครูเล็กๆ ของแผ่นดินคนนี้จดไว้ แม้ยังไม่ฉายฉาน แต่ก็จะไม่มัวดับ มันจะคอยแผดเปลววิทยุวิชาให้มอดดับไป เพราะกระสุนอาจฆ่าชีวิตเขาได้ แต่ไม่อาจทำลายอุดมการณ์และผลงานของเขาได้

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม – เสนอองค์ความรู้ด้านต่างๆ ขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อแวดวงการศึกษา โดยเน้นการเผยแพร่แนวความคิดและกระบวนการทัศน์เพื่อการยกระดับปัญญาของบุคคลในสังคม

การเคลื่อนไหวทางสังคม – องค์กรพัฒนาเอกชนด้านการศึกษาได้มีการดำเนินงานเคลื่อนไหวบทบาทอย่างต่อเนื่องและเพิ่มบทบาทโดยการประสานงานร่วมกับเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อการสนับสนุนและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านต่างๆ ตลอดจนบทบาทในการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการเผยแพร่ข้อมูลความรู้ทางด้านการศึกษา

• ประเด็นด้านสื่อ

บริบทการศึกษาช่วงที่ 2

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์:

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านสื่อได้ดำเนินงานเคลื่อนไหวในระดับพื้นที่ชุมชน โดยการจัดการและสร้างสรรค์สื่อที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะของการรณรงค์หรือเผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมของชุมชน ทั้งนี้เพื่อความต้องการให้ชุมชนได้เกิดความเข้าใจในตนเองตลอดจนการมองเห็นถึงปัญหาของตนเอง เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือระหว่างชุมชนกับองค์กรฯ ในการวิเคราะห์และเชื่อมโยงความคิดถึงเหตุปัจจัยของปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนร่วมกัน

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์: (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับปัจเจก - การเสนอบทบาทของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านสื่อในรูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มองค์กรเพื่อการพัฒนาสื่อโดยแสดงถึงข้อมูลขององค์กรฯ ความเป็นมาและแนวคิดในการจัดตั้งเพื่อทำให้ความรู้และพัฒนาวิถีชีวิตของชุมชน

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: 'บ้านนอกทีวี' สถานีโทรทัศน์ของชุมชน นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 227 (มกราคม 2547)

๑๙.๓๐ น. กว่า ๕๔ ครั้วเรือนในหมู่บ้านห้วยขม ต. แม่ยาว อ. เมือง จ. เชียงราย พร้อมใจกันเปิดโทรทัศน์เพื่อรับชมรายการของสถานีโทรทัศน์ "บ้านนอกทีวี" สถานีโทรทัศน์ชุมชนสถานีแรกๆ ของเมืองไทย ข่าวสารความเคลื่อนไหวในรอบวันที่เกี่ยวข้องกับชาวบ้านในชุมชนถูกรายงานผ่านหน้าจอโทรทัศน์อย่างทันต่อ

เหตุการณ์ ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและเป็นกันเอง ไม่เพียงแต่ใช้ภาษาไทยกลาง บ้านนอกที่วิยังใช้ภาษา
 อากาในการสื่อสารกับผู้ชมชาวอากาในชุมชน นอกจากนี้ผู้ดำเนินรายการและทีมงานผู้ผลิต ทั้ง
 คนเขียนบท ช่างภาพ ช่างไฟ และคนตัดต่อก็แล้วแต่เป็นเยาวชนชาวเขาเผ่าอากาในหมู่บ้านห้วยชม
 แทบทั้งสิ้น...สิ่งเหล่านี้เป็นผลงานจากความตั้งใจที่จะเปลี่ยนแปลงให้เกิดสิ่งที่ดีต่อชุมชนขององค์กร
 พัฒนาเอกชนที่ชาวบ้านในตำบลแม่ยาวรู้จักในนาม "กลุ่มกระจกเงา"

กลุ่มศิลปวัฒนธรรมกระจกเงาผันตัวจากเมืองใหญ่มาดำรงกรากและพัฒนาชนบทที่จังหวัด
 เชียงรายจากการคลุกคลีกับชาวบ้าน ทางกลุ่มสามารถแก้ไขปัญหาเรื้อรังของชุมชนหลายเรื่องจนประสบ
 ผลสำเร็จ ทั้งปัญหาการไม่ได้รับสัญชาติไทยของชาวเขาที่เป็นคนส่วนใหญ่ในชุมชนและปัญหายาเสพติด
 ในตำบลแม่ยาวที่เคยถูกจัดเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาเสพติดรุนแรงแห่งหนึ่งในประเทศไทย...

รูปแบบวาทกรรม – การบรรยายเนื้อเรื่องและบทสนทนาของตัวแทนอุดมการณ์องค์กร
 พัฒนาเอกชนด้านสื่อโดยกล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานเพื่อการสร้างสรรค์สื่อสำหรับชุมชน
 โดยการกล่าวถึงรูปแบบของการดำเนินงานตลอดจนแนวคิดในการสร้างเนื้อหาสื่อเพื่อชุมชน

ตั้งตัวอย่างวาทกรรม

: อาสาสมัครเพื่อชุมชน-ถึงเวลาเข้าใจ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 202 (ธันวาคม 2544)

บุตะนิวส์ ในภาษายาวี หรือ "ชาวเด็ก" หนังสือพิมพ์ในมือของนักเรียนมัธยม
 ฉบับนี้ รายงานข่าวสารที่เกิดขึ้นในระยะเวลาห้าวันภายใน "ค่ายอบรมสื่อเพื่อการ
 พัฒนา" ซึ่งกลุ่มระดับไบรวมกับโครงการออสเตรเลียช่วยชุมชน (Ausaid) จัดขึ้น ณ
 สถานีวิจัยทรัพยากรชายฝั่ง จังหวัดระนอง..ไม่เพียงบุตะนิวส์แต่หนังสือพิมพ์ระเบิดใบ
 และ เพาเวอร์นิวส์ ละครเรื่อง เมืองขยะ ผลงานภาพและศิลปะประดิษฐ์อีกหลายสิบชิ้นก็เป็นผลิตผลจาก
 ค่ายอบรมครั้งนี้...ค่าย "อบรมสื่อฯ" ที่ว่า เกิดขึ้นด้วยความคิดของเด็กวัยใจจาก ๕ โรงเรียน ๒ วิทยาลัย
 และ ๑ กลุ่มเยาวชน ในเขต อ. เมือง อ. กะเปอร์ และกิ่ง อ. สุขสำราญ ผู้ต้องการฝึกฝนเป็น "นักข่าว
 เยาวชน" แห่งจังหวัดระนอง

วัฒนาวัต พุ่มไชย ผู้ประสานงานโครงการอาสาสมัครเพื่อสังคมแห่งกลุ่มระดับไบรวม เรียกค่ายนี้ว่า
 "ค่ายติดอาวุธ" เนื่องจากเป็นค่ายฝึกทักษะด้านสื่อ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับใช้รณรงค์ เผยแพร่
 ข้อมูล และทำกิจกรรมในชุมชน "เด็กๆ อยากมีทักษะด้านการเขียนเรื่องให้เป็นเรื่อง ทักษะการเล่า และ
 วิธีแสดงความคิดเห็นให้ออกมาเป็นงานศิลปะ เราจึงปล่อยให้เขาคิดเองว่า ต้องการให้ค่ายนี้มีอะไรบ้าง"

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม – การเสนอถึงความรู้, ประสบการณ์และข้อมูลขององค์กรพัฒนา
 เอกชนด้านสื่อที่เป็นประโยชน์ต่อวิถีชีวิตของชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนได้พัฒนาการเรียนรู้ร่วมถึงการ

ยกระดับความคิดและความเข้าใจในพื้นฐานชีวิตของชุมชน ทั้งนี้เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาด้าน สื่อมวลชนเพื่อสังคม

การเคลื่อนไหวทางสังคม – การเคลื่อนไหวบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านสื่อโดยการ ให้ชุมชนได้เข้ามาร่วมจัดสรรสื่อที่เน้นถึงพื้นฐานความรู้ของชุมชนเพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้าใจและ เรียนรู้ในวิถีชุมชนของตนเองตลอดจนทราบถึงปัญหาต่างๆ ของชุมชน ซึ่งอันจะเป็นประโยชน์ต่อการ ประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชนร่วมกันระหว่างองค์กรฯ และชุมชน ตลอดจนเพื่อการยกระดับวิถี ชีวิตของชุมชนได้เป็นผลสำเร็จ

- ประเด็นด้านชุมชนเมืองและชุมชนแออัด

บริบทการศึกษาช่วงที่ 1

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

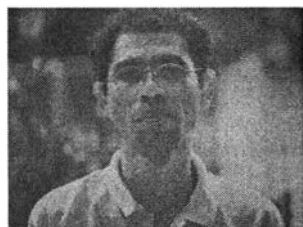
องค์กรพัฒนาเอกชนด้านชุมชนเมืองและชุมชนแออัดได้มีบทบาทการเคลื่อนไหวโดยเป็นใน ลักษณะของมูลนิธิเพื่อดำเนินงานปรับปรุงคุณภาพชีวิตและพัฒนาที่อยู่อาศัยของประชาชน ผู้ยากไร้ในสังคมเมือง ตลอดจนการเป็นตัวแทนเพื่อการเรียกร้องและรณรงค์ต่อภาครัฐและบุคคล ในสังคมได้ตระหนักเห็นถึงความสำคัญและให้ความเข้าใจต่อประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ชุมชน แออัด

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับภาพรวม – การอธิบายถึงบทบาทการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน ด้านชุมชนเมืองและชุมชนแออัดในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและพัฒนาที่อยู่อาศัยของประชาชนใน ชุมชนแออัด โดยเสนอแนวทางในการดำเนินการเพื่อการจัดการร่วมกับชุมชน

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: คนด้อยชะชะ ลมหายใจบนกองขยะ นิติสารสารคดี ฉบับที่ 42 (สิงหาคม 2531)

มูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย อันเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่เข้าไปช่วยปรับปรุง คุณภาพชีวิตของชาวบ้านสลัมด้อยชะชะมาหลายปี ได้ร่วมมือกับชาวบ้านเสนอทางออก โดยการตั้งกลุ่ม 'ออมทรัพย์เพื่อซื้อที่ดิน' ขึ้นมา เพื่อเป็นข้อต่อรองกับทางทม.เพื่อ ยืดเวลาการถูกไล่รื้อออกไป แต่ที่สำคัญคือชาวบ้านเริ่มที่จะเอาจริงเอาจังกับการมี ที่ดินเป็นของตัวเอง

รูปแบบวาทกรรม - การเสนอบทสนทนาของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านชุมชนเมืองและชุมชนแออัด โดยกล่าวถึงแนวความคิดด้านการจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชนแออัด โดยเน้นกระบวนการที่ให้ชาวบ้านในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการ

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ทวีศักดิ์ แสงอาทิตย์ วุฒิพันธ์ รัตนอารี ผู้นำสลัมกับนักพัฒนา 'ถ้าเมืองไม่มีคนจน ก็เป็นเมืองไม่ได้' นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 79 (กันยายน 2534)

สารคดี : สิ่งสำคัญที่สุดในการแก้ปัญหาสลัมคืออะไร

วุฒิพันธ์ : ที่สำคัญคือหนึ่งให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการ

แก้ไข สองใช้ศักยภาพที่มีอยู่ของเขาอย่างเต็มที่ เช่นในการย้ายชุมชนว่าจะอยู่ที่เดิม หรือจะอยู่ที่ใหม่ จะต้องฟังเสียงของชาวบ้านแล้วก็ควรพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป...

กระบวนการที่ให้ชาวบ้านเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่...ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในทางความคิด มันจะทำให้ชาวบ้านเองเติบโตขึ้นและการแก้ปัญหา ก็จะตรงกับความต้องการของชาวบ้าน...

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม - การเสนอถึงองค์ความรู้ขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านชุมชนเมืองและชุมชนแออัดในการดำเนินงานเพื่อประชาชนในพื้นที่ชุมชนแออัดที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ภาครัฐได้เรียนรู้และเข้าใจถึงแนวทางในการปฏิบัติที่เหมาะสม

การเคลื่อนไหวทางสังคม - บทบาทการเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านชุมชนเมืองและชุมชนแออัดโดยการดำเนินงานร่วมกับประชาชนในชุมชนแออัดเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและที่อยู่อาศัย ตลอดจนเป็นตัวแทนในการต่อรองกับภาครัฐกรณีปัญหาการถูกไล่ยัดพื้นที่อยู่อาศัยของชุมชน

ปริบทการศึกษาช่วงที่ 2

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านชุมชนเมืองและชุมชนแออัดได้ดำเนินบทบาทโดยการประสานงานร่วมกับชุมชนแออัดในลักษณะของเครือข่ายทำงานเพื่อการรวมกลุ่มต่อรองกับภาครัฐในประเด็นปัญหาการไล่ยัดพื้นที่อยู่อาศัยของชุมชน ทั้งนี้เพื่อต้องการนำพื้นที่ไปใช้ประโยชน์ทางเชิงธุรกิจการค้าของภาครัฐกับภาครัฐกิจเอกชน

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับภาพรวม – การอธิบายถึงบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านชุมชนเมือง และชุมชนแออัดในด้านการประสานงานร่วมกับเครือข่ายกลุ่มชุมชนแออัดเพื่อรวมกลุ่มกันในการรณรงค์ความเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิให้แก่ประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ชุมชนแออัด

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: บนเส้นทางการต่อสู้ของ 'เครือข่ายรถไฟ' นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 180 (กุมภาพันธ์ 2543)

เครือข่ายรถไฟเป็นสมาชิกใหม่ของ "เครือข่ายสลัม ๔ ภาค" (ก่อตั้งปี ๒๕๓๒) องค์กรพัฒนาเอกชนที่ประสานงานกับชาวชุมชนแออัดทั่วประเทศ ทั้งเครือข่ายรถไฟ เครือข่ายใต้สะพาน เครือข่ายริมคลอง เครือข่ายประเวศ เป็นการรวมตัวกันของผู้คนในชุมชนแออัดที่ต้องเผชิญชะตากรรมร่วมกันอยู่เงียบๆ มาตลอดระยะเวลาอันยาวนาน คือ ที่อยู่อาศัยไม่มั่นคงจากการถูกหน่วยงานรัฐและเอกชนไล่ออกเพื่อเอาที่ดินไปทำอย่างอื่น

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การเคลื่อนไหวทางสังคม – การเคลื่อนไหวบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านชุมชนเมือง และชุมชนแออัดโดยการดำเนินงานร่วมกับกลุ่มเครือข่ายชุมชนแออัด ทั้งนี้เพื่อสร้างพลังในการรวมกลุ่มสำหรับการเรียกร้องคัดค้านต่อนโยบายของภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ชุมชนแออัด

- ประเด็นด้านการเกษตรทางเลือก

บริบทการศึกษาช่วงที่ 1

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านการเกษตรทางเลือกมีบทบาทการเคลื่อนไหวในระดับพื้นที่ชุมชน โดยการให้องค์ความรู้และแนวความคิดเพื่อมุ่งให้เกษตรกรได้ยกระดับความคิดและพัฒนารูปแบบการผลิตให้เป็นลักษณะของการพึ่งพาตนเองและตามวิถีทางธรรมชาติ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรซึ่งถือว่าเป็นบุคคลกลุ่มใหญ่ที่สุดของสังคม

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

รูปแบบวาทกรรม – การบรรยายและบทสนทนาของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านการเกษตรทางเลือก โดยกล่าวถึงแนวคิดในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาวิถีการผลิตของเกษตรกรให้เป็นแบบการพึ่งพาตนเองโดยไม่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนตระหนักถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: คำให้การของคนปลูกข้าว เดชา ศิริภัทร นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 99 (พฤษภาคม 2536)

จากประสบการณ์ตรงในการเป็นเกษตรกรกว่า ๑๐ ปี เดชา ศิริภัทร ค้นพบว่าชีวิตเกษตรกรที่เป็นธุรกิจแบบนี้ไม่ใช่ชีวิตที่เขาต้องการ เพราะเขาต้องการเป็นเพียงเกษตรกรเล็กๆ ที่มีอิสระ พึ่งพาตัวเองได้ มีชีวิตอย่างสุขสงบและมีประโยชน์ต่อสังคมบ้าง เขาจึงหันเหชีวิตมาทำงานในองค์กรพัฒนาเอกชน และปัจจุบันเป็นผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีเพื่อสังคมที่จังหวัดสุพรรณบุรี

สารคดี : แนวความคิดเรื่องเกษตรทางเลือกที่มุ่งให้เกษตรกรลดการพึ่งพาทหารนอกกลาง โดยลดการผลิตเพื่อขายและเพิ่มการผลิตเพื่อบริโภคเองให้สูงขึ้น หันมาใช้เทคโนโลยีการผลิตที่พึ่งพาตัวเองได้ไม่ทำให้เกิดมลพิษ แต่ช่วยรักษาสุขภาพแวดล้อมให้ดีอยู่เสมออย่างที่ศูนย์เทคโนโลยีเพื่อสังคมและองค์กรเอกชนต่าง ๆ ปรารถนาอยู่ในปัจจุบัน จะช่วยชาวนาได้อย่างไร

เดชา : จริง ๆ แล้วมันซับซ้อน เกษตรทางเลือกเป็นแค่เทคนิคที่จะดึงเกษตรกรให้ไม่ต้องซื้อปัจจัยการผลิต ไม่ทำลายตัวเอง ไม่ทำลายธรรมชาติ แล้วผลผลิตก็มีคุณภาพดี ผู้บริโภคได้กินของดี สุขภาพก็ดีขึ้น คือเกษตรทางเลือกจะสร้างทางเลือกทางการผลิตแล้วเปิดโอกาสทางตลาด สร้างจิตสำนึกทั้งผู้บริโภคและผู้ผลิต เป็นเครื่องมือเพื่อดึงให้ชาวนามีพลังมากขึ้น มีจิตสำนึกมากขึ้นหยุดคิดมากขึ้น

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเข็มนาฬิกา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม – การเสนอถึงความรู้ขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านการเกษตรทางเลือกด้านการจัดการวิถีการผลิตแบบเกษตรทางเลือก ที่เน้นการพึ่งตนเอง ลดปัจจัยในการเพิ่มผลผลิตและไม่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร

การเคลื่อนไหวทางสังคม – การเคลื่อนไหวบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านการเกษตรทางเลือกในระดับพื้นที่ชุมชนโดยให้การศึกษาและแนวทางปฏิบัติการเกษตรแบบพึ่งพาตนเอง โดยให้เกษตรกรได้เรียนรู้ถึงแนวทางการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีการผลิตของเกษตรกร

ปริบทการศึกษาช่วงที่ 2

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านการเกษตรทางเลือกมีบทบาทการดำเนินงานความเคลื่อนไหวในระดับพื้นที่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยการให้ความรู้และวิถีการผลิตแบบธรรมชาติคือการไม่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสอดคล้องกับระบบนิเวศวิทยาเพื่อให้สามารถดำเนินการผลิตต่อไปได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและความปลอดภัยของผู้บริโภค

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับภาพรวม – การอธิบายถึงบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านการเกษตรทางเลือก ในการดำเนินงานเพื่อให้ความรู้และคำแนะนำวิถีการผลิตการเกษตรแบบปลอดภัยและยั่งยืนให้แก่เกษตรกรในชุมชน ทั้งนี้เพื่อการพัฒนายกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: เกษตรปลอดภัยพิช อีกทางเลือกชีวิตของเกษตรกรไทย นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 155 (มกราคม 2541)

เมื่อหลายสิบปีก่อนชุมชนแม่ทาเคยล้มเหลวจากการทำเกษตรแผนใหม่ ชาวบ้านรับพิษภัยจากการใช้สารเคมีในไร่ยาสูบจนสุขภาพเสื่อมโทรม จนกระทั่งเจ้าหน้าที่จากโครงการพัฒนาองค์กรชุมชนเข้ามาแนะนำให้พนมกรและเพื่อนบ้านตั้งกลุ่มพืชผักปลอดภัยสวนบ้านแม่ทาชั้น เพื่อผลิตพืชผักปลอดภัยออกสู่ตลาดทางเลือก จุดนี้เองที่ทำให้ชีวิตของเขาและชาวบ้านในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเป็นลำดับ

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การสร้างความรู้ต่อสังคม – การเสนอถึงความรู้ขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านการเกษตรทางเลือก ที่เกี่ยวกับทางด้านการเกษตรธรรมชาติให้แก่เกษตรกรในชุมชนเพื่อการเรียนรู้ที่นำไปสู่การปฏิบัติและเปลี่ยนแปลงแนวทางการผลิตของเกษตรกรให้เป็นแบบปลอดภัยและอย่างยั่งยืน

การเคลื่อนไหวทางสังคม – การเคลื่อนไหวบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านการเกษตรทางเลือก ในระดับพื้นที่ชุมชนโดยการให้ความรู้และคำแนะนำเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรในชุมชนได้เปลี่ยนแปลงวิถีการผลิตที่ไม่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศวิทยาของพื้นที่การผลิต

● ประเด็นด้านอาสาสมัครเพื่อสังคม

ปริบทการศึกษาช่วงที่ 1

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านอาสาสมัครเพื่อสังคมได้มีบทบาทการดำเนินงานในลักษณะของสมาคมหรือมูลนิธิเพื่อให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำทางด้านจิตวิทยาแก่ผู้ประสบปัญหาหรือมีความทุกข์ ตลอดจนบทบาทเพื่อการให้ความช่วยเหลือหรืออนุเคราะห์แก่บุคคลผู้ประสบปัญหาหรือความเดือดร้อนทั้งที่เป็นบุคคลทั่วไปและบุคคลผู้ซึ่งมีบทบาทสำคัญในสังคม รวมถึงการประกาศเพื่อยกย่องบุคคลผู้มีคุณูปการสำคัญต่อบทบาทการดำเนินงานเพื่อสังคม

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับปัจเจก - การเสนอบทบาทของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านอาสาสมัครเพื่อสังคมที่พบในรูปแบบการดำเนินงานของสมาคมหรือมูลนิธิ โดยแสดงถึงข้อมูลขององค์กรฯ ความเป็นมาและแนวโน้มในอนาคตเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลในสังคม

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ศูนย์ป้องกันการฆ่าตัวตายสำหรับผู้พ่ายแพ้แก่ชีวิต นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 98 (เมษายน 2536)

โอกาสที่เราจะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันนั้นมีหลายวิธีที่ 'สมาคมสมาธิตันส์' หรือ 'ศูนย์ป้องกันการฆ่าตัวตาย' ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งในการช่วยเหลือโดยให้บริการพูดคุยระบายความทุกข์ทางโทรศัพท์ฟรีแก่บุคคลทุกเพศทุกวัย สมาคมสมาธิตันส์กรุงเทพฯ ก่อตั้งขึ้นโดยชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในเมืองไทย ดำเนินงานมาถึงปัจจุบันเป็นเวลาประมาณ ๑๕ ปีแล้ว โดยมีนายแพทย์อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม เป็น

นายกสมาคม นอกจากศูนย์ฯ ที่กรุงเทพฯ แล้วทางสมาคมฯ ยังมีเครือข่ายอยู่ที่เชียงใหม่อีกแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นบริการในรูปแบบเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มที่จะเปิดศูนย์ที่พัททยาและขยายลงไปทางใต้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการที่นับวันจะเพิ่มมากขึ้น

รูปแบบวาทกรรม - การบรรยายและบทสนทนาของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านอาสาสมัครเพื่อสังคม โดยกล่าวถึงบทบาทขององค์กรฯ ในการให้ความอนุเคราะห์แก่บุคคลผู้ซึ่งมีบทบาทที่สำคัญของสังคม

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ข่าวการป่วยไข้ของ อ.เพื่อ หรือพิทักษ์ ศิลปินแห่งชาติ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 100 (มิถุนายน 2536)

อ.อนันต์ วิริยะพินิจ จากมูลนิธิเสถียรโกเศศ กล่าวว่
 “สำหรับอาจารย์เพื่อ เราถือว่าท่านเป็นศิลปินอาวุโสที่เราให้ความ
 เคารพมานาน ในเรื่องค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ทางมูลนิธิยินดีและเต็มใจที่จะออกให้ทางที่
 ประชุมของเรามีมติกันไว้เลยว่าจะต้องช่วยเหลือดูแลท่านอย่างดีที่สุด”

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การเคลื่อนไหวทางสังคม – บทบาทการเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านอาสาสมัคร
 เพื่อสังคมโดยการดำเนินงานเพื่อให้คำปรึกษาทางด้านจิตวิทยาแก่บุคคลทั่วไปที่ประสบปัญหา
 ทางด้านจิตใจ และบทบาทการช่วยเหลืออนุเคราะห์แก่บุคคลทั่วไป หรือที่มีบทบาทสำคัญต่อสังคม
 ตลอดจนการเป็นตัวแทนเพื่อการประกาศยกย่องบุคคลที่ดำเนินงานด้านต่าง ๆ เพื่อสังคม

ปริบทการศึกษาช่วงที่ 2

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านอาสาสมัครเพื่อสังคมได้ดำเนินงานในบทบาทของมูลนิธิเพื่อการ
 ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ผู้ด้อยโอกาสทางการแพทย์ในสังคมชนบท โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้การ
 รักษาด้านการศัลยกรรมแพทยแก่เด็กพิการปากแหว่งโพดานโหว่

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

รูปแบบวาทกรรม – การบรรยายเนื้อเรื่องร่วมกับบทสนทนาของตัวแทนอุดมการณ์ด้าน
 อาสาสมัครเพื่อสังคม โดยกล่าวถึงแนวคิดและประสบการณ์จากการทำงานขององค์กรฯ เพื่อให้
 ความช่วยเหลือในโอกาสการรักษาทางด้านศัลยกรรมแพทยแก่เด็กยากจนในชนบท

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: นพ.ปิโยรส ปรียานนท์กับงานศัลยกรรมช่วยคนจน นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 149 (กรกฎาคม 2540)

คุณหมอปิโยรสเริ่มออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ตั้งแต่ปี ๒๕๓๑ แต่เพิ่ง
 จดทะเบียนมูลนิธิดวงแก้วอย่างเป็นทางการเมื่อ ๒ ปีที่ผ่านมา มูลนิธิฯ มีวัตถุประสงค์
 เพื่อช่วยผ่าตัดแก้ไขความพิการให้แก่เด็กยากจนในชนบท เพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส
 ...”การออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่เพื่อผ่าตัดแก้ไขความพิการในชนบท ทางมูลนิธิฯ จะ
 ติดต่อไปยังโรงพยาบาลในต่างจังหวัดให้รวบรวมคนไข้ให้พร้อม โดยส่วนใหญ่คนไข้จะเป็นเด็กพิการ
 ประเภทปากแหว่ง เพดานโหว่ ซึ่งเป็นโรคที่เกิดจากความผิดปกติทางพันธุกรรม มักเกิดกับแม่ที่มีฐานะ

ยากจน ดูแลสุขภาพพระหว่างตั้งครรภ์ไม่ดีพอ โรคนี้สามารถถ่ายทอดทางพันธุกรรมจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่งได้" คุณหมอบิโอรสซึ่งเป็นศัลยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ กล่าวถึงคนไข้ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญ

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเข็มนาฬิกา (ตามมิติที่พบ)

การเคลื่อนไหวทางสังคม – การเคลื่อนไหวบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านอาสาสมัครเพื่อสังคม โดยการจัดตั้งมูลนิธิเพื่อการออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่สำหรับการให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มเป้าหมายสำคัญคือให้การรักษาทางศัลยแพทย์แก่เด็กพิการปากแหว่งเพดานโหว่ ในชนบทที่ด้อยโอกาสในการรักษาทางศัลยแพทย์

- ประเด็นด้านการเมืองและสังคม

บริบทการศึกษาช่วงที่ 1

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์:

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านการเมืองและสังคมได้ดำเนินบทบาทโดยลักษณะของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเป็นตัวแทนในการเคลื่อนไหวและรณรงค์ด้านการเมืองเพื่อนำมาซึ่งประชาธิปไตยหรือสิทธิอันชอบธรรมทางการเมืองของประชาชน

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์: (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับภาพรวม – การอธิบายถึงบทบาทการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านการเมืองและสังคมในช่วงเหตุการณ์พฤษภาทมิฬหรือยุคของการปฏิวัติโดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) โดยมีการเคลื่อนไหวรณรงค์เพื่อประชาธิปไตยของปวงชน

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: สิ่งซึ่งต้องสะสม กรณี 'พฤษภาวิปโยค' นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 88 (มิถุนายน 2535)

นับตั้งแต่นายทหารในนามคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ได้ทำรัฐประหารล้มรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ และมีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับหมกเม็ด ตั้งพรรคการเมือง แต่งตั้งวุฒิสมาชิกสายทหาร ซึ่งเป็นการกระทำที่พยายามจะสืบทอดอำนาจ การรณรงค์เพื่อต่อสู้กับ 'สิ่งที่ไม่ชอบธรรม' ก็เริ่มขึ้น ภายใต้การนำของสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (สนนท.) และคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.) ในช่วงนี้มีสื่อต่อต้านผลิออกมาประปราย โดยมากเป็นโปสเตอร์และสติ๊กเกอร์

รูปแบบวาทกรรม – การเสนอบทสนทนาของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านการเมืองและสังคม โดยกล่าวถึงบทบาทการดำเนินงานในการเป็นตัวแทนของประชาชนต่อการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องความยุติธรรมให้แก่ผู้ที่ได้รับความสูญเสียจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ตลอดจนการเผยแพร่ความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ครูประทีป อึ้งทรงธรรม ฮาตะ 'สังคมไทยจะไม่มีคนกล้าสู้เพื่อความถูกต้อง' นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 97 (มีนาคม 2536)

สารคดี : ตอนนี้สมาพันธ์ประชาธิปไตยทำอะไรบ้าง

ครูประทีป : สมาพันธ์ประชาธิปไตยยังมีความพยายามที่จะให้ผู้ที่เป็นสมาชิกประชาชนได้รับการลงโทษถึงแม้ว่าจะตัดสินในประเทศไม่ได้ แต่ก็พยายามไปให้ศาลสิทธิมนุษยชนนอกประเทศชี้ว่า ใครผิดในช่วงเหตุการณ์นั้น และเรื่องของการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลก็ยังพยายามทำอยู่ โดยการออกจดหมายข่าวเดือนละหนึ่งฉบับ และตอนนี้ก็ตั้งมูลนิธิวีรชนประชาธิปไตยเรียบร้อยแล้วและเป็นมูลนิธิฯ แรกที่สามารถยุ่งเกี่ยวกับการเมืองได้ คือมีโครงการให้การศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตยแก่ประชาชน

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเข็มนาฬิกา (ตามมิติที่พบ)

การเคลื่อนไหวทางสังคม – บทบาทการเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านการเมืองและสังคมเพื่อเป็นตัวแทนการรณรงค์ประชาธิปไตยและเรียกร้องความยุติธรรมให้แก่ประชาชนที่ได้รับความสูญเสียในการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านการปฏิวัติโดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ

ปริบทการศึกษาช่วงที่ 2

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

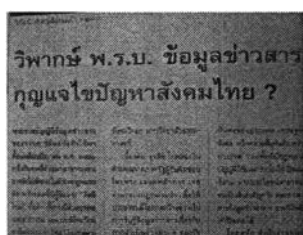
องค์กรพัฒนาเอกชนด้านการเมืองและสังคมได้ดำเนินบทบาทโดยการมีส่วนร่วมในการแสดงทัศนคติวิพากษ์เชิงองค์ความรู้ในประเด็นสำคัญของสาธารณชนที่เป็นผลเกี่ยวเนื่องมาจากการดำเนินงานโดยภาครัฐ

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับภาพรวม – การอธิบายถึงบทบาทขององค์กรฯ (คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย) ในการมีส่วนร่วมต่อการแสดงทัศนะวิพากษ์ในประเด็นเกี่ยวกับการออกกฎหมายพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ ทั้งนี้เพื่อต้องการเสนอทัศนะเพื่อให้ได้สิทธิประโยชน์สูงสุดต่อสาธารณชน

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: วิพากษ์ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร กุญแจไขปัญหาสังคมไทย ? นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 169 (มีนาคม 2542)

พิภพ ธงไชยให้ข้อเสนอแนะเสริมอย่างน่าสนใจว่า การเข้าถึงข่าวสารข้อมูลจะต้องให้มีรายจ่ายน้อยที่สุดเพื่อที่ประชาชนจะมีโอกาสใช้สิทธิ์ได้มาก นอกจากนั้นเวลาจะต้องสั้นและคณะกรรมการข้อมูลข่าวสาร จะต้องจัดสถานที่ที่เป็นกลางในการดูข้อมูลด้วย

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเข็มนาฬิกา (ตามมิติที่พบ)

การเคลื่อนไหวทางสังคม – การเคลื่อนไหวบทบาทขององค์กรฯ (คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย) ในการแสดงทัศนะวิพากษ์ถึงพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ เพื่อเป็นการประเมินผลการปฏิบัติของภาครัฐ ทั้งนี้เพื่อให้ได้การจัดการที่สาธารณชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง

● ประเด็นด้านส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

บริบทการศึกษาช่วงที่ 1

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

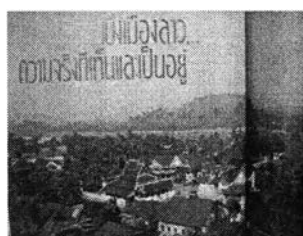
องค์กรพัฒนาเอกชนด้านส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ดำเนินบทบาทโดยการเจริญสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศไทย-ลาว ซึ่งถือว่าเป็นประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง ที่มีความคล้ายคลึงกันทั้งทางด้านภูมิศาสตร์ ภาษา วัฒนธรรมและประเพณี โดยการเดินทางไปประเทศลาว เพื่อเยี่ยมเยือนและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและการบันเทิงของไทยแก่ประชาชนลาว ทั้งนี้เพื่อนำมาสู่การฟื้นฟูความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างประเทศไทย-ลาว

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับภาพรวม – การอธิบายถึงบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งมีการดำเนินงานโดยนำคณะกรรมการแสดงของประเทศไทยทั้งทางด้านศิลปวัฒนธรรมและความบันเทิงเพื่อเดินทางไปเปิดการแสดงให้แก่ประชาชนลาว อันเป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของประเทศไทย-ลาว

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: เบิ่งเมืองลาว...ความจริงที่เห็นและเป็นอยู่ นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 28 (มิถุนายน 2530)

ทูตวัฒนธรรมครั้งประวัติศาสตร์

๑๐ เมษายน ๒๕๓๐ คณะศิลปินไทยจำนวน ๔๐ กว่าคน อันประกอบด้วยคณะนาฏศิลป์ไทย คณะดุริยางค์ประณีต วงการาวาน สุเทพ วงศ์กำแหง พงษ์เทพ กระโดนชำนาญ และนักแสดงละครใบ้ ไพฑูริย์ ไหลสกุล โดยมี ดร.โคทม อารียาและ

คุณเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เป็นหัวหน้าคณะ เดินทางไปเปิดการแสดงให้แก่พี่น้องชาวลาวได้ชมเป็นครั้งแรกในรอบสิบกว่าปี นับตั้งแต่ลาวเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบสังคมนิยมเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ คณะที่เดินทางไปครั้งนี้ ไปในนามของโครงการสันติภาพและการพัฒนาของประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานเอกชน ตามคำเชิญของคณะกรรมการสันติภาพโลกของประเทศลาว...

คืนนั้น ท่านเอกอัครราชทูตไทยได้เป็นเจ้าภาพเลี้ยงรับรองคณะที่มาทั้งหมด โดยมีเจ้าหน้าที่ระดับสูงของลาวและไทยมาร่วมงานเป็นจำนวนมาก ท่านทูตได้กล่าวไว้ว่า โดยความรู้สึกส่วนตัวแล้วดีใจที่การมาเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมครั้งนี้เป็นก้าวสำคัญในการฟื้นฟูความสัมพันธ์ไทย-ลาว ซึ่งระยะหลังค่อนข้างจะห่างเหิน แม้ครั้งนี้เป็นการมาอย่างไม่เป็นทางการก็ตาม แต่กระทรวงต่างประเทศก็เปิดไฟเขียวสนับสนุนเต็มที่...

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การเคลื่อนไหวทางสังคม – การเคลื่อนไหวบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยดำเนินงานในลักษณะของการประสานงานร่วมกับหน่วยงานของประเทศลาว ทั้งนี้เพื่อเผยแพร่การแสดงศิลปวัฒนธรรมและการบันเทิงของไทยตลอดจนเพื่อการเยี่ยมเยือนประชาชนพี่น้องชาวลาว

ปริบทการศึกษาช่วงที่ 2

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ได้ดำเนินงานโดยการจัดเสวนาในประเด็นเกี่ยวกับปัญหาทัศนคติและความเข้าใจระหว่างคนไทยและพม่า ทั้งนี้เพื่อเปิดพื้นที่

เวทีให้แก่ตัวแทนของนักวิชาการและสื่อมวลชนมาร่วมกันเสนอทัศนคติและข้อเสนอแนะต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทั้งนี้เพื่อนำมาสู่การรับรู้ถึงข้อมูลและประเด็นปัญหาที่สร้างผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและพม่า

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

ความหมายระดับภาพรวม – การอธิบายถึงสภาพการณ์ของประเทศไทยตั้งแต่ในอดีตถึงปัจจุบันที่มีการสร้างผลกระทบที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติและความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยและพม่า ซึ่งนำมาสู่การจัดเสวนาเพื่อร่วมกันหาแนวทางต่อการสร้างความเข้าใจ

ดังตัวอย่างวาทกรรม

: ความสัมพันธ์ไทย-พม่าหรือจะเป็นศัตรูชั่วคราว? นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 193 (มีนาคม 2544)

นานมาแล้วที่คนไทยถูกอบรมสอนสั่งให้เกลียดชังพม่า เพราะไม่ว่าตำราเรียน ละคร ภาพยนตร์ โทรทัศน์ ล้วนตอกย้ำว่าพม่าเป็นศัตรูตัวร้ายที่ทำลายบ้านเมืองไทยโดยเฉพาะเมื่อผนวกกับเหตุการณ์ชนกลุ่มน้อยในพม่าที่เข้ามาจี้ซึ่งทรัพยากรจับตัวประกันในดินแดนไทยความรู้สึกเกลียดชังพม่าก็รุนแรงมากขึ้น กระทั่งกลายเป็นกระแส "ดอตคอมคลั่งชาติ" ที่ปรากฏอยู่ในสื่ออินเทอร์เน็ตในปัจจุบัน..จากสถานการณ์ดังกล่าวสถาบันการศึกษาและองค์กรพัฒนาเอกชนหลายองค์กรจึงร่วมมือกันจัดเสวนาเพื่อทำความเข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้น

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา (ตามมิติที่พบ)

การเคลื่อนไหวทางสังคม – การเคลื่อนไหวบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อการจัดเวทีเสวนาสำหรับการรับรู้และแลกเปลี่ยนทัศนคติโดยวิทยากรในแวดวงวิชาการและสื่อมวลชน ทั้งนี้เพื่อสร้างแนวทางการส่งเสริมความเข้าใจระหว่างคนไทยและพม่า

● สรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาของนิตยสารสารคดี

ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาถึงรูปแบบและพัฒนาการของการสร้างภาพตัวแทนและผลิตซ้ำวาทกรรมอุดมการณ์ในแต่ละกลุ่มประเด็นทางประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนที่นำเสนอในนิตยสารสารคดี ได้ดังนี้คือ

ภาพตัวแทนกลุ่มที่ 1 : ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.1) บริบทการศึกษาช่วงที่ 1 : ฉบับที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2528- ฉบับที่ 120 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2538

1.1.1) กรอบอุดมการณ์ :

การสร้างภาพตัวแทนที่ผ่านการผลิตซ้ำทางวาทกรรมโดยแสดงให้เห็นถึงบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้มีการดำเนินงานและกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อการพิทักษ์ดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งบทบาทการดำเนินงานหลักออกเป็นบทบาทผู้นำทางความคิดในการศึกษาเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการเน้นแนวความคิดเพื่อการสร้างและบูรณาการกระบวนการทางประชาสังคมของภาคประชาชนต่อบทบาทด้านการจัดการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนบทบาทผู้นำทางประเด็นด้านการรณรงค์และความเคลื่อนไหวเพื่อการต่อรองคัดค้านกับหน่วยงานภาครัฐหรือภาคธุรกิจเอกชนในกรณีการดำเนินโครงการหรือนโยบายใดที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการเคลื่อนไหวประเด็น

1.1.2) วาทกรรมอุดมการณ์ :

ความหมายระดับภาพรวม – เสนอถึงใจความสำคัญหรือแก่นสำคัญของแนวคิดในการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยมีการดำเนินงานเพื่อให้ทางภาครัฐและประชาชนในสังคมได้ร่วมตระหนักและให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม

ความหมายระดับปัจเจก - การนำเสนอบทบาทของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเสนอถึงการดำเนินงานและบทบาทความสำคัญของตัวแทนอุดมการณ์

รูปแบบวาทกรรม – บทสนทนาแสดงถึงทัศนะและแนวคิดในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาและฟื้นฟูสภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รูปแบบโครงสร้างการอภิปราย – เสนอถึงจุดยืนและทัศนะความคิดเห็นของบทบรรณาธิการโดยกล่าวถึงบทบาทของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญและเป็นต้นแบบของอุดมการณ์เพื่อการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รูปแบบการใช้ภาพพจน์วาทศิลป์ – การเสนอความเชิงวิพากษ์ของบทบรรณาธิการและตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการใช้รูปแบบการกล่าวยกความเพื่อการประชดประชันเปรียบเปรยถึงการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐในกรณีการจัดสรรพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การปฏิบัติและปฏิสัมพันธ์ของวาทกรรม – เสนอถึงวาทกรรมจากตัวแทนอุดมการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่กล่าวเน้นแนวความคิดการสร้างความร่วมมือกันของภาคสังคมซึ่งนำมาสู่กิจกรรมที่ได้ส่งผลต่อวิถีปฏิบัติหลักหรือการดำเนินบทบาทและรูปแบบการเคลื่อนไหวประเด็นขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

1.1.3) ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา

การสร้างความรู้ต่อสังคม – เสนอถึงองค์ความรู้ขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กล่าวคือประเด็นทางด้านข้อเท็จจริงหรือข้อมูลเชิงลึกด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเสนอผลการศึกษาวิจัยถึงความสำคัญและรายงานถึงสถานการณ์ข้อเท็จจริงของปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การเคลื่อนไหวทางสังคม – บทบาทการเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเป็นแกนนำทางความคิดหรือที่ปรึกษาด้านองค์ความรู้และข้อมูลของภาคประชาชนในการรณรงค์เรียกร้องเคลื่อนไหวเพื่อการต่อรองกับหน่วยงานภาครัฐต่อกรณีการดำเนินโครงการหรือนโยบายใดที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

1.2) บริบทการศึกษาช่วงที่ 2: ฉบับที่ 121 มีนาคม พ.ศ.2538- ฉบับที่ 240 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548

1.2.1) กรอบอุดมการณ์:

การสร้างภาพตัวแทนที่ผ่านการผลิตซ้ำทางวาทกรรมโดยแสดงให้เห็นถึงบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้มีการดำเนินงานและการเคลื่อนไหวทางสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยยังคงมีแนวคิดและบทบาทหลักคือบทบาทผู้นำทางความคิดและบทบาทผู้นำทางประเด็นด้านที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยยังคงเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการเคลื่อนไหวประเด็น ซึ่งได้มีการพัฒนาหรือเพิ่มเติมบทบาทด้วยกัน โดยเน้นให้การศึกษาและองค์ความรู้ เพื่อเน้นการบูรณาการในระยะยาวแก่ภาคประชาชนให้สามารถทราบและเข้าใจถึงสิทธิของตนในด้านการจัดการและเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมได้โดยตนเอง ตลอดจนบทบาทการรณรงค์ความเคลื่อนไหวด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามประเด็นที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งจากในประเทศและระดับโลก

1.2.2) วาทกรรมอุดมการณ์ :

ความหมายระดับปัจเจก - เสนอถึงบทบาทการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการไต่ถามเรียกร้องต่อการตรวจสอบหรือศึกษาบทบาทการดำเนินโครงการของหน่วยงานภาครัฐ ที่อาจเป็นปัญหาผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รูปแบบวาทกรรม - เสนอบทสนทนาและแนวความคิดของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทางบทบาทด้านกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อการเรียกร้องสิทธิในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเน้นบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชน

รูปแบบโครงสร้างการอภิปราย - การเสนอถึงทัศนะความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกล่าวถึงรูปแบบการดำเนินงานของภาครัฐในการรวมศูนย์อำนาจจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการอ้างเพื่อเน้นการพัฒนาและระบบเศรษฐกิจของประเทศ

รูปแบบการใช้ภาพพจน์วาทศิลป์ - การเสนอความโดยใช้รูปแบบการกล่าวเชิงสัญลักษณ์ของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อกล่าวแสดงความหมายสื่อถึงลักษณะการดำเนินงานอย่างจริงจังและเข้มแข็งขององค์กร ทั้งนี้เพื่อการพิทักษ์คุ้มครองและดูแลสัตว์ป่า ซึ่งพบว่าเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่องในสังคม

การปฏิบัติและปฏิสัมพันธ์ของวาทกรรม - เสนอถึงวาทกรรมของตัวแทนอุดมการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่กล่าวถึงการเน้นผลักดันประเด็นเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นประเด็นสำคัญของสาธารณะ ซึ่งได้เป็นวาทกรรมที่มีความสัมพันธ์ต่ออุดมการณ์ แนวคิด ตลอดจนบทบาทและการเคลื่อนไหวทางสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.2.3) ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวกองกำลังคน: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา

การสร้างความรู้ต่อสังคม – เสนอถึงองค์ความรู้และข้อมูลการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง โดยทั้งนี้เน้นการเผยแพร่เพื่อต้องการให้ภาคประชาชนได้มีการรวบรวมหรือสะสมองค์ความรู้เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้หรือพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

การเคลื่อนไหวกองกำลังคน – บทบาทการเคลื่อนไหวกองกำลังคนขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยยังคงเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยมีบทบาทการดำเนินงานเพื่อนำการรณรงค์เคลื่อนไหวกองกำลังคนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยตลอดจนเพื่อการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดผลกระทบขึ้นกับภาคประชาชน อันเกิดจากการดำเนินงานบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของภาครัฐหรือภาคธุรกิจเอกชน โดยได้มีการปรับเปลี่ยนประเด็นการรณรงค์เคลื่อนไหวกองกำลังคนตามกระแสความสนใจของสังคมหรือที่กำลังเป็นประเด็นปัญหาร่วมกันทั้งในระดับประเทศหรือระดับโลกด้วย

ภาพตัวแทนกลุ่มที่ 2 : กลุ่มบุคคลและสภาพของปัญหา

2.1) บริบทการศึกษาที่ 1 : ฉบับที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2528- ฉบับที่ 120 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2538

2.1.1) กรอบอุดมการณ์ :

การสร้างภาพตัวแทนที่ผ่านการผลิตซ้ำทางวาทกรรมโดยแสดงให้เห็นถึงบทบาทของกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีการดำเนินงานเพื่อกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในสังคม กล่าวคือองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเยาวชน, ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค, ด้านสตรี, ด้านกลุ่มชาติพันธุ์, ด้านผู้พิการ, ด้านผู้สูงอายุ, ด้านเอดส์ และด้านยาเสพติด ทั้งนี้กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนดังกล่าวได้มีบทบาททางการดำเนินงานและการเคลื่อนไหวกองกำลังคนที่มีความหลากหลายและแตกต่างกันไปตามแนวทางการดำเนินงานตามสภาพของปัญหาในแต่ละกลุ่มบุคคล โดยสามารถแบ่งบทบาทหลักออกเป็น 3 บทบาทด้วยกันคือ บทบาทแรกคือผู้ให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์แก่กลุ่มบุคคลผู้ประสบปัญหาทางด้านต่าง ๆ สำหรับบทบาทที่สองคือผู้นำในการพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มบุคคลผู้ซึ่งด้อยโอกาสทางด้านต่าง ๆ และบทบาทที่สามคือผู้ให้การศึกษาข้อมูลความรู้หรือเป็นที่ปรึกษาทางด้านต่าง ๆ ให้แก่กลุ่มบุคคล

2.1.2) วาทกรรมอุดมการณ์ :

ความหมายระดับภาพรวม – เสนอถึงใจความสำคัญของเหตุผลและแนวคิดที่ตม้องมีการดำเนินงานบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านเยาวชน, ด้านกลุ่มชาติพันธุ์, ด้านผู้พิการและด้าน

ผู้สูงอายุ ทั้งนี้โดยมีการดำเนินงานเพื่อผลักดันให้ทางภาครัฐและประชาชนในสังคมได้ร่วมกันตระหนักถึงปัญหาของกลุ่มบุคคลดังกล่าว

ความหมายระดับปัจเจก - นำเสนอบทบาทของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเยาวชน, ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค และด้านสตรี ทั้งนี้โดยการเสนอถึงบทบาทและอุดมการณ์แนวคิดหลักในการดำเนินงานของตัวแทนอุดมการณ์

รูปแบบวาทกรรม - บทสนทนาแสดงถึงทัศนะแนวคิดหลักและบทบาทในการดำเนินงานเพื่อการช่วยเหลือสงเคราะห์ตลอดจนการให้ความรู้และคำปรึกษาด้านต่าง ๆ ให้แก่กลุ่มบุคคลของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเยาวชน, ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค, ด้านสตรี, ด้านกลุ่มชาติพันธุ์, ด้านผู้พิการ, ด้านเอดส์ และด้านยาเสพติด

รูปแบบโครงสร้างการอภิปราย - เสนอถึงทัศนะความคิดเห็นและองค์ความรู้ด้านการศึกษาวิจัยและประสบการณ์การดำเนินงานด้านปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเยาวชน

รูปแบบการใช้ภาพพจน์วาทศิลป์ - การเสนอความเชิงวิพากษ์ของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเยาวชนโดยการใช้รูปแบบการกล่าวความเพื่อการประชดประชันเปรียบเทียบถึงการดำเนินการของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาของเยาวชน

2.1.3) ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา

การสร้างความรู้ต่อสังคม - เสนอถึงองค์ความรู้ด้านการจัดการหรือบทบาทการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านเยาวชน, ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค, ด้านสตรี, ด้านกลุ่มชาติพันธุ์ และด้านผู้พิการ ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานของภาครัฐและสังคมได้ร่วมกันรับรู้ถึงสภาพของปัญหาและนำไปสู่การประเมินและบูรณาการถึงแนวทางหรือรูปแบบเพื่อการดำเนินงานให้แก่กลุ่มบุคคลต่าง ๆ

การเคลื่อนไหวทางสังคม - บทบาทการเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านเยาวชน, ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค, ด้านสตรี, ด้านกลุ่มชาติพันธุ์, ด้านผู้พิการ, ด้านผู้สูงอายุ, ด้านเอดส์ และด้านยาเสพติด โดยมีบทบาทหลักเพื่อการดำเนินงานตามสภาพของปัญหาและความต้องการของแต่ละกลุ่มบุคคลในสังคม กล่าวคือ บทบาทด้านการให้ความช่วยเหลือหรือสงเคราะห์, บทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตและบทบาทให้การศึกษาข้อมูลความรู้หรือคำปรึกษา

2.2) บริบทการศึกษาช่วงที่ 2: ฉบับที่ 121 มีนาคม พ.ศ.2538- ฉบับที่ 240 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548

2.2.1) กรอบอุดมการณ์:

การสร้างภาพตัวแทนที่ผ่านการผลิตซ้ำทางวาทกรรมโดยแสดงให้เห็นถึงบทบาทของกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในสังคม กล่าวคือด้านเยาวชน, ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค, ด้านสตรี, ด้านกลุ่มชาติพันธุ์, ด้านผู้พิการ, ด้านผู้สูงอายุ, ด้านเอดส์ ที่ยังคงมีการดำเนินงานและการเคลื่อนไหวทางสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยที่ได้เพิ่มบทบาททางด้านแรงงานขึ้นมา โดยทั้งนี้เน้นกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อกลุ่มบุคคลด้านต่าง ๆ ยังคงมีบทบาทหลักและการดำเนินงานตามเดิม กล่าวคือ บทบาทผู้ส่งเสริมให้ความช่วยเหลือหรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่มบุคคล, บทบาทผู้นำการพัฒนาคุณภาพชีวิตและให้การศึกษาข้อมูลความรู้หรือคำปรึกษาแก่กลุ่มบุคคล ซึ่งได้มีการปรับเปลี่ยนความหลากหลายและวัตถุประสงค์การดำเนินงานตามประเด็นของปัญหาที่เพิ่มขึ้นในแต่ละกลุ่มบุคคลหรือตามสถานการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งระดับประเทศและระดับสากลโลกที่ส่งผลกระทบต่อทางด้านต่าง ๆ ให้แก่กลุ่มบุคคล โดยที่เพิ่มบทบาทผู้นำการสนับสนุนและส่งเสริมสิทธิหรือสถานภาพของแต่ละกลุ่มบุคคลในแง่ของด้านการยอมรับและความเท่าเทียมจากภาครัฐและสังคม

2.2.2) วาทกรรมอุดมการณ์:

ความหมายระดับภาพรวม – อธิบายถึงแนวคิดและวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านการคุ้มครองผู้บริโภค, ด้านสตรี, ด้านกลุ่มชาติพันธุ์ และด้านแรงงาน ทั้งนี้เพื่อการสื่อสารเรียกร้องให้แก่ทางภาครัฐและประชาชนในสังคมได้เข้ามาร่วมกันประเมินหาวิธีการดำเนินงานทางด้านต่าง ๆ ให้แก่กลุ่มบุคคลดังกล่าว

ความหมายระดับปัจเจก – เสนอถึงบทบาทการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านเยาวชน, ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค, ด้านสตรี และด้านผู้พิการ โดยแสดงถึงข้อมูล ความเป็นมาและแนวคิดหลักของการดำเนินงานทางด้านต่าง ๆ ให้แก่กลุ่มบุคคล

รูปแบบวาทกรรม – เสนอบทสนทนาที่แสดงถึงแนวคิดหลักหรือเหตุผลของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเยาวชน, ด้านกลุ่มชาติพันธุ์ และด้านผู้สูงอายุ โดยกล่าวถึงบทบาทของการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์หรือประเด็นของปัญหาหรือความต้องการของแต่ละกลุ่มบุคคล

รูปแบบโครงสร้างการอภิปราย – การเสนอถึงทัศนคติความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ของตัวแทน
อุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเยาวชน, ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค และด้านสตรี โดยการ
กล่าววิพากษ์คัดค้านถึงรูปแบบการดำเนินงานของภาครัฐที่สร้างผลกระทบต่อแก่กลุ่มบุคคล
ตลอดจนลักษณะการจัดการแก้ไขปัญหาของแต่ละกลุ่มบุคคลที่ขาดการบูรณาการระยะยาวและการ
มีส่วนร่วมของภาคประชาชน

2.2.3) ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา

การสร้างความรู้ต่อสังคม – เสนอถึงองค์ความรู้และแนวทางการดำเนินงานขององค์กร
พัฒนาเอกชนด้านเยาวชน, ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค, ด้านสตรี, ด้านกลุ่มชาติพันธุ์ และด้าน
ผู้พิการ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อนำให้ภาครัฐและสังคมได้ร่วมกันเรียนรู้เพื่อนำไปสู่แนวทาง
การประเมินถึงรูปแบบการจัดการของแต่ละกลุ่มบุคคลตามประเด็นของสภาพปัญหาหรือ
สถานการณ์ของสังคมที่เกิดขึ้น

การเคลื่อนไหวทางสังคม – บทบาทการเคลื่อนไหวทางสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนด้าน
เยาวชน, ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค, ด้านสตรี, ด้านกลุ่มชาติพันธุ์, ด้านผู้พิการ, ด้านผู้สูงอายุ และ
ด้านแรงงานยังคงเป็นไปอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือมีการดำเนินงานเพื่อการแก้ไขปัญหาหรือให้ความ
ช่วยเหลือสงเคราะห์แก่กลุ่มบุคคลตามสภาพปัญหาหรือความต้องการทางด้านต่าง ๆ, บทบาทใน
การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี, บทบาทการให้ข้อมูลความรู้หรือคำปรึกษาแก่กลุ่มบุคคล โดยที่ได้เพิ่ม
ความเคลื่อนไหวของบทบาทเพื่อการส่งเสริมหรือสนับสนุนสิทธิหรือสถานภาพของแต่ละกลุ่มบุคคล
ให้เป็นที่ยอมรับถึงความเท่าเทียมกันจากภาครัฐและสังคม ตลอดจนมีการปรับเปลี่ยนบทบาท
ความเคลื่อนไหวการดำเนินงานตามประเด็นปัญหาของแต่ละกลุ่มบุคคลหรือสถานการณ์ของสังคม
ที่กำลังเป็นประเด็นปัญหาร่วมกันทั้งในระดับประเทศและระดับโลก

ภาพตัวแทนกลุ่มที่ 3 : สถาบันและชุมชนสังคม

3.1) บริบทการศึกษาที่ 1: ฉบับที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2528- ฉบับที่ 120 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2538

3.1.1) กรอบอุดมการณ์:

การสร้างภาพตัวแทนที่ผ่านการผลิตซ้ำทางวาทกรรมโดยแสดงให้เห็นถึงบทบาทของ
กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีการดำเนินงานและความเคลื่อนไหวทางด้านที่เกี่ยวข้องกับสถาบันและ
ภาคส่วนต่าง ๆ ของชุมชนสังคม กล่าวคือองค์กรพัฒนาเอกชนด้านความร่วมมือระดับนานาชาติ,
ด้านศาสนากับสังคม, ด้านชนบทและท้องถิ่น, ด้านการศึกษา, ด้านชุมชนเมืองและชุมชนแออัด,
ด้านการเกษตรทางเลือก, ด้านอาสาสมัครเพื่อสังคม, ด้านการเมืองและสังคม และด้านส่งเสริม

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งนี้กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนดังกล่าวได้มีบทบาทการดำเนินงานและการเคลื่อนไหวทางสังคมที่มีความหลากหลายตามประเด็นของแนวความคิดและวัตถุประสงค์หลักของแต่ละกลุ่มองค์กร ซึ่งสามารถแบ่งแยกบทบาทการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องออกเป็น 3 บทบาทด้วยกันคือ บทบาทแรกคือผู้นำการส่งเสริมหรือประสานงานความร่วมมือในการดำเนินงานทางด้านต่าง ๆ เพื่อภาคส่วนของชุมชนสังคม สำหรับบทบาทที่สองคือผู้นำด้านแนวความคิดหรือการพัฒนายกระดับคุณภาพของสถาบันและภาคส่วนต่าง ๆ ของชุมชนสังคมและบทบาทที่สามคือผู้นำการสนับสนุนหรือเสริมสร้างความเข้มแข็งในระดับพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นของสังคม

3.1.2) วาทกรรมอุดมการณ์:

ความหมายระดับภาพรวม – อธิบายถึงบทบาทการดำเนินงานและความเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านการศึกษา, ด้านชุมชนเมืองและชุมชนแออัด, ด้านการเมืองและสังคม และด้านส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งนี้โดยมีแนวความคิดและวัตถุประสงค์เพื่อให้ทางภาครัฐและประชาชนในสังคมได้รับทราบและสร้างความเข้าใจร่วมกันต่อแนวทางการดำเนินงานในบทบาทดังกล่าว

ความหมายระดับปัจเจก - นำเสนอบทบาทของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านความร่วมมือระดับนานาชาติ, ด้านศาสนากับสังคม และด้านอาสาสมัครเพื่อสังคม ทั้งนี้โดยการเสนอถึงแนวคิดหลัก วัตถุประสงค์ และความเป็นมาของรูปแบบในการดำเนินงาน

รูปแบบวาทกรรม – การบรรยายและบทสนทนาของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านความร่วมมือระดับนานาชาติ, ด้านศาสนากับสังคม, ด้านชนบทและท้องถิ่น, ด้านชุมชนเมืองและชุมชนแออัด, ด้านการเกษตรทางเลือก, ด้านอาสาสมัครเพื่อสังคม และด้านการเมืองและสังคม ทั้งนี้โดยกล่าวแสดงถึงข้อมูลด้านแนวความคิดหลักและประสบการณ์ในการดำเนินงานเพื่อการประสานงานความร่วมมือตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาทางด้านต่าง ๆ ให้กับภาคส่วนของสังคมชุมชน

รูปแบบโครงสร้างการอภิปราย – เสนอถึงจุดยืนและทัศนะความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ต่อรูปแบบการดำเนินงานของภาครัฐในการพัฒนาชนบทและท้องถิ่นของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านชนบทและท้องถิ่น

รูปแบบการใช้ภาพพจน์วาทศิลป์ – การเสนอความเชิงวิพากษ์เปรียบเทียบของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านชนบทและท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อการสรุปถึงสภาพของปัญหาในการดำเนินงานเพื่อการแก้ไขและพัฒนาคุณภาพของชนบทและท้องถิ่น

3.1.3) ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา

การสร้างความรู้ต่อสังคม – เสนอถึงองค์ความรู้ด้านการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน ด้านความร่วมมือระดับนานาชาติ, ด้านศาสนากับสังคม, ด้านชนบทและท้องถิ่น, ด้านการศึกษา, ด้านชุมชนเมืองและชุมชนแออัด และด้านการเกษตรทางเลือก ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานของภาครัฐและสังคมได้ร่วมกันรับรู้และเข้าใจถึงความสำคัญในบทบาทการดำเนินงาน

การเคลื่อนไหวทางสังคม – บทบาทและรูปแบบการเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านความร่วมมือระดับนานาชาติ, ด้านศาสนากับสังคม, ด้านชนบทและท้องถิ่น, ด้านการศึกษา, ด้านชุมชนเมืองและชุมชนแออัด, ด้านการเกษตรทางเลือก, ด้านอาสาสมัครเพื่อสังคม, ด้านการเมืองและสังคม และด้านส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยมีบทบาทหลักเพื่อเป็นตัวแทนของแต่ละภาคส่วนสังคมในการเคลื่อนไหวระดับพื้นที่ชุมชนสังคมเพื่อการดำเนินงานบทบาททางด้านต่าง ๆ

3.2) บริบทการศึกษาช่วงที่ 2: ฉบับที่ 121 มีนาคม พ.ศ.2538- ฉบับที่ 240 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548

3.2.1) กรอบอุดมการณ์:

การสร้างภาพตัวแทนที่ผ่านการผลิตซ้ำทางวาทกรรมโดยแสดงให้เห็นถึงบทบาทของกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนที่ยังคงมีการดำเนินงานเพื่อสถาบันและภาคส่วนของชุมชนสังคม กล่าวคือ องค์กรพัฒนาเอกชนด้านความร่วมมือระดับนานาชาติ, ด้านศาสนากับสังคม, ด้านชนบทและท้องถิ่น, ด้านการศึกษา, ด้านชุมชนเมืองและชุมชนแออัด, ด้านการเกษตรทางเลือก, ด้านอาสาสมัครเพื่อสังคม, ด้านการเมืองและสังคม และด้านส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กล่าวคือยังคงมีการดำเนินงานและการเคลื่อนไหวบทบาททางสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยได้เพิ่มบทบาททางด้านสื่อขึ้นมา ทั้งนี้ยังคงมีบทบาทและการดำเนินงานหลักตามแนวคิดและวัตถุประสงค์หลักเดิมของแต่ละกลุ่มองค์กร กล่าวคือบทบาทผู้นำการส่งเสริมตลอดจนเป็นผู้นำด้านแนวความคิดในการพัฒนารวมถึงการสนับสนุนหรือเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันและภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมชุมชน โดยได้มีการปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมบทบาทและวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานตามประเด็นหรือความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคมชุมชน

3.2.2) วาทกรรมอุดมการณ์:

ความหมายระดับภาพรวม – อธิบายถึงอุดมการณ์แนวคิดและวัตถุประสงค์หลักของบทบาทในการเคลื่อนไหวดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านการศึกษา, ด้านชุมชนเมืองและชุมชนแออัด, ด้านการเกษตรทางเลือก, ด้านการเมืองและสังคม และด้านส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อแสดงถึงรูปแบบการดำเนินงานของแต่ละกลุ่มองค์กร

ความหมายระดับปัจเจก – เสนอถึงบทบาทการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านความร่วมมือระดับนานาชาติ, ด้านศาสนากับสังคม และด้านสื่อ โดยแสดงถึงข้อมูล ความเป็นมา และแนวคิดหลักของการดำเนินงานทางด้านต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่มองค์กร

รูปแบบวาทกรรม – เสนอถึงบทสนทนาและคำกล่าวที่แสดงถึงอุดมการณ์แนวคิดหลักของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านความร่วมมือระดับนานาชาติ, ด้านศาสนากับสังคม, ด้านชนบทและท้องถิ่น, ด้านการศึกษา, ด้านสื่อ และด้านอาสาสมัครเพื่อสังคม โดยแสดงถึงบทบาทของการดำเนินงานในแต่ละกลุ่มองค์กรเพื่อสถาบันและภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมชุมชน

รูปแบบโครงสร้างการอภิปราย – การเสนอถึงจุดยืนและทัศนะความคิดเห็นของตัวแทนอุดมการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนด้านชนบทและท้องถิ่น โดยการกล่าวแสดงถึงองค์ความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการงานพัฒนาชนบทและท้องถิ่น

การปฏิบัติและปฏิสัมพันธ์ของวาทกรรม – เสนอถึงวาทกรรมจากตัวแทนอุดมการณ์ด้านการศึกษาที่กล่าวเน้นแนวความคิดจิตสำนึกด้านการศึกษาซึ่งนำมาสู่วัฒนธรรมที่ได้ส่งผลกระทบต่อบทบาทการดำเนินงานและการเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านการศึกษาของประเทศไทย

3.2.3) ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม: สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา

การสร้างความรู้ต่อสังคม – เสนอถึงข้อมูลหรือองค์ความรู้ ตลอดจนประสบการณ์และแนวทางการดำเนินงานในประเด็นด้านต่าง ๆ ขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านความร่วมมือระดับนานาชาติ, ด้านศาสนากับสังคม, ด้านชนบทและท้องถิ่น, ด้านการศึกษา, ด้านสื่อ และด้านการเกษตรทางเลือก ทั้งนี้เพื่อการสื่อสารให้ทางภาครัฐและสังคมได้รับทราบถึงรูปแบบการดำเนินงานของแต่ละกลุ่มองค์กร

การเคลื่อนไหวทางสังคม – บทบาทการเคลื่อนไหวทางสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านความร่วมมือระดับนานาชาติ, ด้านศาสนากับสังคม, ด้านชนบทและท้องถิ่น, ด้านการศึกษา, ด้านสื่อ, ด้านชุมชนเมืองและชุมชนแออัด, ด้านการเกษตรทางเลือก, ด้านอาสาสมัครเพื่อสังคม, ด้านการเมืองและสังคม และด้านส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยยังคงเป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดจนมีการพัฒนาและเพิ่มเติมบทบาทมากขึ้น กล่าวคือในแต่ละกลุ่มองค์กรได้มีบทบาทดำเนินการเคลื่อนไหวทั้งในระดับพื้นที่ชุมชนสังคมและระดับภาครัฐ โดยได้มีการปรับเปลี่ยนพัฒนาบทบาทของการดำเนินงานเคลื่อนไหวตามประเด็นหรือสถานการณ์ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในสังคมชุมชน

1.2 การวิเคราะห์เนื้อหาของ www.sarakadee.com

จากการศึกษาเนื้อหาเฉพาะประเด็นทางประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ปรากฏใน เว็บไซต์ที่มีความเชื่อมโยงกับนิตยสารสารคดี โดยศึกษาจากหน้าหลัก (main page) และเนื้อหา ย้อนหลังของ www.sarakadee.com ในส่วนของสารคดีเว็บบอร์ด, สารคดีกระดานข่าว, และ สารคดีบันทึก ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2542 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2548 พบว่ามีเนื้อหาตามประเด็นที่ ศึกษาได้จำนวนรวมทั้งหมด 4 กระทั่งประเด็น 210 ความคิดเห็น ซึ่งกระทั่งประเด็นที่พบทั้งหมด มาจากส่วนเนื้อหาของสารคดีกระดานข่าว (sarakadee board) โดยเป็นประเด็นทางประชาสังคม ขององค์กรพัฒนาเอกชนที่เชื่อมโยงมาจากเนื้อหาในนิตยสารสารคดีส่วนของคอลัมน์ "โลกใบใหญ่" จำนวน 4 ฉบับ

สำหรับส่วนของเนื้อหาคอลัมน์ "โลกใบใหญ่" หัวข้อ "อ่านเอาเรื่อง" เป็นคอลัมน์ที่นำเสนอ ประเด็นที่กำลังเป็นที่สนใจหรือการวิพากษ์วิจารณ์ของสังคมในช่วงเวลาขณะนั้น โดยเป็นลักษณะ ของการสรุปประเด็นที่กำลังกล่าวถึงกันของสังคมพร้อมด้วยบทสัมภาษณ์ที่แสดงทัศนะหรือความ คิดเห็นของบุคคลผู้เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยหรือคัดค้านกับประเด็นนั้นๆ โดยที่ผู้ให้สัมภาษณ์ก็จะ เป็นบุคคลผู้ที่มีความเกี่ยวข้องหรือมีบทบาทกับประเด็นด้านดังกล่าวนั้นโดยตรง อาทิ เช่น นักการเมือง ข้าราชการ นักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน เป็นต้น

สำหรับรูปแบบการนำเสนอของสารคดีกระดานข่าว (sarakadee board) ในเว็บไซต์นั้นเป็น ลักษณะการนำเนื้อหาที่เชื่อมโยงมาจากส่วนคอลัมน์ "โลกใบใหญ่" หัวข้อ "อ่านเอาเรื่อง" ของ นิตยสารสารคดี โดยที่นำเนื้อหาในคอลัมน์ดังกล่าวมานำมาตั้งเป็นกระทั่งประเด็นเพื่อการเปิดเป็น พื้นที่สาธารณะสำหรับผู้อ่านทั่วไปได้เข้ามาพร้อมกันแสดงทัศนะหรือความคิดเห็นของตนในพื้นที่ของ สารคดีบอร์ดตามกระทั่งประเด็นต่างๆ ที่ผู้อ่านสนใจ

ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาเฉพาะประเด็นทางประชาสังคมขององค์กรพัฒนา เอกชนที่นำเสนอในส่วนของสารคดีกระดานข่าว ตามกรอบปฏิบัติการของงานวิจัย (Operational Framework) ทั้งนี้เพื่อทราบบทบาทการเปิดพื้นที่สาธารณะของเว็บไซต์ในการนำเสนอรูปแบบของ การสร้างภาพตัวแทนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนที่เชื่อมโยงกับ นิตยสารสารคดีเพื่อตอบปัญหานำวิจัย จากจำนวนทั้งหมด 4 กระทั่งประเด็น 210 ความคิดเห็น ดังนี้คือ

กระทู้ประเด็นที่ 1 : ยกเลิกพระราชบัญญัติสุรา 2493 ทางออกของปัญหา "เหล้าพื้นบ้าน" ?

เชื่อมโยงเนื้อหาจากนิตยสารสารคดี ฉบับที่ 197 กรกฎาคม 2544

รายละเอียดของประเด็น :

นับเนื่องจาก 6 ตุลาคม 2543 ที่กระทรวงการคลังออกประกาศว่าด้วย "วิธีการบริหารงานสุรา พ.ศ. 2543" ตามมติคณะรัฐมนตรีที่มีนโยบายเห็นชอบให้เปิดเสรีการผลิตและจำหน่ายสุรา จึงเป็นเหตุทำให้เกิดความขัดแย้งในเรื่องการผลิตและจำหน่ายสุรา อันเกิดจากการผูกขาดการผลิตและจำหน่ายสุรา ในกลุ่มธุรกิจบางกลุ่ม

โดยกล่าวถึง "วิธีการบริหารงานสุรา" ของกระทรวงการคลัง ในพระราชบัญญัติสุรา 2543 ที่อาจนับเป็นจุดเริ่มต้นของความขัดแย้งในเรื่องการผลิตสุรา โดยเริ่มต้นจากกฎหมายห้ามมิให้ผู้ใดทำสุรา หรือมีภาชนะเครื่องกลั่นสุราไว้ในครอบครอง ในยุคแรกนั้นโรงงานสุราในประเทศไทย จึงเป็นของรัฐบาลทั้งหมด มาจนถึงปี 2503 กระทรวงการคลังเห็นว่าโรงสุราที่มีอยู่นั้น เก่าแก่ทรุดโทรมมาก และรัฐเองก็มีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ ไม่สามารถดูแลปรับปรุงเพื่อเพิ่มกำลังการผลิตได้ จึงได้เปิดให้มีการประมูลโรงงาน เพื่อนำไปปรับปรุง รวมทั้งให้เอกชนที่สนใจยื่นขออนุญาตตั้งโรงงานสุราได้ โดยรัฐตั้งเกณฑ์ในการผลิตและจำหน่ายไว้ ส่งผลให้ในช่วงเวลานั้น มีโรงงานสุราขนาดเล็กเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยต่อมาหลังจากสิ้นอายุสัญญา รัฐบาลได้มีมติเห็นชอบให้เปิดเสรีการผลิตและจำหน่ายสุรา โดยกระทรวงการคลัง กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิขอรับใบอนุญาตทำ และขายส่งสุรา รวมทั้งมาตรฐานโรงงานสุรา

แต่อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงแก้ไขระเบียบวิธีการบริหารงานสุรา ของกระทรวงการคลัง ที่เปิดเสรีการผลิตโดยบนเงื่อนไขของกระทรวงฯ นั้นก็ยังไม่สามารถตอบคำถามว่าด้วยเสรีในการผลิตเหล้าที่แท้จริง ทั้งยังไม่อาจลดความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านและรัฐ รวมถึงกลุ่มผูกขาดเดิม ที่ดำรงอยู่มาเป็นเวลานานได้ เนื่องจากมีหลายฝ่ายเห็นว่า เงื่อนไขในการขออนุญาตผลิตและจำหน่าย ที่ระบุไว้ในประกาศนั้น เป็นเสมือนการกีดกัน ไม่ให้การผลิตสุราเป็นไปได้โดยเสรีไม่ต่างไปจากเดิม

ด้วยเหตุนี้ การเคลื่อนไหวของกลุ่มเกษตรกรในเขตภาคเหนือตอนบน และเขตภาคอีสาน รวมทั้งนักวิชาการกลุ่มหนึ่ง เพื่อกดดันให้ยกเลิกพระราชบัญญัติสุรา 2493 จึงเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมเมื่อปลายปี 2543 โดยได้ผลักดันให้มีการร่างพระราชบัญญัติเหล้าชุมชน (หรือเหล้าพื้นบ้าน) ขึ้นใช้แทนพระราชบัญญัติสุรา 2493 ซึ่งใช้มาตั้งแต่ยุคแรกจนถึงปัจจุบัน เพื่อเปิดโอกาสให้เกษตรกรหรือคนทั่วไป สามารถผลิตเหล้าพื้นบ้าน เพื่อบริโภคและจำหน่ายได้โดยเสรีโดยในเวลาเดียวกันก็ได้มีการคัดค้าน จากกระทรวงการคลังและกรมสรรพสามิต ซึ่งไม่เห็นด้วยกับข้อเรียกร้องดังกล่าว โดย

พยายามชี้ให้เห็นว่าการเปิดเสรีในการผลิตและจำหน่ายสุรานั้น ไม่ได้หมายความว่าใครจะทำก็ได้ แต่ต้องตั้งอยู่บนเงื่อนไขข้อบังคับที่กระทรวงการคลังเห็นว่า เอื้อประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชน : องค์กร Forum-Asia

องค์กรคู่ตรงข้าม/โต้แย้ง : กรมสรรพสามิต

สนับสนุนนโยบายการยกเลิกพระราชบัญญัติสุรา 2493 :

เนื่องมาจากประกาศกระทรวงการคลังและระเบียบของกรมสรรพสามิต ซึ่งได้ละเมิดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 50 ที่กำหนดไว้ว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการ หรือประกอบอาชีพ มีการแข่งขันโดยเสรีและเป็นธรรม ขัดต่อมาตรา 46 ซึ่งรับรองสิทธิของจารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งยังขัดต่อหลักนิติธรรมสากล และกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยกล่าวได้ว่าพระราชบัญญัติสุรา 2493 นั้นได้เขียนขึ้นมาเพื่อรับใช้กลุ่มธุรกิจ ที่ผูกขาดสัมปทานการผลิตเหล้า ซึ่งมีอยู่เพียงจำนวนไม่กี่ตระกูลเท่านั้น เนื่องมาจากกลุ่มที่ร่างกฎหมายฉบับนี้ ไม่ว่าจะเป็กระทรวงการคลัง หรือรัฐบาลที่ผ่านมานั้นล้วนแล้วแต่ได้รับผลประโยชน์ จากกลุ่มธุรกิจที่ผูกขาดสุรเหล่านี้ ถึงแม้จะมีการแก้กฎระเบียบการบริหารจัดการเมื่อปี 2543 แต่พบว่าระเบียบใหม่ที่ออกมาก็เป็นเสมือนการกีดกันชาวบ้าน เนื่องจากทั้งเรื่องจำนวนเงินลงทุนหรือที่ดินการจัดการ ซึ่งเกินกำลังของชาวบ้านที่จะจัดทำได้ สำหรับเหตุผลต่าง ๆ ที่ทางภาครัฐได้ยกขึ้นมานั้น เป็นเพียงข้อกล่าวอ้างเพื่อรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มธุรกิจและภาครัฐเท่านั้น

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

จำนวนผู้ร่วมแสดงแสดงทัศนะหรือความคิดเห็นกับประเด็นผ่านทางพื้นที่ของสารคดีบอร์ด จำนวนทั้งหมด 65 ความคิดเห็นโดยแบ่งออกเป็น ดังนี้

- 1) ความคิดเห็นที่สนับสนุนหรือเห็นด้วยกับองค์กรพัฒนาเอกชนจำนวน 61 ความคิดเห็น
- 2) ความคิดเห็นที่คัดค้านหรือไม่เห็นด้วยกับองค์กรพัฒนาเอกชนจำนวน 4 ความคิดเห็น

รูปแบบวาทกรรม - การแสดงความคิดเห็นในรูปแบบลักษณะของการสนทนาพูดคุยเพื่อร่วมสนับสนุนหรือเห็นด้วยกับความคิดเห็นขององค์กรพัฒนาเอกชนในด้านการสนับสนุนนโยบายการยกเลิกพระราชบัญญัติสุรา 2493 เพื่อแก้ไขการผูกขาดทางการค้าและผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มธุรกิจและภาครัฐเท่านั้น และเพื่อให้ประชาชนชาวบ้านทั่วไปได้รับสิทธิในการบริหารจัดการ

ดังตัวอย่างวาทกรรม

ถ้าหากมีการออก พ.ร.บ. พื้นบ้าน จะทำให้ หน่วยงานราชการอย่างกรมสรรพสามิต ต้องได้รับความเสียหายดังนี้ 1. ข้าราชการสูญเสียรายได้จากค่ารางวัลนำจับผู้ผลิตสุราพื้นบ้านหรือผู้ที่ต้มเหล้าเถื่อน 2. ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในกรมสรรพสามิตต้องสูญเสียรายได้ค่าตอบแทน หรือที่เรียกว่าเงินใต้โต๊ะก็ได้ เพื่อค้ำประกันความมั่นคงของบริษัทผู้ผลิตสุรา 3. นักการเมืองต้องสูญเสียรายได้จากค่าเงินแบ่งปันผลกำไรจากบริษัทผู้ผลิตสุรา ที่จ่ายเงินให้นักการเมืองในแต่ละปีอย่างมหาศาล จนทำให้ไม่มีนักการเมืองแม้แต่รายเดียวที่จะกล้าพูดถึงเรื่องการเปิดเสรีสุราพื้นบ้าน ดังนั้นเพื่อเป็นการสนับสนุนค่าครองชีพของบรรดานักการเมืองและข้าราชการขายชาติ เหล่านี้ ก็ควรจะไม่ได้ให้มีการเปิดเสรีสุราพื้นบ้าน

นายเอ

- Friday, July 05, 2002 at 02:14:49 (EDT)

เห็นด้วยกับการเปิดเสรีครับ ผู้บริโภคไม่ได้โง่ครับ ถึงจะต้องทนกินเหล้าที่ผูกขาดกันมานาน คิดว่าสรรพสามิต เลิกเห็นแก่เงินได้แล้วครับ

ประยุทธ์ ถนนบุญ <denjit@hotmail.com>

- Wednesday, May 22, 2002 at 05:31:43 (EDT)

ผมขอสนับสนุนให้มีการยกเลิกพรบ.สุรา เพราะชาวบ้านจะได้มีอาชีพมีรายได้เพิ่มขึ้น ผมคิดว่าถ้าเหตุผลที่ว่าชาวบ้านจะหันมากินสุรามากขึ้นและจะเป็นบ่อเกิดแห่งอาชญากรรมผมว่าไม่จริงหรอกครับเพราะถึงแม้ปัจจุบันไม่อนุญาตให้ชาวบ้านผลิตสุราแต่ก็ยังมีบางคนที่แอบทำเวลาที่มืงานเช่นลงแขกเกี่ยวข้าวหรืองานปีใหม่ (ทำให้กินกันเองครับไม่ได้ขาย) ผมก็ยังไม่เห็นจะมีอาชญากรรมเกิดขึ้นเลย ผมคิดว่ามันขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของแต่ละคนนะครับที่จะเป็นอาชญากร ซึ่งโดยนิสัยทั่วไปแล้วคนต่างจังหวัด หรือชาวบ้านก็จะมีจิตใจที่โอบอ้อมอารีเป็นทุนเดิมอยู่แล้วเพราะพวกเขามีพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ และสิ่งที่สำคัญคือศาสนาพวกเขามีวัดที่จะต้องไปทำบุญอยู่ทุก ๆ วัน เพราะฉะนั้นถ้ามันเป็นวิธีที่จะทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มมากขึ้นก็สมควรแล้วล่ะครับที่จะต้องยกเลิกพรบ.สุรา

อัน (ชาวบ้าน) <prasitchai23@hotmail.com>

- Saturday, August 24, 2002 at 06:58:31 (EDT)

.....ฝ่ายคัดค้านน่าจะมีผลประโยชน์กับการคัดค้านดังกล่าวข้าพเจ้าเห็นด้วยกับคุณมล.....เหตุผลเพื่อคนจนจริงๆ.....ไม่ใช่จะเปิดโอกาสให้เฉพาะนายทุนกอบโกยฝากบอกให้คุณคม.....คิดถึงประโยชน์ของคนด้อยโอกาสบ้าง.....อย่าลืมว่าประเทศไทยไม่ใช่ของคุณคม.....คนเดียวจะบอกให้.....อย่ากอบโกยให้มากนัก..... ผู้หวังดี.....

นายอาร์ท <cowboy2002@lemononline.com>

- Saturday, July 20, 2002 at 04:13:53 (EDT)

กระทู้ประเด็นที่ 2 : ประเทศไทยควรมีสถานกาสิโนถูกกฎหมายหรือยัง ?

เชื่อมโยงเนื้อหาจากนิตยสารสารคดี ฉบับที่ 198 สิงหาคม 2544

รายละเอียดของประเด็น :

จากผลการวิจัยเรื่อง "อุตสาหกรรมการพนัน : ไทย อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และ มาเลเซีย" โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ระบุว่า รายได้จากธุรกิจการพนันผิดกฎหมายในประเทศไทยทั้งหมด (หวยใต้ดิน, พนันบอล, พนันมวย, บ่อน, หวยหุ้น ฯลฯ) ที่ทำการศึกษาระหว่างปี 2536-2538 อาจมีมูลค่าสูงถึงปีละ 360,000 ล้านบาท โดยคาดว่าในอนาคตเงินรายได้ดังกล่าวจะสูงกว่านี้มาก นอกจากนี้จากผลการวิจัยยังพบว่า ผู้ใหญ่ร้อยละ 70 เล่นการพนัน (หวยใต้ดิน) เป็นประจำ

ตัวเลขดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของ คณะอนุกรรมการศึกษาปัญหาพื้นที่ชายแดนที่ว่า ปัจจุบันมีบ่อนตามแนวชายแดนไทยอยู่ ไม่ต่ำกว่า 22 บ่อน โดยบ่อนส่วนใหญ่มีนักธุรกิจ และนักการเมืองไทย เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย คนที่เล่นส่วนใหญ่เป็นคนไทย ทำให้มีเงินไหลออกนอกประเทศปีละ 3 แสนล้านบาท จากการสำรวจบ่อนการพนัน 7 แห่งในปอยเปตพบว่า มีคนไทยเข้าไปเล่นถึงวันละ 700-1,000 คน แต่ละคนเล่นไม่ต่ำกว่าวันละ 5 แสนถึง 1 ล้านบาท

ข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ธุรกิจการพนันของไทย มีขนาดใหญ่มาก และมีผลประโยชน์มหาศาล จำนวนเงินที่ไหลออกนอกประเทศ ประกอบกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่ไทยกำลังเผชิญ จุดกระแสให้หลายฝ่ายเรียกร้อง ให้มีการอนุญาตเปิดสถานกาสิโนถูกกฎหมายขึ้น เพื่อหารายได้เข้ารัฐ ช่วยพยุงฐานะเศรษฐกิจการเงินของประเทศ

ซึ่งเป็นเหตุทำให้เกิดประเด็นที่ว่า ประเทศไทยควรเปิดให้มีสถานกาสิโน หรือบ่อนการพนันถูกกฎหมายหรือไม่ ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาพูดถึงกัน ซึ่งความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องนี้ก็แบ่งออกเป็นสองฝ่าย ความคิดเห็นด้วยกันคือฝ่ายที่พยายามผลักดันให้สถานกาสิโนเปิดได้อย่างถูกกฎหมายนั้น มีมุมมองหลักจากเหตุผลทางเศรษฐกิจ คือเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐ และสกัดกั้นไม่ให้เงินส่วนนี้ ไหลออกไปยังบ่อนการพนันรอบๆ ชายแดน นอกจากนี้ยังมองว่า วิธีการดังกล่าว จะช่วยแก้ปัญหาการคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ และทำให้รัฐ สามารถเข้าจัดการควบคุมธุรกิจการพนันเถื่อน ที่ลักลอบทำกันอยู่ในเวลานี้ได้มากขึ้น ส่วนฝ่ายที่คัดค้านนั้น มีฐานคิด และมุมมองด้านสังคม โดยมองว่า การเปิดให้มีสถานกาสิโนถูกกฎหมายในเมืองไทย จะก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคมตามมามากมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของยาเสพติด การฟอกเงิน โสเภณี อาชญากรรม ฯลฯ และเห็นว่าเม็ดเงินที่ได้จากสถานกาสิโน ไม่ว่าจะจะมีจำนวนมหาศาลเท่าใด ก็ไม่คุ้มกับผลกระทบ และความเสียหายระยะยาว ที่จะเกิดแก่สังคมไทย

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชน : มูลนิธิดวงประทีป

องค์กรคู่ตรงข้าม/โต้แย้ง : คณะอนุกรรมการศึกษาปัญหาพื้นที่ชายแดน คณะกรรมการต่างประเทศ วุฒิสภา

คัดค้านนโยบายประเทศไทยควรมีสถานกาสิโนตามกฎหมาย :

หากประเทศไทยได้มีสถานกาสิโนที่ถูกต้องตามกฎหมายแล้วนั้น อาจจะเป็นแหล่งของการฟอกเงินสกปรกที่ได้มาจากการทุจริตคอร์รัปชัน และการกระทำที่ผิดกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งถ้าหากสังคมต้องการให้เกิดการปฏิรูปทางการเมืองนั้น ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชันต่าง ๆ ซึ่งถ้าหากผ่านนโยบายทำให้สถานกาสิโนตามกฎหมายมีขึ้นในประเทศ ก็อาจจะทำให้มีการนำเงินที่ได้จากการทุจริตมาฟอกซึ่งส่งผลให้การตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินหรือการตรวจสอบที่มาที่ไปของเงินทำได้ยากขึ้น ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การปฏิรูปทางการเมืองไม่ประสบความสำเร็จ ตลอดจนปัญหาทางด้านอื่น ๆ ที่จะเป็นผลต่อเนื่องตามมาก็คือ ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด โสเภณี และการมั่วสุมมอมเมาเยาวชน สำหรับเหตุผลเรื่องการหารายได้เข้าประเทศที่ทางภาครัฐยกมากล่าวอ้างนั้นแท้ที่จริงมีความสำคัญรองจากเรื่องคุณภาพของคนในสังคม ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศระยะยาว

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

จำนวนผู้ร่วมแสดงแสดงทัศนะหรือความคิดเห็นกับประเด็นผ่านทางพื้นที่ของสารคดีบอร์ด จำนวนทั้งหมด 93 ความคิดเห็นโดยแบ่งออกเป็น ดังนี้

- 1) ความคิดเห็นที่สนับสนุนหรือเห็นด้วยกับองค์กรพัฒนาเอกชนจำนวน 48 ความคิดเห็น
- 2) ความคิดเห็นที่คัดค้านหรือไม่เห็นด้วยกับองค์กรพัฒนาเอกชนจำนวน 45 ความคิดเห็น

รูปแบบวาทกรรม - การแสดงความคิดเห็นในรูปแบบลักษณะของการสนทนาพูดคุยเพื่อร่วมสนับสนุนหรือเห็นด้วยกับความคิดเห็นขององค์กรพัฒนาเอกชนในด้านการคัดค้านนโยบายประเทศไทยควรมีสถานกาสิโนตามกฎหมาย เนื่องจากเป็นนโยบายที่ส่งผลกระทบและสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนและสังคมในหลากหลายมิติปัญหาด้วยกัน

ดังตัวอย่างวาทกรรม

ด้านคะ เห็นด้วยกับเหตุผลของครูประทีป และอย่างที่ฝ่ายเสนอให้ข้อมูลว่าคนเล่นการพนันโดยมากจะเสียมากกว่าได้ร้อยละเก้าสิบ คิดถึงสภาพครอบครัวของคนเสียพนัน ต้องไประบายออกกับผู้คนที่บ้าน และต้องหาทางเอาคืน คนเล่นหนึ่งในสิบอาจจะได้ แล้วมันเป็นรายได้ที่เกิดจากการทำงานหรือเปล่า มันคงแน่นอนหรือเปล่า เล่นได้ก็อยากเล่นอีก ไม่ว่าจะได้หรือเสีย ก็ทำให้ติดรสพนันได้ง่ายๆ ติดแล้วเลิกยากกว่าติดยาซะอีก พูดยมาในฐานะที่ตัวเองเคยเล่นพนันมาหลายปีนะ พอล้างมือในอ่างทองได้ ก็มีเวลาไปทำ

อะไรๆ ที่มีประโยชน์กับตัวเองและคนอื่นเยอะเลย ถ้ามีบ่อนถูกกฎหมาย เห็นภาพเลยว่าญาติพี่น้อง และเพื่อนหลายคนจะเอาเวลาที่เคยมีให้ครอบครัวเข้าบ่อน แทนที่จะเข้าครัว ปลูกต้นไม้ อ่านหนังสือหรือไปเที่ยวกับลูกๆ และแน่นอนค่ะ เดียวนี้คนกลุ่มนี้ก็เล่นกันค่ะ ปี่ละหน สองหน ประมาณวันปีใหม่ ตรุษจีน อะไรอย่างนี้ และก็ไม้อยากจะตะเกียกตะกายไปเล่นที่माเก๊า หรือปี่นัง ลองคิดถึงคนหาเข้ากินคำดูสิ ว่าถ้าเข้าบ่อนง่ายๆ เหมือนไปกินส้มตำหน้าปี่มะอะไรจะเกิดขึ้น แล้วที่ว่าจะดึงคุณนักท่องเที่ยวนะ อันนี้จะเป็นจุดขายของเมืองไทยหรือโสเภณี ขายบริการ และยาเสพติด ยังให้ภาพลบของไทยไม่พอหรือไร แล้วที่บอกว่ารัฐจะได้เก็บภาษีได้ด้วย ทำไมไม่ไปรื้อเรื่องภาษีฝิ่นขึ้นมาซะเลย ค้านคะ เรื่องไม่ดีอย่าทำให้ถูกกฎหมายเลยนะคะ อย่าบอกว่าพนันเป็นธรรมชาติของคนอยู่แล้ว รัฐไม่มีหน้าที่ที่จะส่งเสริมธรรมชาติด้านลบของประชาชนให้แสดงออกมาได้สะดวกตายขึ้นคะ

จัน <cat4birds@hotmail.com>

- Saturday, April 24, 2004 at 12:00:06 (EDT)

ตอนนี้พวกนายทุนซื้ออุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ที่เกี่ยวกับบ่อนคาสิโน รวมทั้งศูนย์รวมความบันเทิงครบวงจร ไว้ที่ท่าเรือต่างๆ รอให้รัฐบาลเปิดไฟเขียวเท่านั้น... ส่วนเรื่องการลงประชามติ ผมเห็นทางใฝ่แล้วครับ ถึงเวลาแล้วที่เราชาวไทย ควรหันมาเอาใจใส่ อย่าคิดว่าเราทำไม่ได้ อย่างน้อยที่สุดเราก็ควรมีข้อมูลข้อเท็จจริงที่มีเหตุผล และช่วยให้ข้อมูลความรู้ (เป็นทางหนึ่งที่เราทำได้) อย่าตกเป็นทาสแห่งความไม่รู้ ถ้ามีข้อมูลที่สนับสนุน หรือไม่สนับสนุน โปรดให้ข้อมูลและข้อเท็จจริงด้วยครับ ขอขอบคุณครับ

ศุภกาญจน์ ชยาพัฒน์ <supakan_j@hotmail.com>

- Tuesday, December 09, 2003 at 11:59:39 (EST)

รัฐบาลตั้งแต่ที่ผ่านๆ มาได้จัดการเรื่องนี้อย่างล้มเหลว ทั้งการควบคุมด้วยกฎหมาย การปลูกฝังเยาวชนก็เลยปิดบังและละเลยปัญหาโดยการทำสิ่งที่ผิดกฎหมายให้มันถูกไปเลยหมดเรื่องยังมีคนไทยที่ไม่คิดจะเล่นการพนันอีกมากมายนัก ทำไมไม่รักษาคนกลุ่มนี้ไว้ละ อย่าให้พวกเขาหลงไปกับอบายมุขไปอีกเลยประเทศเพื่อนบ้านเราทั้งหลายที่มีบ่อนอยู่เต็มไปหมดแต่เขากับห้ามคนในชาติเขาเล่น รู้สึกว่าเขารับผิดชอบต่อประชาชนเหมือนกัน

อานนท์

- Monday, December 31, 2001 at 21:43:42 (EST)

สนามม้า สนามมวย หวยใต้ดิน ยังควบคุมไม่ได้เลย แต่จะให้มีโอกาสในในเมืองไทย มันทำให้เรื่องผิดกลายเป็นถูก ผลประโยชน์จะตกอยู่กับมาเฟียการเมืองเท่านั้น อาชญากรรม นักเลงคุมบ่อน ยาเสพติด ผู้หญิงขายตัวในสมัยโบราณมีการให้เล่นบ่อนเบี้ยได้ ยังมีการขายลูกเมียที่สุดก็ขายตัวไปเป็นทาส ไม่คุ้มค่าต่อประเทศชาติแต่คุ้มค่าต่อมาเฟีย นักการเมือง ทหารตำรวจนอกแถว แมงดา แม่เล้า โสเภณี ข้าราชการขายตัวและคนไทยที่เป็นนักพนันสิ้นคิด

พระ-จัน <prachan50@hotmail.com>

- Wednesday, August 29, 2001 at 08:59:58 (EDT)

กระทู้ประเด็นที่ 3 : เลี้ยงกุ้งกุลาดำในพื้นที่น้ำจืด กุ้งก้ามกรามหรือกุ้งสีนชาติ ?

เชื่อมโยงเนื้อหาจากนิตยสารสารคดี ฉบับที่ 200 ตุลาคม 2544

รายละเอียดของประเด็น :

ประเทศไทยมีการเลี้ยงกุ้งกุลาดำมานานแล้ว โดยเลี้ยงในป่าชายเลนจังหวัดสมุทรสงคราม สมุทรสาคร และสมุทรปราการ แต่เลี้ยงได้ไม่นานก็เกิดปัญหาเรื่องโรค ผู้ประกอบการโดยเฉพาะรายย่อยขาดทุนถึงขั้นล้มละลายกันไปหลายราย จึงเริ่มเคลื่อนย้ายมาเลี้ยงกันแถบชายทะเล โดยเปิดน้ำทะเลเข้ามาในนาุ้งโดยตรง แล้วขนน้ำจืดไปผสมเพื่อให้ได้ความเค็ม ในช่วงนั้นพื้นที่แถบชายฝั่งทะเลจึงแปรสภาพมาเป็นนาุ้งเกือบหมด แต่ไม่นานนัก ก็พบว่าเกิดปัญหาอีกเช่นกัน ผู้ประกอบการเลี้ยงกุ้งจำนวนมาก จึงเลิกกิจการและทิ้งพื้นที่ไป ต่อมาบางส่วนเริ่มรุกเข้าไปเลี้ยงในพื้นที่น้ำจืด ในจังหวัดทางภาคกลางบางจังหวัด จากรูปแบบการเลี้ยงโดยบรรจุทุกน้ำเกลือเข้มข้นจนน้ำเกลือเข้าไปผสมกับน้ำจืด ระบบการเลี้ยงด้วยความเค็มต่ำนี้ เริ่มแพร่หลายไปสู่จังหวัดต่าง ๆ แถบที่ราบลุ่มภาคกลาง และจังหวัดชายฝั่งทะเลทั่วไป

การเลี้ยงกุ้งในพื้นที่น้ำจืดที่ขยายวงกว้างออกไปมาก ทำให้ผลกระทบจากการเลี้ยงกุ้งแผ่ขยายออกไปเป็นเงาตามตัว รัฐบาลในขณะนั้น จึงมีมติให้ศึกษาผลกระทบของการเลี้ยงกุ้งในน้ำจืดเป็นเวลา 3 ปี ผลการศึกษาพบแนวโน้มการแพร่กระจายของเกลือ ซึ่งจะเป็นปัญหาต่อผืนดินในอนาคต รัฐบาลจึงมีมติเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2541 ประกาศใช้มาตรา 9 พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2539 ให้ระงับการเลี้ยง

อย่างไรก็ตามได้มีข้อเรียกร้องจากกลุ่มผู้ประกอบการว่า น่าจะมีการพิจารณาอนุญาตให้เลี้ยงได้ เพราะผู้เลี้ยงกุ้งหันไปใช้วิธีการเลี้ยงแบบระบบปิด ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รัฐบาลจึงมีมติออกมาใหม่ว่า ให้ติดตามดูผลกระทบอีกครั้ง ระหว่างที่ยังไม่มีข้อสรุปผลใด ๆ ก็มีกระแสเรียกร้องให้สรุปผลการติดตามผลกระทบ และผลักดันให้มีการอนุญาตเลี้ยงกุ้งในพื้นที่น้ำจืดได้ โดยประเด็นหลักที่ทำให้กรมประมง, กลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มผู้สนับสนุนอื่น ๆ ต้องการผลักดันในเรื่องนี้ เป็นเพราะกุ้งกุลาดำเป็นสินค้าที่มีราคาดี เป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ โดยหวังว่า มูลค่าการส่งออกรวมทั้งประเทศที่มีประมาณ 2 แสนล้านบาทต่อปี จะเป็นทางรอดของประเทศในการปลดเปลื้องหนี้สินและฟื้นฟูเศรษฐกิจได้ภายในเวลา 5 ปี

แต่ทว่าทันทีที่มีกระแสข่าวว่า กรมประมงเสนอโครงการกุ้งก้ามกราม และจะผลักดันให้มีการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในพื้นที่น้ำจืดแพร่ออกไป กระแสคัดค้านก็สะท้อนกลับมาทันควันเช่นกัน

17 สิงหาคม 2544 เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรนักศึกษาและประชาชน ยื่นจดหมายเปิดผนึก ถึงประธานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ คัดค้านนโยบายการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในพื้นที่น้ำจืด ด้วยเหตุผลว่า การเลี้ยงกุ้งกุลาดำในพื้นที่น้ำจืด จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการใช้สารเคมี และการตกค้างและสะสมของเกลือในผืนดิน, ผลกระทบทางเศรษฐกิจ เพราะต้องใช้เงินลงทุนสูง เกษตรกรรายย่อยไม่สามารถทำได้นอกจากนายทุน ทั้งนี้ยังมองเห็นความไม่โปร่งใสทางการเมืองว่า เป็นการสนองผลประโยชน์กลุ่มทุนเท่านั้น, ไม่มีหลักประกันว่าจะสามารถติดตามและตรวจสอบผลกระทบที่จะเกิดขึ้นได้ และสุดท้ายอาจส่งผลกระทบต่อสังคมในที่สุด

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชน : มุลินธิสึบนาคะเสถียร

องค์กรคู่ตรงข้าม/โต้แย้ง : กรมประมง

คัดค้านนโยบายการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในพื้นที่น้ำจืด :

การศึกษาผลกระทบจากการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในพื้นที่น้ำจืด ได้ข้อสรุปเป็นที่ชัดเจนว่าจะก่อให้เกิดผลกระทบในระยะยาวต่อผืนดินที่ใช้ทางการเกษตร ตลอดจนสร้างความเดือดร้อนและความขัดแย้งให้เกิดขึ้นระหว่างเกษตรกรและกลุ่มประกอบการผู้เลี้ยงกุ้ง รวมถึงข้อมูลความเสี่ยงที่ทางภาครัฐควรพิจารณาและแจ้งข้อมูลให้แก่ทางผู้ประกอบการทราบด้วย อาทิเช่นความมั่นคงของตลาด, การกีดกันทางการค้า การแย่งตลาดการค้า และตัดราคากันของประเทศคู่แข่ง

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะเนื้อหาที่พบ)

จำนวนผู้ร่วมแสดงแสดงทัศนะหรือความคิดเห็นกับประเด็นผ่านทางพื้นที่ของสารคดีบอร์ด จำนวนทั้งหมด 21 ความคิดเห็นโดยแบ่งออกเป็น ดังนี้

- 1) ความคิดเห็นที่สนับสนุนหรือเห็นด้วยกับองค์กรพัฒนาเอกชนจำนวน 15 ความคิดเห็น
- 2) ความคิดเห็นที่คัดค้านหรือไม่เห็นด้วยกับองค์กรพัฒนาเอกชนจำนวน 6 ความคิดเห็น

รูปแบบวาทกรรม - การแสดงความคิดเห็นในรูปแบบลักษณะของการสนทนาพูดคุยเพื่อร่วมสนับสนุนหรือเห็นด้วยกับความคิดเห็นขององค์กรพัฒนาเอกชนในด้านการคัดค้านนโยบายการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในพื้นที่น้ำจืดของหน่วยงานภาครัฐ เนื่องมาจากผลการศึกษาด้านผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมนั้นพบว่าสร้างผลเสียจำนวนมากให้เกิดขึ้นแก่ผืนดินทางการเกษตรและสิ่งแวดล้อมในบริเวณใกล้เคียง ตลอดจนสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นระหว่างเกษตรกรชาวนาและผู้เลี้ยงกุ้ง

ดังตัวอย่างวาทกรรม

ที่บอกว่าไม่มีเกลือและสารตกค้าง ในระดับที่เกิดความเสียหายดิน และสิ่งแวดล้อม และไม่มีปัญหาเรื่องความขัดแย้ง ระหว่างชาวนาข้าว กับชาวนากุ้ง คิดได้ขี้เนี้ย มันมีผลกระทบในระดับที่เกิดปัญหาอยู่แล้ว และคุณไม่สามารถจะควบคุมฟาร์มได้หมดทั้งประเทศ มันเป็นความจริงที่ใครๆเขาก็รู้โดยใช้ความรู้แค่ขั้นพื้นฐานก็สามารถบอกได้แล้ว

ณัฐนันท์ เทียงธรรม <nattanan.tga@chaiyo.com>

- Friday, October 08, 2004 at 13:06:45 (EDT)

ไม่เห็นด้วย กับอธิบดีกรมประมงต้องมีใครเอาเงินให้มันแน่ โถ่เลี้ยงกุ้งแล้วรายน่าเกลียด แล้วดินมันเสียจะทำยังไงอธิบดีคงพื้นที่บ้างรีเปล่า วันๆเอาแต่นั่งตากแอร์ อะดิ แหมคุณบอกได้ไงว่าที่ดินเสีย ก็เอาไปสร้างบ้านสร้างศูนย์การค้า โธ่เอ๊ย

ชาลิต กาญจนมยุร <the_end055@hotmail.com>

- Thursday, July 18, 2002 at 14:58:23 (EDT)

คิดว่าท่านที่สนับสนุนที่บอกว่า ความเค็มของน้ำไม่น่าจะมีผลต่อสิ่งแวดล้อม หรือบอกว่าผู้ที่เลี้ยงอยู่แล้วให้เลี้ยงต่อไป ท่านคงไม่ค่อยได้ติดตามข่าวเกี่ยวกับนากุ้งแถวสมุทรปราการ ที่มีอยู่ช่วงหนึ่ง คนนิยมหันมาเลี้ยงกุ้ง ต่อมาเมื่อเลี้ยงกันมากๆ แต่ละคนก็พยายามเลี้ยงกุ้งของตนให้ได้จำนวนมาก ทั้งใช้ยา และสารเคมีอื่นๆ เพื่อให้หน้าของตนได้ผลผลิตเยอะ ปัจจุบันท่านลองแวะไปดูนากุ้งเค็มที่เลี้ยงๆกันอยู่สิครับ นาที่เจ้าของเลิกกิจการไปแล้วจะเป็นที่รกร้างทำอะไรไม่ได้ ปลูกอะไรก็ไม่ได้เพราะดินเค็มแล้วอย่างนี้ท่านยังจะสนับสนุนอยู่อีกหรือครับ

p-k

- Thursday, July 11, 2002 at 23:24:55 (EDT)

ก่อนอื่นต้องขอวิจารณ์ เหตุผลของผู้ที่ให้สัมภาษณ์ฝ่ายสนับสนุนก่อน เพราะอ่านแล้วคิดว่า ท่านเป็นอธิบดีกระทรวงการคลัง หรือกระทรวงพาณิชย์ เพราะเหตุผลที่อ้างถึงเกี่ยวกับเรื่องเงินเป็นหลัก ถ้าคนอ่านไม่รู้ว่าผู้พูดเป็นใครคงต้องบอกว่าเป็นผู้ประกอบการเลี้ยงกุ้ง หรือไม่ก็เป็นผู้ออกทุนให้เลี้ยงกุ้งแน่ๆ เลยผมคิดว่าประเด็นที่ว่า การเลี้ยงกุ้งในระบบปิด หรือระบบอื่นๆ อะไรก็ตามแต่ท่านจะอ้าง ผมก็ไม่สนับสนุนทั้งนั้นเพราะถ้ามันใช้ได้ ควบคุมได้ แล้วทำไมไม่เอาระบบดังกล่าวไปทำในพื้นที่น้ำกร่อยที่เดิมเป็นนากุ้งแล้วปัจจุบันกลายเป็นที่รกร้าง คำตอบก็คือ เพราะนากุ้งที่ทำกันไม่ว่าจะระบบไหนก็ตามมีผลต่อสภาพดิน และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ซึ่งการฟื้นฟูสภาพดังกล่าว ทำได้ยากและไม่คุ้มกับเงินที่ต้องลงทุนไป ถ้าเป็นอย่างนี้แล้วหากปล่อยให้เลี้ยงกุ้งในพื้นที่น้ำจืดจริง ผมว่าในอนาคต นอกจากพื้นที่ตรงนั้นจะปลูกข้าวไม่ได้แล้ว ตรงนั้นก็เลี้ยงกุ้งไม่ได้ และพื้นที่ตรงนั้นก็จะกลายเป็นเหมือนพื้นที่รกร้างที่เคยเป็นนากุ้งในปัจจุบัน

PP

- Tuesday, November 27, 2001 at 06:06:34 (EST)

กระทู้ประเด็นที่ 4 : 22 ปีแก่งเสือเต้นกับคำถามเดิม : จะเอาเขื่อนหรือเอาป่า ?

เชื่อมโยงเนื้อหาจากนิตยสารสารคดี ฉบับที่ 207 พฤษภาคม 2545

รายละเอียดของประเด็น :

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรี ให้ดำเนินการศึกษาโครงการผันน้ำกก-อิง-ยม-น่านในปี 2523 โดยมีเป้าหมายในการผันน้ำจากแม่น้ำโขง แม่น้ำอิง แม่น้ำน่านและแม่น้ำกก ลงสู่แม่น้ำยม โดยจะมีเขื่อนแก่งเสือเต้น เป็นเขื่อนศูนย์กลางคอยรับน้ำเกือบทั้งหมด เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า เก็บกักน้ำ นำไปใช้ประโยชน์ในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาในฤดูแล้ง และจะมีการผันน้ำจากแม่น้ำน่านบางส่วน ผ่านอุโมงค์ลงไปสู่อ่างเก็บน้ำเขื่อนสิริกิติ์ที่กั้นแม่น้ำน่าน จังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งบริเวณที่ตั้งของโครงการก่อสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้นขนาด 1,175 ล้านลูกบาศก์เมตร นั้นคือระบบนิเวศแบบป่าสักแห่งเดียวในประเทศไทยของอุทยานแห่งชาติแม่ยม จังหวัดแพร่ จำนวน 284,218 ไร่ ต่อมาในปี 2528 กฟผ. ได้อนุมัติโครงการเขื่อนแก่งเสือเต้น ให้กรมชลประทานเป็นผู้รับผิดชอบ เนื่องจากเห็นว่าเป็นโครงการที่ให้ประโยชน์ทางด้านเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเมื่อได้เปลี่ยนจากเขื่อนผลิตไฟฟ้ามาเป็นเขื่อนเพื่อการชลประทานและป้องกันน้ำท่วม การผลักดันให้มีการสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้น ก็เกิดขึ้นเป็นระยะท่ามกลางกระแสคัดค้าน ทั้งยังเคยจะมีการนำเรื่องเข้าสู่ที่ประชุม ครม. ในเดือนกันยายน 2538 เพื่อขออนุมัติ ทั้งที่รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการผู้ชำนาญการ

เดือนกุมภาพันธ์ 2539 คณะรัฐมนตรีสัญญาใหม่ที่เชียงใหม่ ในสมัยรัฐบาลนายบรรหาร ศิลปอาชา ก็ได้นำเรื่องแก่งเสือเต้นเข้าสู่ที่ประชุมอีกครั้ง คราวนี้เกิดกระแสต่อต้านอย่างหนักทั้งจากเอ็นจีโอ นักวิชาการ และชาวบ้านในพื้นที่ที่ต้องถูกอพยพ กระแสคัดค้านเป็นผลให้รัฐบาลมีมติ ครม. ให้ชะลอโครงการออกไปเพื่อศึกษาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

นับจากนั้นเป็นต้นมา ทั้งฝ่ายผลักดันและคัดค้านต่างผลัดกันรุกผลัดกันรับเป็นระยะ โดยต่างฝ่ายต่างหยิบยกเอาข้อมูลและผลการวิจัยต่าง ๆ ขึ้นมาสนับสนุนแนวคิดของตน รัฐบาลเองก็มีมติ ครม. ให้เดินหน้า - ชะลอโครงการเขื่อนแก่งเสือเต้นเป็นระยะเช่นกัน ตามแต่สถานการณ์จะนำไป อาทิ เช่นฝ่ายสนับสนุนการสร้างเขื่อนชูประเด็นปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้ง รวมถึงประโยชน์ด้านการชลประทาน ที่จะเกิดกับประชาชน 12 จังหวัดท้ายเขื่อน นับแต่จังหวัดแพร่ ไปจนถึงสุโขทัย พิจิตร ฯลฯ ขณะที่ฝ่ายคัดค้านก็นำผลการวิจัย ว่าด้วยผลกระทบจากการสร้างเขื่อนในแง่ต่าง ๆ มาตอบโต้ ทั้งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ความไม่คุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ ความเสี่ยงอันเนื่องมาจากที่ตั้งเขื่อนตลอดจนเหตุผลทางด้านสังคม และสิทธิชุมชนของชาวบ้านที่จะได้รับผลกระทบ

วิเคราะห์กรอบอุดมการณ์ :

องค์กรพัฒนาเอกชน : เครือข่ายแม่น้ำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศไทย

องค์กรคุ้มครองข้าม/โต้แย้ง : กรมชลประทาน

คัดค้านโครงการก่อสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้น :

เมื่อภาครัฐนำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา ที่มีความเชื่อว่าเขื่อนจะนำมาซึ่ง การพัฒนา เศรษฐกิจของชาติ ผนวกเข้ากับผลประโยชน์แอบแฝงทับซ้อน จึงทำให้เกิดกระแสผลักดันให้มีการ สร้างเขื่อนแก่งเสือเต้นเป็นไปอย่างรุนแรง ซึ่งแท้ที่จริงแล้วนั้นรากเหง้าของปัญหาภัยแล้ง และ น้ำท่วมเกิดจากการที่พื้นที่ชุ่มน้ำลุ่มน้ำยมตอนล่างถูกทำลาย หากจะแก้ปัญหา ก็ต้องหยุดการ ทำลายพื้นที่ชุ่มน้ำเหล่านี้

วิเคราะห์วาทกรรมอุดมการณ์ : (ตามลักษณะวาทกรรมที่พบ)

จำนวนผู้ร่วมแสดงแสดงทัศนะหรือความคิดเห็นกับประเด็นผ่านทางพื้นที่ของสารคดีบอร์ด จำนวนทั้งหมด 31 ความคิดเห็นโดยแบ่งออกเป็น ดังนี้

- 1) ความคิดเห็นที่สนับสนุนหรือเห็นด้วยกับองค์กรพัฒนาเอกชนจำนวน 29 ความคิดเห็น
- 2) ความคิดเห็นที่คัดค้านหรือไม่เห็นด้วยกับองค์กรพัฒนาเอกชนจำนวน 2 ความคิดเห็น

รูปแบบวาทกรรม - การแสดงความคิดเห็นในรูปแบบลักษณะของการสนทนาพูดคุยเพื่อร่วม สนับสนุนหรือเห็นด้วยกับความคิดเห็นขององค์กรพัฒนาเอกชนในด้านการคัดค้านโครงการก่อสร้าง เขื่อนแก่งเสือเต้นซึ่งเป็นการดำเนินงานโครงการของทางหน่วยงานภาครัฐที่อาจจะส่งผลกระทบต่อ ความสูญเสียให้เกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ พื้นที่บริเวณของการก่อสร้าง

ดังตัวอย่างวาทกรรม

ปาลักทองแห่งสุดท้าย... แน่นอคงไม่ใช่คำที่ยกมากล่าวอ้างลอยๆ ที่เพียงยกมาอ้างสนับสนุนการ คัดค้าน ทั้งผลการสำรวจผลกระทบฯ ก็เห็นแล้วว่า มีผลเสียแค่ไหน? การที่อธิบดีฯ ยกผลเสียต่อ ชาวบ้านท้ายเขื่อนขึ้นมากล่าวก็คงมีอยู่จริง (หากมีอยู่ในความเป็นจริงนะ) ละครเรื่องเก่า ที่ถูกเก็บขึ้นมา จากใต้ลิ้นชักครั้งแล้วครั้งเล่า พอมีเหตุการณ์น้ำท่วมที่ ก็มักจะอ้างว่ามีความจำเป็นจะต้องสร้าง.. แต่หา ได้หันมองผลกระทบโดยรวมของประเทศ แต่ก็นั่นละ.. ในขณะที่คนส่วนใหญ่ตะโกนอนุรักษ์ป่าผืนนี้ให้คง อยู่ แต่ทว่าบางคนบางกลุ่มกลับตะโกนอนุรักษ์เพื่อจะได้มีป่า ให้แอบตัดทำลายกันต่อไป (หรือไม่จริง?) แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น จะด้วยเหตุผลใดก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นการยกอ้างเพื่อสนับสนุน หรือคัดค้าน อย่าอ้างเพื่อ ผลประโยชน์ของตน ของบางกลุ่มก็แล้วกัน เห็นตัวอย่างมามากต่อมากแล้ว บอกกันได้ว่า เปื่อ (วะ)...

พิชญ์ ภูษณะ <pphit@hotmail.com>

- Wednesday, October 02, 2002 at 23:11:27 (EDT)

คัดค้าน* ปัญหานี้ยืดเยื้อและยาวนาน (บทสรุปที่ลงตัวควรคืนป่าให้ธรรมชาติ) อย่าได้เอามาตกเป็น
 ปัญหาอีกเลย เอาปัญญาไปทำอย่างอื่นจะดีกว่าเพราะโครงการสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้นนี้ เท่ากับเป็นการ
 เนรคุณผืนป่าผืนดินที่ให้เรากำเนิดเลยทีเดียว เราอยู่กันได้เพราะมีป่า เมื่อป่าอุดมสมบูรณ์ก็ย่อมมีน้ำ
 มีพืชพรรณธรรมชาติ ให้มนุษย์และสัตว์ได้พึ่งพาอาศัยเป็นไปตามระบบนิเวศ เราก็กินบทเรียนเรื่องเขื่อน
 รัชประภา (เขื่อนเขื่อนหาลาน) ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีกันมาแล้ว ผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพรรณ
 สัตว์ป่า อยู่คู่บ้านเมืองนี้มาที่ชั่วอายุคน ต้องจมลงใต้น้ำภายในพริบตาด้วยฝีมือมนุษย์ผู้เป็นใหญ่
 ผู้ครองอำนาจ ที่ไร้ความเฉลียวฉลาดสิ้นดี สัตว์ป่าต้องพากันหนีตายท่าไหร่ สูญพันธุ์ไปบ้างก็ไม่รู้
 (เวลานั้นคุณสืบ นาคะเสถียรยังอยู่ เขายอมรู้ดี แต่ก็ทำได้แค่อพยพช่วยชีวิตสัตว์บางตัวที่กำลังจะตาย
 เขาทำดีที่สุดแล้วในหน้าที่ของเขา ไม่ว้ายเรายังจะมาตกปัญหาเรื่องเขื่อนแก่งเสือเต้นอีก
 อลิศรา อุปลา

- Wednesday, July 10, 2002 at 05:09:30 (EDT)

"ไม่มีน้ำบนภูเขาให้มันกินก็ลงมากินน้ำที่เขื่อนได้"

ไอ้ห่า นกยูงนะไว้มันไม่ใช่หมาจะได้ยุติๆ เดินลงมากินน้ำที่เขื่อน ว่างๆท่านอธิบดีก็อ่านหนังสือ
 "ตะโกนก้องจากพงไพร" ของ คุณสืบ นาคะเสถียร บ้าง จะได้ผลประโยชน์ไม่เข้าครอบงำ

jane karnjanamayoon <the_end055@hotmail>

- Thursday, July 18, 2002 at 15:31:13 (EDT)

เขื่อนนี้ว่าจะหยุดคิดสร้างได้แล้วนะไอ้พวกเต่าล้านปีทั้งหลายน่าจะหันมาคิดพัฒนาพลังงานด้านอื่นที่ไม่
 ทำลายทรัพยากรธรรมชาติจะดีกว่านะครับ

korn <korn1880@thaimail.com>

- Friday, January 24, 2003 at 17:33:54 (EST)

เปลี่ยนความคิดที่จะให้เขื่อนมาพัฒนาประเทศได้แล้ว เขื่อนที่สร้าง ๆ กันมา มีแต่ทำลายระบบป่าไม้ จนจะ
 ไม่เหลือทรัพยากรธรรมชาติไว้เป็นทุนธรรมชาติในอนาคตเลย มีวิธีการอื่นในการหาพลังงาน เพียงแต่ไม่
 รุกเท่ากับกลุ่มสร้างเขื่อน

สุนทร วิทยานารถไพศาล <vsuntare@chula.ac.th>

- Tuesday, December 17, 2002 at 05:36:30 (EST)

เราจะต้องช่วยกันดูแลทรัพยากรที่เหลืออยู่ในประเทศให้มากที่สุด เขื่อนไม่จำเป็นต้องสร้างเลย เรา
 วิเคราะห์ประเมินผลกระทบที่ครั้งแล้วเสียบประมาณไปเท่าไรแล้ว ผลเสียเกิดขึ้นเต็มๆ สิ่งแวดล้อม
 เปลี่ยนแปลงไปทุกวันนี้ก็เพราะในอดีตทำลายไว้เยอะ ผมไม่รู้นะว่าเขา....ได้กันเท่าไรขาดป่าไปน้ำก็จะ
 ไม่มีให้เก็บ ต่อให้มี 10 เขื่อนก็ไม่สามารถสู้ภัยธรรมชาติได้แล้วลูกหลานก็จะเจอกับฝนร้ายอย่างที่สุด
 เราน่าจะประคองในสิ่งที่เหลืออยู่หยุดทำลายเถอะ รู้จักปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติตายไปก็เอาอะไรไป
 ไม่ได้ หยุดเขื่อน

george <->

- Thursday, November 07, 2002 at 00:18:22 (EST)

- สรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาของ www.sarakadee.com

ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาถึงรูปแบบการสร้างภาพตัวตนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนที่นำเสนอใน www.sarakadee.com ที่เชื่อมโยงกับนิตยสารสารคดี ได้ดังนี้คือ

บทบาทการเปิดพื้นที่สาธารณะของเว็บไซต์ :

ความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากส่วนเนื้อหาสารคดีกระดานข่าว (sarakadee board) ของเว็บไซต์โดยนำเสนอประเด็นที่มาจากคอลัมน์ "โลกใบใหญ่" หัวข้อ "อ่านเอาเรื่อง" ของนิตยสารสารคดี ซึ่งเป็นประเด็นการอภิปรายที่กำลังถกเถียงหรือมีทัศนะความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันระหว่างตัวแทนองค์กรพัฒนาเอกชนและหน่วยงานภาครัฐ โดยเว็บไซต์ได้มีพื้นที่เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้สนใจในประเด็น ซึ่งพบว่ามักร่วมกันแสดงถึงทัศนะหรือความคิดเห็นของตนที่มีลักษณะสอดคล้องหรือเห็นด้วยกับแนวคิดหลักของตัวแทนองค์กรพัฒนาเอกชนต่อประเด็นการดำเนินโครงการหรือนโยบายใดของภาครัฐที่ได้ส่งผลกระทบหรือสร้างความเดือดร้อนให้แก่ภาคประชาชน

กรอบอุดมการณ์ :

การสร้างภาพตัวตนที่มีการผลิตซ้ำทางวาทกรรมโดยแสดงให้เห็นถึงบทบาทของตัวแทนองค์กรพัฒนาเอกชนในการเป็นตัวแทนภาคประชาชนเพื่อแสดงทัศนะความคิดเห็นต่อการดำเนินการดำเนินโครงการหรือนโยบายใดของภาครัฐที่ได้ส่งผลกระทบหรือสร้างความเดือดร้อนไม่เป็นธรรมให้แก่ภาคประชาชนหรือภาคสังคมโดยส่วนใหญ่ ซึ่งอาจจะเป็นลักษณะเพื่อการเอื้อเพื่อหรือสนับสนุนผลประโยชน์แอบแฝงเฉพาะกลุ่มภาครัฐหรือภาคธุรกิจเอกชนเพียงเท่านั้น หรือดำเนินการโดยไม่คำนึงถึงความต้องการหลักของภาคประชาชนหรือเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของภาคประชาชน

วาทกรรมอุดมการณ์ :

รูปแบบวาทกรรม : การสนทนาพูดคุยผ่านบนพื้นที่ของเว็บไซต์เพื่อร่วมกันแสดงถึงทัศนะหรือความคิดเห็นของผู้อ่านโดยทั่วไปที่พบว่ามีความสนใจในประเด็นที่มีลักษณะสอดคล้องหรือเห็นด้วยกับแนวคิดของตัวแทนองค์กรพัฒนาเอกชนในประเด็นการอภิปรายที่ขัดแย้งกันระหว่างตัวแทนขององค์กรพัฒนาเอกชนและหน่วยงานภาครัฐในกรณีการดำเนินงานโครงการหรือนโยบายต่าง ๆ ของภาครัฐที่ได้ส่งผลกระทบหรือสร้างความเดือดร้อนให้แก่ภาคประชาชนหรือภาคสังคมโดยรวม

ส่วนที่ 2 : การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกบรรณาธิการนิตยสารสารคดีและเว็บไซต์ www.sarakadee.com ตลอดจนกลุ่มบุคคลที่เป็นแกนนำหรือสมาชิกองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อตอบปัญหานำวิจัยที่ต้องการศึกษา โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลตามยุทธศาสตร์การแจกแจงประเภท (typological strategy) ตามวิธีการวิเคราะห์หรือการวิเคราะห์ (textual analysis) จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยแบ่งผลวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึกออกเป็น ดังนี้

2.1 บรรณาธิการบริหารนิตยสารสารคดี

ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกคือ คุณวันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์⁵⁰

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

คุณวันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์ จบการศึกษาปริญญาตรีจากสาขาวิชาวรรณคดีอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยหลังจบการศึกษา ได้เข้าทำงานในกองบรรณาธิการวารสาร เมืองโบราณ และต่อมาได้ร่วมก่อตั้งนิตยสารสารคดี ในปี 2528 และได้ดำรงตำแหน่งบรรณาธิการบริหารนิตยสารสารคดีตั้งแต่ พ.ศ. 2533 จนถึงปัจจุบัน ตลอดจนยังดำรงตำแหน่งกรรมการมูลนิธิสืบนาคะเสถียร, ประธานชมรมนักข่าวสิ่งแวดล้อม, รองประธานมูลนิธิโลกสีเขียว, กรรมการมูลนิธิสื่อชาวบ้าน (มะขามป้อม) ฯลฯ

ความเป็นมา นโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดทำนิตยสารสารคดี

นิตยสารสารคดีเริ่มถือกำเนิดฉบับแรกเมื่อเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ.2528 โดยจากตลอดระยะเวลา 23 ปีที่ผ่านมา นิตยสารสารคดี ได้รับการต้อนรับจากผู้อ่านจำนวนมากจนกลายเป็นนิตยสารที่มีผู้อ่านสูงสุดฉบับหนึ่งของประเทศ ทั้งยังได้รับรางวัลนิตยสารดีเด่นจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนติดต่อกันเป็นเวลานานนับสิบปี เป็นนิตยสารที่ผู้อ่านให้การยอมรับในเรื่องคุณภาพและความน่าเชื่อถือ ได้รับการยอมรับจากห้องสมุดสถาบันการศึกษาทั่วประเทศให้เป็นหนังสืออ้างอิง ทั้งยังเป็นแหล่งข้อมูลที่บุคคลในแวดวงต่างๆ นำไปใช้ประโยชน์หรืออ้างอิงต่อ และปัจจุบันนิตยสารสารคดีหลายเล่มได้กลายเป็นนิตยสารหายากในตลาดหนังสือเก่าที่มีราคาสูงกว่าราคาหน้าปกอีกด้วย

⁵⁰ สัมภาษณ์ วันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์, บรรณาธิการบริหารนิตยสารสารคดี, 10 ตุลาคม 2550.

โดยจุดมุ่งหมายในการนำเสนอเนื้อหาของนิตยสารสารคดี มีจุดยืนในการ “ให้ปัญญาและความรู้” เพื่อมุ่งหวังให้ผู้อ่านได้รับความรู้และความบันเทิงไปพร้อมกัน หวังให้เรื่องราวที่นำเสนอมีส่วนช่วยให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นทั้งต่อสังคมและตัวผู้อ่านเอง เช่น ก่อให้เกิดความเข้าใจในธรรมชาติเพื่อให้คนอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และเผยแพร่เรื่องราวของบุคคลที่สมควรแก่การยกย่องเชิดชูเพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนในสังคม

กระบวนการในการทำงาน แนวทางในการกำหนดเนื้อหาของนิตยสารสารคดีตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

คุณวันชัย ตันติวิทยานพิกษ์ กล่าวว่านิตยสารสารคดีมีเป้าหมายเพื่อต้องการเสนอข้อเท็จจริงเพื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้ โดยถือหลักการทำความจริงให้ปรากฏ ซึ่งความจริงหรือข้อเท็จจริงของสังคมในขณะนั้นจะนำเสนอทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวด้านวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ชีวิตบุคคล และประเด็นทางสังคมหรือปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น โดยเฉพาะเรื่องราวปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เพราะเนื่องมาจากจุดยืนอันหนึ่งตั้งแต่แรกเริ่มของนิตยสารสารคดีคือต้องการเป็นส่วนหนึ่งในการดูแลสิ่งแวดล้อมโลกให้ดีขึ้น

ทัศนะความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทการนำเสนอเนื้อหาของนิตยสารสารคดีในประเด็นด้านที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชน

นิตยสารสารคดีมีหลักการว่าสื่อมวลชนควรทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบหรือตั้งคำถามแก่ภาครัฐ ในการใช้อำนาจหรือดำเนินการโครงการหรือนโยบายต่าง ๆ โดยทำหน้าที่เป็นผู้ทักท้วงในการก่อสร้างหรือดำเนินการใดที่อาจจะส่งผลกระทบต่อ เป็นกระบอกเสียงหรือปกป้องผลประโยชน์ให้แก่ผู้ด้อยโอกาสในสังคมหรือชาวบ้านผู้ยากไร้ โดยในบางประเด็นก็อาจจะเข้าไปในแนวทางสนับสนุนกันกับแนวคิดหรือการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชนบ้าง แต่ก็มีบ้างบางประเด็นที่เป็นการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนด้วย

บทบาทของบรรณาธิการต่อการกำหนดแนวทางการสร้างภาพตัวตนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนในนิตยสารสารคดี

การนำเสนอเนื้อหาของนิตยสารสารคดีในประเด็นด้านที่เกี่ยวข้องกับองค์กรพัฒนาเอกชนจะเป็นในลักษณะที่สอดคล้องกันกับประเด็นทางสังคมหรือประเด็นปัญหาของสังคมในระยยะเวลานั้น โดยนำมาเป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลในการนำเสนอ ซึ่งยอมรับว่าตัวเนื้อหาของนิตยสารสารคดีนั้น อาจจะมีข้อมูลจากทางด้านองค์กรพัฒนาเอกชนมากพอสมควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสื่ออื่นๆ มักไม่

ค่อยให้ความสำคัญหรือความสมดุลในการนำเสนอแหล่งข้อมูลด้านนี้มากนัก มักจะเลือกนำเสนอ แต่แหล่งข้อมูลจากทางภาครัฐเท่านั้น ซึ่งทางนิตยสารสารคดีมีความคิดว่าควรมีการนำเสนอข้อมูล โดยพยายามให้มีความสมดุลระหว่างข้อมูลสองด้านทั้งจากของภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน แต่ก็มีข้อสังเกตของนิตยสารสารคดีเองว่าการสัมภาษณ์เพื่อขอข้อมูลจากภาครัฐมักไม่ค่อยได้รับข้อมูล หรือความร่วมมือจากแหล่งข้อมูลมากนัก โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในสังคม

โดยยกตัวอย่างอาทิเช่น ปัญหาความขัดแย้งระหว่างภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนในการ ดำเนินงานโครงการหรือนโยบายต่างๆ ของภาครัฐ เช่น ประเด็นการสร้างเขื่อน ซึ่งสื่อในขณะนั้นมัก ไม่ค่อยนำเสนอข้อมูลด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการสร้างเขื่อน โดยเลือกเสนอเพียงแต่ข้อมูล ที่มาจากฝ่ายภาครัฐเท่านั้น ดังนั้นทางนิตยสารสารคดีจึงต้องการนำเสนอข้อมูลอีกด้านหนึ่งให้สังคม ได้รับรู้และร่วมกันตรวจสอบจากข้อมูลที่มีความหลากหลายด้านแต่ไม่ได้นำเสนอโดยที่ เป็นผู้ตัดสินใจ ประเด็นนั้น ๆ โดยตรง เพียงแต่นำข้อมูลด้านต่างๆ มาเสนอให้แก่ผู้อ่านและสังคมได้รับรู้เพื่อเป็น ประโยชน์ในการตัดสินใจต่อการแสดงทัศนะหรือความคิดเห็นที่มีต่อประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นประเด็น ปัญหาของสังคม

เหตุผลและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการกำหนดแนวทางการสร้างภาพตัวแทนและผลิตซ้ำ อุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนในนิตยสารสารคดี

นิตยสารสารคดียึดถือหลักการทำความจริงให้ปรากฏแก่สังคม โดยเฉพาะประเด็นทางสังคม หรือปัญหาสังคมที่น่าสนใจ สำหรับการนำเสนอเนื้อหาประเด็นทางด้านที่เกี่ยวข้องกับองค์กรพัฒนา เอกชนนั้นมักจะเลือกนำเสนอโดยตัดสินใจเลือกจากตัวบุคคลหรือองค์กรฯ ที่ได้มีการทำงานที่มี คุณค่าต่อสังคม ซึ่งเป็นการทำงานเพื่อพัฒนาหรือช่วยเหลือสังคมอย่างจริงจัง โดยคิดว่าการนำเสนอ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนไม่ว่าจะเป็นด้านสิ่งแวดล้อม สิทธิผู้บริโภค หรือด้านเยาวชน มักไม่ค่อยได้รับได้รับความสนใจจากสื่อหลักอื่นๆ มากนักในการ นำเสนอให้แก่สังคมได้รับรู้

ความคาดหวังและแนวโน้มในอนาคตต่อการกำหนดแนวทางการสร้างภาพตัวแทนและผลิตซ้ำ อุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนในนิตยสารสารคดี

นิตยสารสารคดีมีการเปิดพื้นที่ให้กับข้อมูลจากทุกส่วนที่เป็นประเด็นใหม่ ๆ น่าสนใจและ สร้างสรรค์ โดยยึดหลักการว่าต้องเป็นประเด็นที่เป็นที่น่าสนใจของสังคมในขณะนั้น ซึ่งในบาง ประเด็นอาจจะไปสอดคล้องกันกับแนวคิดหรือหลักการการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชน

2.2 เว็บมาสเตอร์ของ www.sarakadee.com

ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกคือ คุณศาสตรา มูลิกะ⁵¹

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

คุณศาสตรา มูลิกะ จบการศึกษาปริญญาตรีจากสาขาวิชาปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระหว่างการศึกษาฝึกงานที่กองบรรณาธิการนิตยสารสารคดี ซึ่งหลังจบการศึกษาได้เข้าทำงานโดยดำรงตำแหน่งเว็บมาสเตอร์สารคดีดอทคอม ตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2549 - 2550

ความเป็นมา นโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเว็บไซต์

เว็บไซต์สารคดีนั้นเริ่มต้นกำเนิดขึ้นเมื่อเดือน กรกฎาคม 2542 โดยมีนโยบายและวัตถุประสงค์ตั้งขึ้นมาเพื่อการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์นิตยสารสารคดีเพื่อเกิดบุคลิกของสำนักพิมพ์ในเครือบริษัทวิริยะธุรกิจ และเพื่อเผยแพร่ข่าวสารขององค์กร ตลอดจนเพื่อเป็นศูนย์กลางของวงการสารคดีและเป็นพื้นที่สำหรับการเผยแพร่ข่าวสารและบทความของนักเขียนอิสระและองค์กรต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญจากทัศนะของบรรณาธิการบริหารนิตยสารสารคดี (คุณวันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์) คือ สื่อมวลชนในสังคมไทยส่วนมากมักให้พื้นที่เพื่อใช้แสดงอารมณ์ความรู้สึกมากกว่าแสดงความรู้ ข้อมูลหรือเหตุผล อาทิดังจะเห็นได้จากการแสดงความคิดเห็นผ่านข้อความสั้นทางโทรศัพท์มือถือ (SMS) ทางโทรศัพท์ หรือการเขียนแสดงความคิดเห็นในกระทู้เว็บไซต์ต่าง ๆ ซึ่งทัศนะข้อคิดเห็นเหล่านี้หากปราศจากความรู้และความเข้าใจที่ดีพอแล้วก็ยิ่งแต่จะสร้างการถกเถียงความขัดแย้ง และนำไปสู่ความรุนแรงในสังคม ดังนั้นในฐานะสื่อมวลชนก็ควรจะเป็นสื่อที่ “นำเสนอสาร” ที่มีความรู้ ความดี และความงาม เพื่อเป็นการช่วยสร้างสรรค์สังคมได้อีกทางหนึ่ง

กระบวนการในการทำงาน แนวทางในการกำหนดเนื้อหาของเว็บไซต์ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

คุณศาสตรา มูลิกะ กล่าวว่า กระบวนการคัดเลือกกำหนดเนื้อหาในเว็บไซต์นั้นมีทั้งข้อมูลที่เชื่อมโยงเนื้อหาจากนิตยสารและส่วนหนึ่งนั้นกำหนดเนื้อหาโดยการคัดเลือกข้อมูลที่สร้างสรรค์ให้ความรู้และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

⁵¹ สัมภาษณ์ ศาสตรา มูลิกะ, เว็บมาสเตอร์สารคดีดอทคอม, 16 ตุลาคม 2550.

ทัศนคติความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทการนำเสนอเนื้อหาของเว็บไซต์ในประเด็นด้านที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนที่เชื่อมโยงเนื้อหา กับนิตยสารสารคดี

เนื้อหาของเว็บไซต์ในด้านที่เกี่ยวข้องกับองค์กรพัฒนาเอกชนนั้นเป็นส่วนที่ช่วยสนับสนุนเนื้อหาและเพิ่มเติมบทบาทมาจากการนำเสนอประเด็นในนิตยสาร ทั้งนี้เพื่อเป็นพื้นที่สำหรับการแสดงทัศนคติวิพากษ์วิจารณ์สำหรับผู้อ่านที่สนใจ ตลอดจนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเผยแพร่ประเด็นเนื้อหาในระดับกว้างทั่วโลกด้วย

บทบาทของเว็บมาสเตอร์ต่อการกำหนดแนวทางการสร้างภาพตัวตนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนในเว็บไซต์ที่เชื่อมโยงเนื้อหา กับนิตยสารสารคดี

โดยคัดเลือกเนื้อหาที่เชื่อมโยงมาจากนิตยสารที่เป็นประเด็นต่อเนื่องที่กำลังถกเถียงหรือเป็นที่สนใจของสังคมในขณะนั้น เพื่อหาแนวทางสรุปร่วมกันโดยการสรุปจากหลากหลายข้อมูลความรู้หรือจากทัศนคติความคิดเห็นที่มีเหตุผล เพราะสื่อมวลชนส่วนมากมักจะให้ผู้คนในสังคมวิพากษ์วิจารณ์โดยการให้ใช้อารมณ์ ความรู้สึกมากกว่าการให้ใช้ข้อมูลความรู้หรือเหตุผล ซึ่งพบเห็นได้ทั่วไปในสื่อปัจจุบัน ดังนั้นทางเว็บไซต์สารคดีจึงได้ให้พื้นที่ในการเผยแพร่ข้อมูลความรู้และทัศนคติความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยสร้างสังคมแห่งการแสวงหาความรู้ ซึ่งในบางประเด็นอาจจะมี ความเกี่ยวข้องกับประเด็นขององค์กรพัฒนาเอกชนบ้าง

เหตุผลและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการกำหนดแนวทางการสร้างภาพตัวตนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนในเว็บไซต์ที่เชื่อมโยงกับนิตยสารสารคดี

เพื่อต้องการนำเสนอข้อมูลและความรู้ที่กว้างมากขึ้น ให้มีความแตกต่างไปจากพื้นที่ของสื่อกระแสหลักที่มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารจากทางภาครัฐจำนวนมากอยู่แล้ว ดังนั้นจึงเลือกนำเสนอข้อมูลและข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและผู้อ่านที่อาจจะนำมาจากข้อมูลขององค์กรพัฒนาเอกชนที่อาจจะไม่ได้ถูกคัดเลือกนำเสนอจากสื่อมวลชนทั่วไปมากนัก

ความคาดหวังและแนวโน้มในอนาคตต่อการกำหนดแนวทางการสร้างภาพตัวตนและการผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนในเว็บไซต์ที่เชื่อมโยงกับนิตยสารสารคดี

เพื่อต้องการให้สังคมเป็นสังคมของความรู้และเหตุผล โดยการเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีการคัดเลือกนำเสนอข้อมูลที่มีความหลากหลายและสมดุลทั้งจากทางด้านข้อมูลข่าวสารของภาครัฐหรือองค์กรพัฒนาเอกชนในประเด็นการนำเสนอที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงมาจากนิตยสารสารคดี ทั้งนี้เพื่อให้เป็นพื้นที่ร่วมกันในการแสดงทัศนคติหรือความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์โดยการให้ใช้ข้อมูลความรู้และเหตุผล

2.3 บุคคลที่เป็นแกนนำหรือสมาชิกขององค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกคือ คุณรตยา จันทรเทียร⁵², คุณเพชร มโนปวิตร⁵³, คุณสรณรัชฎ์ กาญจนะวณิช⁵⁴ และคุณมนตรี สันทวิชัย⁵⁵

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

คุณรตยา จันทรเทียร จบการศึกษาปริญญาโท ด้านสถาปัตยกรรมเขตร้อน PRATT INSTITUTE นิวยอร์ก และดำรงตำแหน่งเป็นประธานมูลนิธิสืบนาคะเสถียรตั้งแต่ พ.ศ.2533 จนถึงปัจจุบัน

คุณเพชร มโนปวิตร จบการศึกษาปริญญาโทนิเวศวิทยาเขตร้อน โดยเข้ามาดำเนินงานเป็นคณะกรรมการของสมาคมฯ ตั้งแต่ พ.ศ. 2545 และในปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นอุปนายกสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย

คุณสรณรัชฎ์ กาญจนะวณิช จบการศึกษาปริญญาเอก ทางภูมิศาสตร์ สาขานิเวศวิทยา ป่าไม้ School of Oriental and African Studies (SOAS) มหาวิทยาลัยลอนดอน (University of London) และดำรงตำแหน่งเป็นเลขาธิการมูลนิธิโลกสีเขียวตั้งแต่ พ.ศ.2538 จนถึงปัจจุบัน

คุณมนตรี สันทวิชัย จบการศึกษาปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งมูลนิธิคุ้มครองเด็กและดำรงตำแหน่งเป็นเลขาธิการมูลนิธิฯ ตั้งแต่ พ.ศ.2537 จนถึงปัจจุบัน

ความเป็นมา นโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กร

คุณรตยา จันทรเทียร กล่าวว่า มูลนิธิสืบนาคะเสถียรได้ก่อตั้งขึ้นหลังการเสียชีวิตของคุณสืบ นาคะเสถียร เมื่อปี พ.ศ. 2533 โดยเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อทำงานสืบทอดเจตนารมณ์ของคุณสืบ นาคะเสถียร เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ และพิทักษ์ปกป้องป่าไม้ สัตว์ป่า และแหล่งธรรมชาติของประเทศไทย เพื่อความยั่งยืนของธรรมชาติ มนุษย์ และสังคม

คุณเพชร มโนปวิตร กล่าวว่า สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย จัดตั้งเป็นองค์กรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 เป็นต้นมา โดยเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีจุดมุ่งหมายในการดำเนินงาน

⁵² สัมภาษณ์ รตยา จันทรเทียร, ประธานมูลนิธิสืบนาคะเสถียร, 4 ตุลาคม 2550.

⁵³ สัมภาษณ์ เพชร มโนปวิตร, อุปนายกสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย, 19 กันยายน 2550.

⁵⁴ สัมภาษณ์ สรณรัชฎ์ กาญจนะวณิช, เลขาธิการมูลนิธิโลกสีเขียว, 10 ตุลาคม 2550.

⁵⁵ สัมภาษณ์ มนตรี สันทวิชัย, เลขาธิการมูลนิธิคุ้มครองเด็ก, 3 ตุลาคม 2550.

เพื่อการอนุรักษ์ชนและถิ่นอาศัยของนก ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการอนุรักษ์และธรรมชาติ ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดูนกเพื่อให้เกิดความรักในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนกและธรรมชาติ เผยแพร่การแลกเปลี่ยน ข่าวสารให้ความรู้แก่สมาชิก องค์กร และผู้สนใจทั่วไป

คุณสรณรัชฎ์ กาญจนะวณิชย์ กล่าวว่า มูลนิธิโลกสีเขียว เป็นองค์กรในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ โดยก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2534 เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ด้านการศึกษา เพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อม ทำงานร่วมกับเยาวชน นักการศึกษา ผู้นำชุมชนและองค์กรต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อจุดประกายให้เกิดการพัฒนาจิตสำนึกและพฤติกรรมที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม โดยพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ผลิตสื่อ และจัดทำศูนย์ข้อมูลขึ้น เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและความตื่นตัวต่อบทบาทของตนเอง ในการดูแลสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

คุณมนตรี สันทวิชัย กล่าวว่า มูลนิธิคุ้มครองเด็ก เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเด็กที่จัดตั้งเป็นมูลนิธิ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 เป็นต้นมา โดยเป็นองค์กรเพื่อให้การป้องกัน คุ้มครอง ช่วยเหลือ พิ้นฟูและพัฒนาเด็กไทยที่ประสบภาวะถูกละเมิดสิทธิโดยผิดกฎหมาย อาทิ ภาวะทุพโภชนาการ, ถูกทอดทิ้ง, ถูกทำร้ายทารุณทางร่างกายและจิตใจทั้งจากบุคคลในครอบครัวและสังคม

ทัศนะความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทการนำเสนอเนื้อหาของนิตยสารสารคดีในประเด็นด้านที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชน

คุณรตยา จันทรเทียร กล่าวว่า นับว่าเป็นผลดีที่นิตยสารสารคดีอาจจะเป็นสื่อ นิตยสารหนึ่ง ที่ช่วยเผยแพร่ข้อมูลและเรื่องราวต่าง ๆ ขององค์กรพัฒนาเอกชนออกไปสู่สังคมได้กว้างขวางมากขึ้น ตลอดจนถือว่าเป็นนิตยสารที่มีความน่าสนใจ โดยมีการนำเสนอมุ่งเน้นเรื่องราวหรือข้อมูลทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรบุคคลต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อสังคม ซึ่งคิดว่าเป็นนิตยสารที่ให้ข้อมูลความรู้เชิงลึก มีการค้นคว้าข้อมูลก่อนการนำเสนอ ทำให้มีความหลากหลายของประเด็นความรู้

คุณเพชร มโนปวิตร เห็นว่านิตยสารสารคดีมีการให้พื้นที่ในการนำเสนอเนื้อหาด้านบุคคล และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับองค์กรพัฒนาเอกชนทางด้านต่าง ๆ ของสังคมค่อนข้างมากกว่าสื่อทั่วไป ตลอดจนเห็นว่าด้วยเนื้อหาและการนำเสนอโดยต่อเนื่องของนิตยสารสารคดีมาถึงจุดที่ซึ่งหลายคน ๆ ได้เห็นว่า สารคดีเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความน่าเชื่อถือ มีความมั่นคง มีข้อมูลที่สามาร้อ้างอิงได้ รวมถึงได้รับการยอมรับค่อนข้างสูง ซึ่งเท่าที่ได้ติดตามมาพบว่านิตยสารสารคดีค่อนข้างเป็นสื่อที่ให้พื้นที่ในการนำเสนอที่ค่อนข้างสมดุลมากกว่าสื่อทั่วไป กล่าวคือมีการนำเสนอเนื้อหา

ข้อมูลทั้งจากช่องทางภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งอาจจะทำให้กลายเป็นจุดเด่นกว่านิตยสารและสื่ออื่นๆ ทั่วไป ที่มักไม่ค่อยนำเสนอเรื่องราวและข้อมูลขององค์กรพัฒนาเอกชนจำนวนมากนัก

คุณสรณรัชฎ์ กาญจนะวณิชย์ กล่าวว่า การนำเสนอเนื้อหาของนิตยสารสารคดีที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านองค์กรพัฒนาเอกชนนั้น อาจจะเนื่องมาจากนิตยสารสารคดีมีความต้องการให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลที่หลากหลายประเด็นและให้มีความสมดุลในการนำเสนอสะท้อนถึงความคิดเห็นที่หลากหลายมุมมองในสังคม ซึ่งสื่อ นิตยสารส่วนใหญ่ทั่วไปนั้นมักเน้นนำเสนอแต่เนื้อหาและข้อมูลที่มีความเป็นมวลชนหรือคำนึงถึงผลตอบแทนทางธุรกิจสูง รวมถึงไม่มีความสมดุลในการคัดเลือกประเด็นเนื้อหาที่นำเสนอ อาทิเช่น เน้นเสนอแต่เรื่องราวของกลุ่มศิลปินดารานักแสดง ชนชั้นสูงในสังคม เป็นต้น ซึ่งอาจจะเป็นผลที่ทำให้ นิตยสารสารคดีมีพื้นที่ที่นำเสนอข้อมูลด้านที่เกี่ยวข้องกับองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีลักษณะโดดเด่นออกมาจากสื่ออื่นๆ ที่มักจะไม่มีทางเลือกนำเสนอเลยหรือเลือกนำเสนอแต่จำนวนน้อยมาก

คุณมนตรี สันทวิชย์ กล่าวว่า บทบาทของนิตยสารสารคดีในการเลือกนำเสนอเนื้อหาทางด้านที่เกี่ยวข้องกับองค์กรพัฒนาเอกชนนั้น อาจจะเนื่องมาจากทางนิตยสารสารคดีต้องการเลือกนำเสนอข้อมูลที่สร้างสรรค์ทางความคิด มีคุณค่าและให้ข้อมูลความรู้แก่กลุ่มผู้อ่าน ตลอดจนการให้พื้นที่ในการนำเสนอแก่กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ของสังคมที่อาจจะไม่ได้รับการนำเสนอจากสื่ออื่นมากนัก

บทบาทขององค์กรตนต่อการกำหนดแนวทางการสร้างภาพตัวตนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรตนในนิตยสารสารคดี

คุณรตยา จันทรเทียร กล่าวว่า สำหรับองค์กรของตนนั้นได้รับการคัดเลือกประเด็นมาจากทางนิตยสารสารคดีที่ต้องการนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของมูลนิธิสืบนาคะเสถียร ซึ่งมักจะเป็นประเด็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับด้านสิ่งแวดล้อม

คุณเพชร มโนปวิตร กล่าวว่า โดยการเป็นตัวแทนขององค์กรตนนั้นได้เป็นผู้เขียนงานสารคดีเรื่องยาวและรายงานข่าวหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย โดย อาทิเช่นเขียนเป็นบทความสารคดีเรื่องการอนุรักษ์นกแล้วต้องดำฯลฯ และเขียนรายงานข่าวหรือสรุปประเด็นข้อมูลการดำเนินงานในสถานการณ์ปัจจุบันของสมาคมฯ โดยเขียนส่งมาให้ทางกองบรรณาธิการนิตยสารสารคดีพิจารณาเพื่อนำเสนอลงในส่วนสารคดีพิเศษหรือคอลัมน์โลกใบใหญ่ซึ่งเป็นคอลัมน์ประจำของนิตยสารสารคดี

คุณสรณรัชฎ์ กาญจนะวณิชย์ กล่าวว่า ถึงแม้ว่าสำหรับองค์กรตนนั้นจะมีหัวนิตยสารของมูลนิธิโลกสีเขียวเองเผยแพร่ต่อเนื่องอยู่แล้วนั่นคือนิตยสาร “โลกสีเขียว” แต่ก็พิจารณาตัดสินใจนำข้อมูลการดำเนินงานของมูลนิธิฯ ไปนำเสนอลงเผยแพร่ในนิตยสารสารคดีเพิ่มเติมด้วย โดยเขียนทั้ง

ในลักษณะการเขียนบทความสารคดี, ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์และรายงานข่าวหรือข้อมูลเหตุการณ์ด้านต่างๆ ของมูลนิธิฯ

คุณมนตรี สันทวิชย์ กล่าวว่า ทางนิตยสารสารคดีมีความสนใจในประเด็นด้านบทบาทและการดำเนินงานของมูลนิธิคุ้มครองเด็ก จึงติดต่อประสานงานมายังตนเพื่อขอข้อมูลและสัมภาษณ์ไปนำเสนอให้แก่ผู้อ่านและสังคมได้รับทราบ

เหตุผลและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการกำหนดแนวทางการสร้างภาพตัวตนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรตนในนิตยสารสารคดี

คุณรตยา จันทรเทียร กล่าวว่า โดยตัวองค์กรนั้นไม่ได้เป็นผู้ตัดสินใจเลือกนำเสนอเนื้อหาหรือข้อมูลการดำเนินงานของมูลนิธิสืบมาคะเสถียรต่อการนำเสนอลงในนิตยสารสารคดีโดยตรง แต่เป็นในลักษณะของการให้ความร่วมมือเสนอข้อมูลสำหรับทุก ๆ สื่อที่ต้องการติดต่อเพื่อขอข้อมูลต่างๆ ของมูลนิธิฯ

คุณเพชร มโนปวิตร เห็นว่าเป็นนิตยสารที่ให้พื้นที่ในการนำเสนอค่อนข้างได้มากกว่าสื่ออื่นๆ ที่ค่อนข้างมีพื้นที่จำกัดในการนำเสนอ เช่น สื่อหนังสือพิมพ์ ตลอดจนถึงว่าเป็นนิตยสารที่มีจุดเด่นด้านความเป็นกึ่งวิชาการ สามารถใช้เป็นแหล่งอ้างอิงข้อมูลต่างๆ หรือเหมาะเป็นแหล่งสืบค้นข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจ หรือนักวิชาการที่ต้องการข้อมูลวิชาการเชิงลึก รวมถึงการมีกลุ่มเป้าหมายของนิตยสารที่มีแนวโน้มความสนใจไปในทางแนวทางการอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการของสมาคมฯ

คุณสรณรัชฎ์ กาญจนะวณิชย์ กล่าวว่า การตัดสินใจเลือกนำเสนอเนื้อหาลงในนิตยสารสารคดีนั้นเพราะเห็นว่าเป็นนิตยสารที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้อ่านที่เป็นปัญญาชน ซึ่งทางมูลนิธิฯ ต้องการที่จะสื่อสารเนื้อหาทางด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของมูลนิธิฯ เองไปถึงยังกลุ่มผู้อ่านเหล่านี้ ตลอดจนการให้พื้นที่จำนวนมากในการนำเสนอข้อมูล รวมถึงเป็นนิตยสารที่ค่อนข้างมีความเป็นมวลชนและมียอดการจำหน่ายและการเผยแพร่สูงมากกว่านิตยสารของมูลนิธิฯ เอง ซึ่งน่าที่จะสามารถสื่อสารข้อมูลของมูลนิธิฯ ไปยังกลุ่มผู้อ่านเป้าหมายของมูลนิธิฯ ตลอดจนเพื่อการกระจายเผยแพร่ไปยังผู้สังคมได้โดยกว้างขึ้น รวมถึงเห็นว่ากองบรรณาธิการของนิตยสารสารคดีมีความสามารถและทักษะในการเขียนแก้ไขต้นฉบับที่นำเสนอไปยังผู้อ่านแล้วสามารถรับรู้และเข้าใจข้อมูลได้โดยง่ายและลึกซึ้ง

คุณมนตรี สันทวิชย์ กล่าวว่า ทางมูลนิธิฯ ไม่ได้เป็นผู้เลือกนำเสนอข้อมูลของมูลนิธิฯ โดยตรงแก่ทางนิตยสารสารคดี แต่เป็นในลักษณะของการตัดสินใจให้ความร่วมมือให้ข้อมูลแก่ทางนิตยสารสารคดี ทั้งนี้เพราะเห็นว่านิตยสารสารคดีมีกลุ่มเป้าหมายผู้อ่านที่มีความคิด ซึ่งทางมูลนิธิฯ มีความยินดีที่จะให้แนวคิดของมูลนิธิฯ ผ่านไปยังกลุ่มผู้อ่านเหล่านี้ ตลอดจนเห็นว่านิตยสารสารคดีมี

บุคลิกลักษณะของสื่อที่สร้างความคิด มีมุมมองและกลุ่มผู้อ่านที่มีความคิดซึ่งนำที่จะสามารถให้การนำเสนอเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อเด็กและสร้างความเข้าใจในด้านการทดแทนสิทธิของเด็กที่ทางมูลนิธิกำลังดำเนินบทบาททางด้านนี้อยู่ ซึ่งพบว่าสื่อมวลชนอื่นๆ มักเลือกนำเสนอเฉพาะกระแสที่เป็นภาพด้านลบและวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับเด็ก อาทิ เช่น ดิเดยาเสพติด มั่วสุมทางเพศ ทำตัวไม่เหมาะสม ฯลฯ

ความคาดหวังและแนวโน้มในอนาคตต่อการกำหนดแนวทางทางการสร้างภาพตัวแทนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรตนในนิตยสารสารคดี

คุณรตยา จันทรเทียร กล่าวว่า สำหรับองค์กรของตนนั้นยินดีให้ความร่วมมือในด้านการให้ข้อมูลและเรื่องราวต่าง ๆ ของมูลนิธิสืบมาคะเสถียรแก่ทุกสื่อรวมถึงนิตยสารสารคดีด้วย ซึ่งเห็นว่าเป็นนิตยสารที่มีคุณค่า น่าสนใจ ให้ความรู้แก่ผู้อ่านและสังคม เป็นนิตยสารที่เน้นเนื้อหาหลักทางด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ตลอดจนให้ข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

คุณเพชร มโนปวิตร กล่าวว่า สำหรับองค์กรตนนั้นคงพิจารณาเลือกใช้พื้นที่ของนิตยสารสารคดีในการนำเสนอข้อมูลและการดำเนินงานของสมาคมฯ ต่อไป ทั้งนี้เพื่อการเขียนนำเสนอประเด็นด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ในเชิงลึก ตลอดจนเพราะเห็นว่าเป็นหัวนิตยสารที่จัดว่าเป็นสื่อทางเลือก ที่มีการนำเสนอเนื้อหาที่แตกต่างไปจากสื่อกระแสหลัก แต่ก็ถือได้ว่าเป็นสื่อทางเลือกที่มีอิทธิพลต่อสังคมและผู้อ่านค่อนข้างมาก โดยสังเกตว่าจากการนำเสนอในหลายครั้งนั้นได้ทำให้เกิดกระแสการวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ ในสังคม ตลอดจนถือว่าเป็นนิตยสารสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นปัญญาชน และค่อนข้างมีศักยภาพต่อการนำเสนอประเด็นหรือบุคคลที่มีแนวคิดเชิงสังคมที่น่าสนใจให้แก่ผู้อ่านและสังคม

คุณสรณรัชฎ์ กาญจนะวณิช กล่าวว่า สำหรับองค์กรตนนั้นก็ยังคงพิจารณาเลือกนำเสนอเนื้อหาและข้อมูลของมูลนิธิฯ ลงในการนำเสนอของนิตยสารสารคดีต่อเนื่องต่อไปเพราะเห็นว่านิตยสารสารคดีได้ให้พื้นที่ในการนำเสนอค่อนข้างมากและได้เชิงลึกซึ่งมากกว่าสื่ออื่น ๆ

คุณมนตรี สันทวิชย์ เห็นว่าทางนิตยสารสารคดียังคงมีความชัดเจนในการนำเสนอเนื้อหาที่ไม่จำเป็นต้องเน้นผลตอบแทนทางธุรกิจสูงมากนัก จึงทำให้นิตยสารสารคดีได้มีบุคลิกลักษณะแตกต่างไปจากสื่ออื่น โดยมีการเลือกนำเสนอเนื้อหาข้อมูลอย่างสมดุลที่มีแง่มุมสะท้อนถึงความคิดเห็นที่หลากหลาย รวมถึงมีการนำเสนอทางรูปลักษณะที่สวยงาม น่าสนใจ ดังนั้นสำหรับองค์กรตนนั้นยินดีให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลหรือการสัมภาษณ์แก่ทางนิตยสารสารคดีต่อไป

● สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกบรรณาธิการนิตยสารสารคดี. เว็บไซต์
www.sarakadee.com และกลุ่มบุคคลที่เป็นแกนนำหรือสมาชิก
องค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกของบรรณาธิการนิตยสารสารคดี, เว็บไซต์ของ www.sarakadee.com และกลุ่มบุคคลที่เป็นแกนนำหรือสมาชิกองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องถึงบทบาทต่อการกำหนดแนวทางการสร้างภาพตัวตนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนในนิตยสารสารคดีและที่เชื่อมโยงกับเว็บไซต์ ได้ดังนี้คือ

บทบาทของบรรณาธิการนิตยสารสารคดี :

กล่าวว่านิตยสารสารคดีมีเป้าหมายเพื่อต้องการเสนอข้อเท็จจริงเพื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้ โดยการยึดถือหลักการทำความจริงให้ปรากฏแก่สังคม ซึ่งความจริงหรือข้อเท็จจริงของสังคมในขณะนั้นจะนำเสนอทั้งหมด โดยในบางประเด็นก็อาจจะเป็นไปในแนวทางสนับสนุนกันกับแนวคิดหรือการดำเนินงานตลอดจนความเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนในลักษณะที่สอดคล้องกันกับประเด็นทางสังคมหรือประเด็นปัญหาของสังคมในระยเวลานั้น โดยที่คัดเลือกนำมาเป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลในการนำเสนอ

บทบาทของเว็บไซต์ www.sarakadee.com :

กล่าวว่าวัตถุประสงค์หลักของเว็บไซต์เพื่อความต้องการให้เป็นพื้นที่ในการสรุปร่วมกันของประเด็นสังคมทางด้านต่างๆ โดยการใช้ความรู้และเหตุผล โดยได้คัดเลือกเนื้อหาที่เชื่อมโยงมาจากนิตยสารที่เป็นประเด็นต่อเรื่องที่กำลังวิพากษ์วิจารณ์หรือเป็นที่สนใจของสังคมในขณะนั้น ทั้งนี้เพื่อหาแนวทางสรุปร่วมกันโดยในบางประเด็นนั้นมีความสอดคล้องกับประเด็นบทบาทการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในสังคม

บทบาทของแกนนำหรือสมาชิกขององค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้อง :

บทบาทแรกคือทำให้ความร่วมมือเป็นแหล่งข้อมูลของนิตยสารสารคดีในการให้สัมภาษณ์และบทบาทที่สองคือการเป็นผู้นำเสนอข้อมูลขององค์กรตนให้แก่นิตยสารสารคดีโดยตรงในลักษณะของการเขียนบทความ, สารคดี หรือการรายงานสรุปข่าว โดยทั้งสองบทบาทนั้นเป็นไปเพื่อการนำเสนอถึงข้อมูลทางด้านการดำเนินงานและความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรฯ ตน